

~~2011-2012~~

CCS, BC, 35

X

45

DAVIDIS BUCHANANI

DE

SCRIPTORIBUS SCOTIS

LIBRI DUO,

NUNC PRIMUM EDITI.

EDINBURGI:

EXCUDEBANT BALFOUR ET JACK.

MDCCCXXXVII.

“ AT a Meeting of the Committee of the Bannatyne Club, held in the
Apartments of the Antiquarian Society, on Monday the 6th day
of June 1836,

“ RESOLVED, That the manuscript works DE SCRIPTORIBUS SCOTIS,
attributed to DAVID BUCHANAN, and preserved in the Advocates
Library and in the University Library at Edinburgh, be printed, for
the use of the Members, under the superintendence of DR. IRVING.”

Extracted from the Minutes of the Club.

D. LAING, *Secretary.*

THE BANNATYNE CLUB.

M.DCCC.XXXVII.

THOMAS THOMSON, ESQ.

PRESIDENT.

RIGHT HON. JAMES ABERCROMBY, SPEAKER OF THE
HOUSE OF COMMONS.

THE EARL OF ABERDEEN, K.T.

RIGHT HON. WILLIAM ADAM, LORD CHIEF COMMIS-
SIONER OF THE JURY COURT.

THE EARL OF ASHBURNHAM.

THE DUKE OF BEDFORD, K.G.

LORD BELHAVEN AND HAMILTON.

ROBERT BELL, ESQ.

WILLIAM BELL, ESQ.

10 WILLIAM BLAIR, ESQ.

THE REV. PHILIP BLISS, D.C.L.

JOHN BORTHWICK, ESQ.

THE MARQUIS OF BREADALBANE.

GEORGE BRODIE, ESQ.

CHARLES DASHWOOD BRUCE, ESQ.

O. TYNDALL BRUCE, ESQ.

THE DUKE OF BUCCLEUCH AND QUEENSBERRY, K.G.

JAMES CAMPBELL, ESQ.

THE BANNATYNE CLUB

WILLIAM CLERK, ESQ.

20 HON. HENRY COCKBURN, LORD COCKBURN, VICE-

PRESIDENT.

DAVID CONSTABLE, ESQ.

ANDREW COVENTRY, ESQ.

JAMES T. GIBSON CRAIG, ESQ., TREASURER.

WILLIAM GIBSON CRAIG, ESQ.

HON. GEORGE CRANSTOUN, LORD COREHOUSE.

THE EARL OF DALHOUSIE.

JAMES DENNISTOUN, ESQ.

GEORGE DUNDAS, ESQ.

ROBERT DUNDAS, ESQ.

30 RIGHT HON. W. DUNDAS, LORD CLERK REGISTER.

LORD FRANCIS EGERTON.

CHARLES FERGUSON, ESQ.

ROBERT FERGUSON, ESQ.

GENERAL SIR RONALD C. FERGUSON.

COUNT MERCER DE FLAHAULT.

HON. JOHN FULLERTON, LORD FULLERTON.

WILLIAM GOTT, ESQ.

ROBERT GRAHAM, ESQ.

LORD GRAY.

40 RIGHT HON. THOMAS GRENVILLE.

THE EARL OF HADDINGTON.

THE DUKE OF HAMILTON AND BRANDON.

ED. W. A. DRUMMOND HAY, ESQ.

SIR JOHN HAY, BART.

JAMES MAITLAND HOG, ESQ.

THE BANNATYNE CLUB.

LORD HOLLAND.

JOHN HOPE, ESQ., DEAN OF FACULTY.

COSMO INNES, ESQ.

DAVID IRVING, LL.D.

50 JAMES IVORY, ESQ.

THE REV. JOHN JAMIESON, D.D.

SIR HENRY JARDINE.

HON. FRANCIS JEFFREY, LORD JEFFREY.

JAMES KEAY, ESQ.

JOHN GARDINER KINNEAR, ESQ.

THE EARL OF KINNOULL.

DAVID LAING, ESQ., **SECRETARY.**

THE EARL OF LAUDERDALE, K.T.

THE REV. JOHN LEE, D.D.

60 ALEXANDER WELLESLEY LEITH, ESQ.

LORD LINDSAY.

JAMES LOCH, ESQ.

THE MARQUIS OF LOTHIAN.

WILLIAM M'DOWALL, ESQ.

HON. J. H. MACKENZIE, LORD MACKENZIE.

JAMES MACKENZIE, ESQ.

JOHN WHITEFOORD MACKENZIE, ESQ.

JAMES MAIDMENT, ESQ.

THOMAS MAITLAND, ESQ.

70 VISCOUNT MELVILLE, K.T.

WILLIAM HENRY MILLER, ESQ.

THE EARL OF MINTO.

HON. SIR J. W. MONCREIFF, LORD MONCREIFF.

THE BANNATYNE CLUB.

- RIGHT HON. JOHN A. MURRAY, LORD ADVOCATE.
WILLIAM MURRAY, ESQ.
MACVEY NAPIER, ESQ.
SIR FRANCIS PALGRAVE.
LORD PANMURE.
HENRY PETRIE, ESQ.
80 EDWARD PIPER, ESQ.
ROBERT PITCAIRN, ESQ.
ALEXANDER PRINGLE, ESQ.
JOHN RICHARDSON, ESQ.
ANDREW RUTHERFURD, ESQ.
THE EARL OF SELKIRK.
JAMES SKENE, ESQ.
WILLIAM SMYTHE, ESQ.
EARL SPENCER.
JOHN SPOTTISWOODE, ESQ.
90 MAJOR-GENERAL SIR JOSEPH STRATON.
SIR JOHN DRUMMOND STEWART, BARR.
THE HON. CHARLES FRANCIS STUART.
THE DUKE OF SUTHERLAND.
ALEXANDER THOMSON, ESQ.
WALTER C. TREVELYAN, ESQ.
DAWSON TURNER, ESQ.
PATRICK FRASER TYTLER, ESQ.
ADAM URQUHART, ESQ.
RIGHT HON. SIR GEORGE WARRENDER, BARR.
100 THE VEN. ARCHDEACON WRANGHAM.

LECTORI, SI QUIS ERIT, SALUTEM.

IN tanta penuria antiquorum de re litteraria nostra scriptorum, haud temere rejiciendus est David Buchananus, sive quisquis fuerit qui libros hosce duos nobis reliquit. Etenim de auctore non satis constat; nempe doctissimus Ruddimannus, inter virorum doctorum de Gavino Duglassio, antistite Dunkeldensi, testimonia, haec memoriae prodidit: “De claris Scotis MS. anonymi Scoti, an Davidis Buchanani an Archibaldi Simson, incertum.” Haec ille, anno scilicet 1710; sed quinque post annos, quum Georgii Buchanani opera in lucem ederet, de pristina sententia plane deceserat. Tunc enim sine ulla dubitatione auctorem designavit: “David Buchananus de claris Doctrina Scotis, MS. penes D. Robertum Sibbaldum, M. D. Equitem Auratum.” Hic codex, nobis liber alter, in Advocatorum Bibliotheca servatus est, cum hac inscriptione, manu, uti videtur, Gualteri Goodallii, viri in monumentis nostrae gentis diu multumque versati: “Auctor hujus libelli de Scriptoribus Scotis illustribus est David Buchananus.” Codex primus, e Bibliotheca Academica, hanc inscriptionem renovatam prae se fert: “Mr. David Buchanan. V. P. auth. lib. de Añã. est hujus MS. author.” Quid sibi velit V. P. nisi forte sit *Verbi Praeco*, haud facile dixerim; non aliunde tamen audivimus

Buchananum nostrum in sacris ordinibus fuisse constitutum. Unus et alter liber omnino videtur ejusdem auctoris; quem ex omnibus his indiciis, nec levi sola conjectura ducti, credimus esse Davidem Buchananum, natione Scotum, qui et aliis quoque scriptis famam suam propagavit.

Hujus tamen viri historia parum explicata est. Didici ex Baillii epistola, nondum vulgata, fuisse eum cognatum Gulielmi Spangii, hominis Scoti, sed apud Batavos diu peregrinantis. Sibbaldo si fides habenda sit, ex eadem oriundus est familia cum Georgio Buchanano, magno in primis et praeclaro viro. Mortuus est noster, vel saltem David quidam Buchananus, mense Augusti anno 1652: cujus testamentum, cum aliis quoque documentis, in appendicem rejecimus. Sed non omnino praetereunda est "Friderici Spanhemii Epistola ad nobilissimum virum, Davidem Buchananum, super Controversiis quibusdam quae in Ecclesiis Anglicanis agitantur." Lugd. Bat. 1645, 8vo. Ex hac enim epistola colligimus, haud obscuro loco fuisse natum. "Nec ego," inquit professor iste Leidensis, "in animum induxissem meum, iis me interponere controversiis, quae magno animorum ardore inter vos agitari audimus, nisi tu, vir nobilissime, aliique non infimae dignitatis viri, iterato velut convitio, a me exegissetis ut symbolam etiam meam ad sacrum hoc negotium conferrem."

Ejus inter opera, praecipuum sibi vindicat locum "Historia Animae Humanae, auctore Davide Buchanano Scoto." 1636, 8vo. Non exiguum est volumen, septingentas fere paginas continens. Est et altera editio, "Impensis Authoris. Venundantur apud Melc^m. Mondiere." 1638, 8vo. In epistola "Ad benevolum Lectorem," haec de se retulit: "Quis-

quis es qui haec leges, velim, amice, scias hic te habere conatum, ut liberum, ita modestum, hominis quidem ὑψεμαθοῦς [legendum ὑψιμαθοῦς], et, ut ipse ingenue fatetur, πανεμοματοῦς, interim tum φιλομαθοῦς, tum φιλοκτηθοῦς, super re maxima, id est, super animae nostrae integra historia, ubi animae humanae nomina varia evolvit, naturam semotis erroribus explicat τόπου in corpore, indicat ἀθανασίαν, demonstrat separatae statum, et denuo unitae corpori conditionem ostendit: quae omnia paucis et claris pro modulo tenuitatis suae industrius molitur. Quo in negotio si propter imbecillitatem ingenii, librorum et otii inopiam, non plene effecit quod serio in votis habuit, tamen hoc suo qualicunque labore ad id exactius exequendum, quod ille, praedictis incommodis praepeditus, praestare omni ex parte nequivit, licet maxime optarit, se meliora ingenia excitasse, quibus libri et otium abunde suppetunt, non dubius sibi spondet." Et in altera epistola, "Illustrissimo viro, Dom. Guillelmo Craveno, D. de Hamstead, &c. Regni Angliae Pari," haec de se Buchananus: "Superioribus annis quum in Galliis degerem, bonos aliquot authores κατὰ συγκυρίαν versans, et mecum ipse identidem meditans, quaedam et ea non pauca, neque scitu indigna, neque ingrata, super anima hominis haud sine cura observaram, quae partim in amicorum gratiam, partim in meum ipsius commodum, sermone Francogallis familiari, prout tunc poteram, chartis consignaram; tandem post plurimum annorum foris moram ad nostros reversus, quum apud nonnullos, ut pios, ita doctos, de ea re, sicut saepe numero inter rerum meliorum studiosos fit, verba facerem, ab iis obnixè invitatus fui, ut quae de anima nostra in privatos usos et idiomate uni genti vernaculo scripta haberem, in Latinum

verterem, ac publici juris facerem. Quod pluries et diu, in seculo adeo erudito et nasuto, propter meam in Latino sermone infantiam, nec non in bonis literis insolentiam, et, quod maximum est, propter summam in re ipsa difficultatem, tentare constans renui: verum ultra ab hominibus mei amantissimis, instantius multo quam antea, super ea re rogatus, recusare diutius nequivi, quin opus hoc arduum in me, licet muneri ut decuit non ita parem, susciperem." Diu igitur in Gallia haesisse videtur; et lingua etiam Gallica librum conscripsit, hunc titulum prae se ferentem: "L'Histoire de la Conscience, par David Buchanan. *Fuy le mal, Fuy le bien.*" 1638, 12mo. Uterque liber sine loci indicio est. Post septem annorum intervallum, lingua edidit Anglicana sine auctoris nomine, "Truth its Manifest; or a short and true Relation of divers main Passages of things (in some whereof the Scots are particularly concerned) from the very first beginning of these unhappy Troubles to this day. Published by Authority." Lond. 1645, 8vo. Civium suorum causam pro virili oravit, et non modicam Anglis concevit iram. Libellum igitur vulgavit nescio quis, "Manifest Truths; or an Inversion of Truths Manifest: containing a Narration of the Proceedings of the Scottish Army, and a Vindication of the Parliament and Kingdome of England from the false and injurious Aspersions cast on them by the Author of the said Manifest. Published by Authority." Lond. 1646, 4to. Vitam Joannis Knoxii Anglice conscripsit, et, una cum ejusdem Historia reformatae apud Scotos Religionis, Londini et Edinburgi quoque edidit anno reparatae salutis 1644. In hac autem historia edenda non satis fideliter versatus est; etenim multa delevit,

non pauca interpolavit, et dictiones passim immutavit; res pessimi sane exempli, nec sine censoris nota admittenda.

Sed jam redeamus ad libros de Scriptoribus Scotis, hactenus in bibliothecis Edinburgensium latentes. Lelandi, Balei, Dempsterique vestigia fere persequitur, et inanem saepissime patriae gloriam captat: Coelius Sedulius, Rabanus Maurus, Joannes Erigena, Marianus Scotus, sunt omnes inter Scotos nostros relati. Robertus item Langlandus, insignis Anglorum poeta, teste Buchanano, natione fuit Scotus, "inter monachos Benedictinos educatus in civitate Aberdonensi." Amor patriae laudandus est, sed acre subactumque iudicium desideramus. Ratio temporum saepe neglecta est, adeo ut ordo seriesque regum Scotorum, quorum ad aetatem scriptores suos refert, identidem sit turbata. Stylus non ubique comptus et facilis est, nec dicendi genus satis Latinum. Verum enimvero uterque liber indocta manu est exscriptus, multisque in locis male habitus. Haud pauca restituimus ex Trithemio, Baleo, Boethio, Leslaeo, aliisque, quorum scrinia compilavit. Primum codicis primi folium est leviter mutilatum, et verba quaedam ex Sibbaldi apographo restituta sunt. Hinc manavit *νηπιόδοστα*, vox nihili, pro qua legendum censeo *νηπίφρονα*, id est, puerili innocentia praeditum. Codex unam tantummodo syllabam ostendit, *νη*. Mox legimus, "anno secundo post bellum illud de Cul. aetatis suae anno," et quae sequuntur. Ex Adomnani Vita Columbae, lib. i. cap. vii. supplevimus *Culedrebene*.

Ad calcem codicis academici est "Appendix quorundam Scriptorum nostrae Nationis, de quibus plerisque parca et jejuna apud historicos mentio reperitur, et quorum vel opera quae scripserunt, vel aliter quae in re literaria praestiterunt,

non satis pro comperto habentur.” Omnia in adversariis breviter tantum et negligenter sunt adnotata, nec luce digna sunt quae tumultuario fere opere conguessit. Aliquid utique majus meditabatur Buchananus. Ad alterius libri finem haec verba invenimus, *Reliqua alii, aut nos alias*; et eodem libro saepius lectorem relegat ad suum Catalogum Scriptorum nostrae Gentis. De quibusdam egit scriptoribus in utroque libello, et eadem fere repetita sunt. Illi igitur credo fuisse in animo, commentarios omnes in unum librum conjicere; sed hoc opus si unquam aggressus est, haud tamen perfecisse videtur.

DE

SCRIPTORIBUS SCOTIS

LIBER UNUS.

DE

SCRIPTORIBUS SCOTIS

LIBER UNUS.

DE SANCTO COLUMBA.

S. COLUMBA, nobilibus ortus parentibus, natus in Hueni insula, in qua post monasterium insigne construxit, nepos Fergusi regis Scotorum, cum Jona propheta homonymum sortitus est nomen; nam licet diverso trium linguarum sono, unam tamen eandemque rem significat: hoc quod Hebraice dicitur Jona, Graece vero *νηπιόφρονα*, sive *νηπιόφρον* vocant, et Latina lingua Columba nuncupatur. Tale tantumque vocabulum homini non sine divina providentia inditum esse credimus; Columba etenim et simplex innocuusque nuncupari debuit, qui in se columbinis moribus Spiritui Sancto hospitium praebeuit. Illic anno secundo post bellum illud de Culedrebene, aetatis suae anno vigesimo secundo, ex Hueni insula in Hiberniam profectus, nullum unius horae intervallum transire poterat quod non vel orationi, vel lectioni, aut scriptioni inter monachos suos incumberet. Pro ipsius eruditione et vitae sanctitate abbas Cloensis est factus in Hibernia; postea in Scotiam ad Ionam insulam est reversus, ibique per multos annos S. Scripturas monachis praelegebat; deinde Pictos plurimos, qui tunc temporis in Scotia praedia multa possidebant, ad Christi fidem amplectendam allexit, praefertim ipsos qui in insula

Orcadam vivebant. Tandem moritur anno aetatis suae septuagesimo tertio, anno Redemptionis humani generis 565, et in Huenfi insula sepultus, sub regimine Eugenii Tertii in Scotia.

DE BATHENIO.

BATHENUS feu Bathenius in Scotiam multum momenti attulit ad ecclesias Romanas reformandas, sub Pontifice _____, ut testatur Adamannus: vir austerae vitae et conversationis, plurimum Scripturarum lectioni deditus, tantum vero inde profecit, ut quamplurima volumina posteritati reliquerit, inter quae haec pauca:

De vero et sincero Dei Cultu.

Meditationes in Mortem et Passionem Christi.

Et multa alia. Claruit anno a partu Virginis 706, dum habenas regni tractaret Eugenius Septimus.

DE GULIELMO ALBANIENSI.

GULIELMUS ALBANIENSIS, monachus iu insula Huenfi: postquam vero monachum induerat, acri fervore et zelo libris incubuit ad S. Albanum ordinis S. Benedicti. Natione fuerat Scotus. Ad exemplum aliorum fratrum, qui in eodem coenobio literis incumbabant, ipse alacrius studuit ut ipsos incitaret. Scripsit

Vitam S. Albani Martyris, Scotico sermone.

Claruit anno Salvatoris Mundi 590, regnante Aidano in Scotia.

DE BERVICIO.

BERVICIUS, ex genere Scotorum oriundus in Mercia Scotiae australis provincia, iu bonis literis et moribus parentum cura et impensis educatus, postea Edfredum episcopum Lindisfernensem, Scotum, praecceptorem habuit, apud quem plurimum in sacris literis profecit;

animi tamen exhilarandi gratia facpius carmina elegantissima et fuavia condere solebat; adeo ut tandem de Origine fui Coenobii Carmina scripserit,

De illustribus Monachis fui Temporis,

De Laudibus Epifeopi Eadfredi,

et alia quaedam. Claruit anno a salute per Christum parta 750, dum regnaret Ethfinus.

DE CLAUDIO SCOTO.

CLAUDIUS SCOTUS, in Fifensi provincia prope Falklandiam natus ex antiqua Scotorum familia, et educatus inter monachos Andreapolitanos in conventu et monasterio Augustinianorum, in iuventute animum divinis literis totus addixit, adeo ut inter primos doctissimus evaferit; deinde omnium consensu et persuasione ad regimen monasterii invitatus, ingenue et constanter recusavit, respondens se malle in suo loco sobrie operam sacris literis dare, quam ad talem gradum honoris conscendere, metuens illud Horatianum:

Saepius ventis agitatur ingens
Pinus; et celsae graviore casu
Decidunt turres, feriuntque fummos
Fulmina montes.

Scripsit

Commentaria in Matthaeum, in Marcum, et in Joannem.

Epistolae varias ad Ludovicum Gallorum regem,

cujus mentionem facit ipse in praefatione sui Commentarii. Claruit anno humanae salutis 816.

DE GERVADIO.

GERVADIUS, insignis natione Scotus, multique alii fratres monachi sub Achaio rege in Moravia fidem Christi praedicabant; quo etiam tem-

pore Joannes cognomento et natione Scotus, et Claudius Clemens, qui cum D. Beda Graecis et Latinis literis operam navaverunt, in Galliam proficiscuntur, ubi Clemens et Joannes Scotus, viri facetissimi ingenii, in publico foro Lutetiae eruditionem suam omnibus venalem proposuerunt. De hujus scriptis nulla ad nostras manus pervenere, nisi quod fuerat vir eruditus et pius concionator.

DE DANIELE VIENTANO.

DANIEL VIENTANUS, Madulphi Scoti nepos, et aliquando discipulus, in Lothiania prope Merciam oriundus, natalium splendore clarus, vir ingenio magnus, et politiore literatura imbutus, post varias peregrinationes in exteris regionibus susceptas, Adhelmo conterraneo suo fidus Achates et focus erat, in scientia Scripturarum diligenter instructus; post factus episcopus Lindisfernenfis. Conferipfit plurima lectu digna, quibus Beda in concinnatione suae historiae plurimum utebatur. Scripsit

Historiam Merciae et Northumbriae.

Australium Saxonum Res gestas.

Vitam Ceddae apud Pictos.

In Obitum Adhelmi conterranci, lib. I.

Ad Virgines Sacras Epistolas.

Et alia quae non habentur. Ex hac vita migravit anno pacis evangelicae 746, regnante in Scotia Ethfno.

DE BARRO.

BARRUS natione Scotus, ex nobili et illustri familia oriundus, in Murthletensi ecclesia ad septentrionem a teneris annis in bonis literis et moribus institutus, in Huenfi insula factus est monachus. Postea in Hiberniam transfretavit, ibique plurimos in Christiana religione titubantes et vacillantes in vera Christi fide confirmavit: postea in patri-

am reverfus, auctoritate et juffu Malcolmi Tertii regis Scotorum, cui valde carus erat pro ipfius vitae integritate, Cathenefiae epifcopus eft declaratus. Tandem, Turgoto auctore, Breviaria et Officia omnia ecclefiaftica Scotorum reformavit. Scripfit

De Antiqua Difciplina Ecclefiaftica lib.

De Reformandis Religioforum Moribus.

Claruit anno epochae Chriftianae 1061, Malcolmo ejus nominis tertio regnante in Scotia.

DE GULIELMO LAUTHOMENSI.

GULIELMUS LAUTHOMENSIS, genere et natione Scotus, et Lauthomenfis coenobii canonicorum regularium in Cambria praefes, praeceptoribus optimis quos ea laudabat aetas ufus, ab ipfa tenella aetate ftudiis literarum operam dedit; ad ampliora deinde afpirans, diverfa petiit canonicorum claufta. Facundus vir, ut inquit Lelandus, itemque doctus, mirifice ardebat cupiditate laudandi Robertum Betunenfem. Scripfit

Vitam B. Roberti Betunenfis.

Claruit anno intimatae pacis evangelicae 1230, dum Alexander Secundus regimen Scotiae inchoaret.

DE THOMA BRANDIO.

THOMAS BRANDIUS Scotus, prope Edinburgum [natus] ex honefta familia, inter monachos Benediétinos educatus, ibique in theologicis ftudiis inftructus, in quibus tantum profecit ut a doctiffimis viris in magna reverentia haberetur theologus. Unde ab ejus facundo ingenio emanarunt in pofteritatis utilitatem,

De Causa et Veritate Dei, Causa Caufarum, contra Pelagianos; et alia quaedam, quae fic inferibuntur:

Summa Doct̄oris Profundi Thomae Brand, et cet. Extat Romae
in Vaticana script.

De Trinitate, lib. I.

De Praedestinatione, lib. I.

Commentarii Sententiarum, lib. I.

Geometrica Principia, lib. I.

Placita Theologica, lib. I.

Sermones per Annum, lib. I.

De Salvandorum Praemio, lib. I.

Summa Theologiae, lib. I.

Claruit anno Christi 1270, sub Alexandro rege Scotorum tertio ejus
nominis.

DE GULIELMO ALUENVICK.

GULIELMUS ALUENVICK, natione Scotus, prope Northumbriam in An-
nandia provincia natus, ubi in teneris annis operam literis diligenter
navavit; postea adultior factus, versus Northumbriam ejusque urbem
Aluenvick iter instituit, ubi cum quibusdam conterraneis ordinis S.
Francisci monachatum induit; postea vero ulterius versus Acade-
miam Oxoniensem proficiscitur. Vir fuerat pietatis et doctrinae titulis
insignis, cum in sacris tum in profanis optime versatus; in sacris
theologicis doct̄or et professor. Scripsit

Super Magistrum Sententiarum.

Registrum quoddam MS. Cantab. in Colleg. S. Benedicti.

In Physicam Aristotelis, lib. VIII.

Sophismatum Elenchos, lib. I.

Et alia. Obiit Avinionae anno Christi 1382, sub Roberto Secundo.

DE MARTINO ALUENVICK.

MARTINUS ALUENVICK vel Amanduick, Scotus ex Annandia, natus

prope Angliam, ubi literis in juventute excoluit ingenium; maturefcente aetate, in coenobio Novocastrensi in ordinem S. Francisci ingressus est. Postremo Oxonii supremam in theologia lauream est confectus, atque trigessimus secundus in scholastica theologia praelector constitutus. Conscripsit

Commentarios in Longobardum, lib. iv.

Chronicorum Opus, lib. i.

Disputationes quasdam, lib. i.

Et alia plurima. Fatis denique cessit anno Domini 1336, regnante apud Scotos Davide Secundo.

DE GULIELMO MAXVELLO.

GULIELMUS MAXVELL seu Makillhell, natus in Gallovidia Scotiae provincia prope Candidam Casam, in juventute in bonis literis feliciter a parentibus educatus; deinde postquam literas humaniores probe et scite calluit, melioris et altioris doctrinae percipiendae gratia in Gallias parentum cura et impensis est profectus, ubi in Academia Parisiensi et philosophiae et theologiae studuit: vir religiosae vitae et multae lectionis. Scripsit

Problematum lib. i.

Conclusiones ordinarias, lib. i.

Orationes et Epistolas varias.

Claruit anno intimatae pacis evangelicae 1340, sub Davide rege Secundo.

DE HUGONE HIBERNIAE.

HUGO DE HIBERNIA, in septentrionali parte Scotiae natus, dictus ita a loco natali, quod scriptores aliud ejus cognomen ignoraverint, a Scoto-Hibernis nomen et originem trahens; ordinis S. Francisci monachus, qui et superstitiosam qua utebatur vivendi formam ab illis didicit. Prolixam valde peregrinationem inutili otio gyrovagus hic monachus

fumpiffè per Europam scribitur, multaque in itinere notatu digna chartis committit. Monachus ille Nordovicenfis Benedictinae fodalitatis, in quodam veterum Scriptorum Catalogo, hujus Hugonis mentionem fecit, inquiring, Hugo de Hibernia, ex Minoritarum genere, fcripfit

Itinerarium quoddam, lib. I.

Sic habet ille. Nihil aliud ab hoc Hugone fcriptum legimus. Clariuffè autem fertur anno 1360, regnante Davido fecundo ejus nominis apud Scotos.

DE RICHARDO ARMACHANO.

RICHARDUS ARMACHANUS, aliter filius Radulphi appellatus, natione Scotus, ex Arraniae infula prope Hiberniam oriundus, Oxonii liberalibus artibus, fub Doctore Joanne a Baconthorpo, philofopho et theologo infigni, operam dedit; ubi tandem ita in ftudiis fuis profecerat, ut, fuffragante rege Henrico Tertio, Lichfeldenfis ecclefae archidiaconus fit factus, deinde Oxoniensis Academiae cancellarius, et demum archiepifcopus Armachanus, et Hiberniae primas; in theologia et in utroque jure fui aevi doctiffimus habitus. Sripfit plurima, de quibus haec pauca quae fequuntur:

Contra Fratres Mendicantes, lib. XVI.

De Chrifti Pauperie, ad Innocentium, lib. VII.

Illuftrationes Evangeliorum, lib. IV.

Sermones octoginta novem, lib. II.

De Quaeflionibus Armeniorum, lib. II.

De Poteflate Spirituali, lib. I.

De Paffione Dominica, lib. I.

Contra fuum Archidiaconum, lib. I.

Cum multis aliis. Avinionae tandem obdormivit in Domino, anno 1360, qui coram pontifice contra Fratres Mendicantes diu litigaverat, regnante in Scotia Davido Secundo.

DE ROBERTO LANGLAND.

ROBERTUS LANGLAND, natione Scotus, professione sacerdos, vir ex obseuris ortus parentibus, pius admodum et ingeniosus, et zelo divinae gloriae plenus, inter monachos Benedictinos educatus in civitate Abderdonensi, vir utique erat in omni humaniore literatura insigniter doctus, et in medicina admodum clarus. Pium opus fermone vulgari scripsit, cui titulum impofuit,

Visionem Petri Aratoris, lib. 1.

Pro Conjugio Sacerdotum, lib. 1.

Claruit anno Christi Redemptoris 1369, regnante Davide Secundo in Scotia.

DE NICOLAO DURHAMO.

NICOLAUS DURHAMUS, natione Scotus, non quod natus esset in civitate Dunelmensi ita dictus, sed quod hoc cognomen ab antiqua familia Durhamorum in Scotia acceperat. Licet urbs illa Durham Scotorum imperio tunc temporis subiecta fuerit, pariter tamen monachi tum Angli tum Scoti in utriusque regni monasteriis mutuo recepti fuerunt. Hic natus fuerat in urbe Dunbarensi in Mernia, et in eadem schola educatus; postea aetate provectior ad Dunelmenses monachos est profectus, ubi monachus Beatae Virginis factus est de Monte Carmeli. Deinde profectus est Oxonium; ibidem in scholis solide docendo, et subtiliter disputando, magnum sibi nomen acquisivit, adeo ut dictus fuerit postea alter Duns Scotus. Quod autem ad ejus lucubrations attinet, praeter aliena opera compendiose scripta, haec contexit:

Super Magistrum Sententiarum, lib. iv.

Originalia Doctorum, lib. 1.

Determinationes Quaestionum, lib. 1.

Contra Articulos Wiclevi, lib. I.

Floruit anno Incarnati Verbi 1370, dum regnum Scotiae gubernaret David rex Secundus.

DE THOMA BRUNAEO.

THOMAS BRUNAEUS Scotus, ad Dunbarum natus, postea in Anglia diu commoratus, maxime Londini, per omnes literarum gradus Oxonii, deinde Parisiis conscendebat, ad imitationem Joannis Scoti, donec ad supremam in theologia lauream conscenderet. Tandem ex Gallia per Angliam in Scotiam iter tendens, ab Oxoniensibus ad theologiae publicam professionem suscipiendam est vocatus, quod munus cum magno auditorum applausu et approbatione obivit. Demum, relicta professione, ad Collegium Carmelitarum, ubi ante studuit, adiit; adeo pie modeste et sobrie ibi vixit, ut tandem praefes provincialis sui ordinis declaratus sit. Haec quae sequuntur scripta posteritati reliquit:

Lecturas Theologiae, lib. II.

Encomium S. Scripturae, lib. I.

In Epistolam Pauli ad Romanos, lib. I.

In Prophetiam Hieronimi.

Varios Sermones de Tempore, lib. II.

Quaestiones varias, lib. II.

Demum Londini in suo coenobio vitam cum morte commutavit anno 1380, regnante Roberto secundo ejus nominis in Scotia.

DE ROBERTO HAMILTONO.

ROBERTUS HAMILTONUS, ex illustri et nobili Hamiltonorum familia in Scotia oriundus, Praedicatorum S. Dominici in coenobio Passletensi monachus, postea in Gallias transfretavit, ubi diu cum Sorbonicis doctoribus in Academia Parisiensi operam theologiae navavit. Unde postea scriptis commisit,

Summam totius Theologiae, lib. 1.

Lectiones Scholasticas, lib. 1.

Contra Wicleviflas, lib. 1.

Claruit anno Domini 1390, Roberto Tertio regimen inchoante in Scotia.

DE THOMA AGNINO.

THOMAS AGNINUS, natione Scotus, professione Carmelita, doctor theologiae, et professor in eadem facultate, cujus fama illustribus scriptoribus in exteris nationibus non obscura fuit. Nam Bossius, Trithemius, Hefartus, et alii, non dubitant eum optimorum scriptorum catalogo inferbere: vir certe non vulgari doctrina instructus, et raris virtutibus et ornamentis insignitus, acutus argumentator, et eruditus concionator. Scripsit

Sententias quasdam, lib. 1.

Quaestiones ordinarias, lib. 1.

Determinationes Theologiae, lib. 1.

Lecturas in Sacras Literas, lib. 1.

Contra Lollardos Wicleviflas, lib. 1.

De Incarnatione Verbi, lib. 1.

Sermones per Annum.

Claruit circa annum Domini apud Oxonienses 1390, Roberto Tertio regimen inchoante apud Scotos.

DE ADAMO SCHOLASTICO.

ADAMUS SCHOLASTICUS, quem alii putant Balendinum cognomine fuisse, magister et doctor in theologia, Parisiis studuit scholasticae theologiae, deinde scholam aperuit, in qua auditorum cum magna laude docuit. Haec pauca inter alia multa quae doctissime scripserat posteritati commendavit.

Commentarios doctissimos in quatuor lib. Sententiarum scripsit.
 Ordinarias etiam Quaestiones et Quodlibetas.
 Commentarios in Physicam Aristotelis.

Ejus aliqua adhuc scripta dicunt extare in monasterio S. Victoris Lutetiae. Claruit anno a partu Virginis 1410, regnante Jacobo Primo in Scotia.

DE THOMA OTTERBURNO.

THOMAS OTTERBURNE, natione Scotus, professione Franciscanus, ex antiqua Otterburnorum familia oriundus, in schola Edinburgensi educatus, in theologia et philosophia optimos fecerat progressus: vir pietate et doctrina clarus, in historiis scribendis optime versatus. Posterorum ad usum reliquit

Res gestas Scotorum et Anglorum in variis Praeliis.

De Successione Comitum Northumbriae, lib. I.

Opusculorum lib. I.

et alia plurima. Claruisse fertur circa annum Christi 1411, regnante Jacobo Primo.

DE [GULIELMO] TURNBULLO.

D. TURNBULLUS, Episcopus Glasguensis, pietatis et doctrinae laude praestans, collegium pecuniisque fatis amplum et praediis ad literarum studia excitanda fovendaque erexit, cui extremam manum imposuisset, atque ad amplitudinem multo majorem evexisset, nisi istius consilium, pietatis ac studii in ecclesiam plenum, mors importuna praevertisset. Vir erat religioni et hospitalitati admodum deditus, et bonis operibus; neque aliter quam sol resplendens in templo Dei refulsit, aut thus ardens in igne: erat ei fides integerrima, et ingenium veritatis semper amantissimum, et praeter vitam vere apostolicam, ingenio, facundia, et eruditione multiplici, omnes coetaneos longe superabat. Scripsit

De Religione Perfectorum.

De Praedicationibus Sacris,

aliaque varia. Claruit anno 1454, sub Jacobo rege secundo ejus nominis.

DE HENRICO LICHTONO.

HENRICUS LICHTONUS, natus in provincia Merinae in septentrionali parte Scotiae, ex mediocri fortunae parentibus progenitus, cum ad adultam aetatem pervenisset, et in schola Taodunensi literas humaniores absolvisset, ad Academiam Andreamam se contulit, ubi et studiis theologiae et philosophiae animum addixit, adeo ut ante annum aetatis trigessimum, titulum doctoratus sit in theologia consecutus. Tandem episcopus Moravienſis favore Jacobi regis Tertii est creatus, a quo pro ipsius eximia doctrina et pietate ad majora et graviora ecclesiae negotia administranda adhibitus est. Scripsit

Piarum Meditationum lib. II.

De Contemptu Mundi, lib. I.

Claruit anno 1460, regnante in Scotia Jacobo Tertio.

DE ROBERTO FLEMINGO.

ROBERTUS FLEMINGUS, natione Scotus, ex clara Flemingorum familia oriundus, et primo inter monachos Glasguenses educatus, postea majora discendi studio excitatus, exteras petit nationes: in Italiam est profectus, ubi cum Baptista Guarino Ferrariae ad tempus studuit. Poeta non vulgaris erat, composuitque heroico carmine tractatus quosdam, quos sub hoc titulo Sixto Quarto pontifici Romano dedicavit:

Lucubrationum Tiburtinarum lib. II.

Epistolarum ad diversos lib. I.

Diversi generis Carmina, lib. I.

Dictionarium Graeco-Latinum, lib. I.

aliaque non pauca. Claruit anno pacis evangelicae 1470, regnante Jacobo Tertio in Scotia.

DE THOMA MUSHETO.

THOMAS MUSHETUS, ex generosa Mulhetorum in Mentetheni agro oriundus, in juventute in bonis literis et artibus imbutus, non tamen contentus ea doctrina in patria accepta, ad majus fludiorum incrementum in Gallias et Germaniam profectus est, ubi in Academia Basiliensi medicinae studuit, tantumque postea in ea profecerat, ut doct̄or crearetur. Scripsit tandem

Decalogum quendam.

Apologeticum Chemicæ Artis.

De Jure et Præstantia Chemicorum Medicamentorum, lib. 11.

Claruit anno Christi 1584. Quæ alia scripserit, et quo tempore vixerit, nisi hoc prædicto anno, non constat inter scriptores.

DE FRIDERICO SCOTO.

FRIDERICUS SCOTUS in tenella ætate cum elementa tantum grammatices audivisset, in Italiam ad cognatos Scotos in Placentia habitantes iter suscepit. Progressu temporis adeo operam literis, præsertim jurisprudentiæ, dederat, ut inter summos et præcipuos Italiae doctores in magna exultatione haberetur. Scripsit

Orationes duas in sui et aliorum Doct̄oratus.

Apologiam pro Familiæ suæ Antiquitate.

Materiæ Ufufuætuariæ lib. 1.

Alia etiam multa ab eo scripta sunt. Claruit anno salutiferi partus 1513, regimen Scotiæ inchoante Jacobo ejus nominis quinto.

DE JOANNE STRATONE.

JOANNES STRATO, natione Scotus, vir admodum eruditus, in prima ætate pietatis et literarum rudimenta in patriis scholis percepit, adeo

ut tandem doctissimus theologus evaserit. Demum, ut aliqui volunt, est a pontificiis ob reformatae, Lutheranae felicitet, religionis profectionem erematus, atque ita martyr sanctissimus post varia certamina ac pericula obiit anno 1535, sub Jacobo rege Scotorum Quinto.

DE UMFRIDO HUMIO.

UMFRIDUS HUMUS Scotus, ex nobili et antiqua Humiorum familia in Mercia oriundus, adolescens Andrapolin ad studia sua perficienda a parentibus est missus, ubi feliciter operam et industriam suam collocavit, animumque totum legendis historiis addixit. Scripsit

Conflictum inter Scotos et Anglos, lib. I.

Ad Merlini Praedictiones.

Claruit anno Domini 1540, regnante Jacobo Quinto.

DE ROBERTO BRITANNO.

ROBERTUS BRITANNUS, proprie Bartanus dictus, ex Lauthiania australi, et Bartanorum familia oriundus, ab ipsa statim pueritia in bonis literis educatus; vir in Musis praecipue humanioribus versatus, insignis literarum fautor, tantum etiam in aliarum artium studio profecerat, ut sui aevi vix cuiquam secundus fuerit. Edidisse vero hunc Robertum ferunt

Encomium Agriculturae, Parisiis excusum.

Orationes duas de Pace et Philosophia.

De Parcimonia.

De optimo Statu Reipublicae, lib. I.

Deplorationem Gulielmi Balaei.

Rationem Conscribendarum Epistolarum.

Idem transfudit ex Plutarcho,

Consolatoriam ad Uxorem, et Vitas decem Rhetorum.

Et alia etiam. Claruit anno Salutis humanae 1543, sub Maria Scotiae regina.

DE JACOBO MARTINO.

JACOBUS MARTINUS, natione Scotus, et Dunkeldensis, postquam in schola ejusdem civitatis literas humaniores fatis exacte didicisset, ad Academiam Andreamam, ubi cursum philosophicum perfecit, a parentibus est missus. Postea in Italiam est profectus, ubi philosophiam publicè in Romana civitate cum magna sui nominis laude docuit; ubi tandem moritur. Scripsit

In lib. Aristotelis de Ortu et Interitu.

De prima Simplicitate et Concretorum Corporum Generatione.

Claruit anno Reconciliationis humanae 1554, regnante Maria.

DE DAVIDE PANTERO.

DAVID PANTERUS, natione Scotus, vir doctrina et rerum usu clarus, qui septem integros annos in legationis munere apud Gallos obeundo sincere consumpserat, ex Gallia Jedburgum venit; ubi postquam rationem, modum, ordinem pleno nobilium coetu aperuisset, multum ab omnibus laudatus, quod provinciam arduam tam diligenter, sapienter, et sancte excoluerat, episcopus [Roffensis] solenni more consecratur. Scripsit

Tractatum de Moribus Gallorum.

De Forma Justitiae Administrandae in Parlamento Parisiensi, et alia nonnulla. Claruit anno Salvatoris mundi dum sceptrum gestaret Maria regina in Scotia.

DE RICHARDO MORISONO.

RICHARDUS MORISONUS, natione Scotus, honestis parentibus progenitus, vir in omni disciplinarum genere a teneris annis egregie insti-

tutus, unde progressu temporis rhetor insignis evasit, et utriusque linguae, et Graecae et Latinae, peritissimus, adeo ut saepius apud Carolum Quintum imperatorem et alios Christianos principes summa cum dexteritate oratoris munus obiret. Scripsit

Contra Calumnias Cochlaei.

Apomaxin pro Rege, lib. 1.

De Damnis ex Rebellionem, lib. 1.

Remedia contra Seditionem, lib. 1.

Pro Tuenda Patria.

Adversus Proditionem, lib. 1.

Historiam Rerum gestarum Henrici, lib. 1.

Epistolas ad diversos.

Transtulit in Anglicum sermonem,

Symbola Ludovici Vivis.

Stratagemata etiam transtulit,

atque alia multa, nondum in lucem edita. Ex Italia rediens, pervenit Argentoratum, anno Domini 1556, [et] 17 die Martii obiit, dum per gubernatores et interreges Scotia gubernaretur.

DE JOANNE LESLAEO.

JOANNES LESLAEUS, genere et natione Scotus, ex nobili et praevetusta Leslaeorum familia originem ducens, erat ipse tum genere clarus et eruditione, nisi quod nimis pontificiis ritibus deditus. In juventute parentum cura pie et probe educatus, progressu temporis adeo in theologia profecit, ut ad episcopatum Rossensem sit evectus. Erat etiam Mariae Reginae a secretis, aliquoties orator serenissimae Reginae Elizabethae. Tandem Romam religionis ergo petiit. Scripsit

Animi Afflicti Consolationes, lib. 1.

Animi Tranquilli Remedia, lib. 1.

De Origine, Moribus, et Gestis Scotorum, lib. x.

Pro Jure Serenissimi Regis Jacobi Sexti.

Descriptionem Scotiae, una cum Tabella topographica, et alia, Romae impressa. Obiit anno 1596, dum Jacobus Sextus regimen Scotiae inchoaret.

DE ROBERTO CONSTANTINO.

ROBERTUS CONSTANTINUS, alias Constant, ex Fifana provincia oriundus, cum maturiores anni praeceptores poscerent, ad Andreanam Academiam est missus, ubi quadriennium philosophiae studuit; deinde titulo magisterii insignitus in Galliam est profectus, ad altiora studia profequenda. Vir singularis eruditionis et diligentiae, Dictionarium ex Homero collegit, aliisque Graecis poetis, nondum excusum, Graecae Linguae Thesaurum recognovit, et in multis locis auxit, ita ut novum opus quodammodo videretur. Scripsit

Nomenclatorem illustrium Scriptorum.

Correctiones Lemmatum, et Annotationes in librum Dioscoridis: cum Amati annotamenti in eundem.

Supplementum Linguae Latinae, seu Dictionarium abstrusorum Vocabulorum.

Claruit anno intimatae pacis evangelicae 1558, regnante Maria Regina.

DE HADRIANO TURNEBO.

HADRIANUS TURNEBUS, alias Turnebull, ex familia Turnebullorum in Liddisdalia Scotiae provincia oriundus, cujus antecessores ab evertendo tauro in certamine hoc nomen consecuti sunt, postquam in juventute, non sine bono fructu, operam literis dedisset, in Gallias transfretavit, ubi et studuit, et scripsit

Adversariorum tomos duos.

Claruit anno redemptionis humanae 1564, regnante Maria.

DE DONALDO.

DONALDUS, vel Rollandus, Scotus, natus in Kentyria prope Hebrides Infulas, in juventute in Academia Glasguenfi in literis humanioribus et philofophicis studiis educatus, poſtea in Hiberniam transfretavit, ubi ad tempus manfit et presbyter eſt factus: tandem in Flandriam ad Academiam Duacenſem, ubi ſtudit, et ſcripfit

Hiſtoriam Mariae Reginae.

De variis Antiquitatibus Infularum Hebridarum.

Claruit anno ſalutis per Chriſtum partae 1568, eccleſiam Chriſti in Scotia perfequente Maria Regina.

DE THOMA MORISONO.

THOMAS MORISONUS Scotus, medicus Aberdonenſis, in ſchola ejuſdem civitatis ab ipſa pueritia in bonis literis educatus, poſtea in academia ejuſdem, confecto philoſophiae curriculo, laurea donatus; deinde in Galliam et Germaniam eſt peregrinatus, ubi per omnes doctrinae gradus crevit, adeo ut in medicina ſupremam confeutus fit lauream. Tandem in patriam reverſus, ingnis ejus eruditionis non leve teſtimonium poſteritati reliquit.

De Origine Papatus, ſive de Origine et Incremento depravatae Religionis, Edinburgi excuſus.

De Metallorum Cauſis et Transformationibus.

Claruit anno redemptionis humanae 1601, dum regimen inchoaret Jacobus ejus nominis ſextus.

DE JACOBO BETONO.

JACOBUS BETONUS, Archiepiſcopus Glasguenſis, ex nobili Betonorum familia in Fifa oriundus, erat primo Andreae Academiae alumnus;

deinde, post reformationem religionis, in Gallias trajecit, ubi temporis successu brevi orator regius factus est Lutetiae apud Henricum Tertium et Quartum, reges Galliarum. Unde scripsit

Varias Orationes ad Reges et Principes, nomine Reginae Mariae.

Epistolarum ad varios Proceres Galliae lib. II.

Claruit anno post Christum in carne natum 1603, regnante Jacobo ejus nominis sexto.

DE GEORGIO EGLISEMMIO.

GEORGIUS EGLISEMMIUS, medicus, natione Scotus, vir in omnibus scientiis et artibus insigniter eruditus, in utroque scribendi genere, versu scilicet et soluta oratione, peritissimus, primo in Academia Andreama cursum philosophiae perfecit; postea Gallias Germaniamque peragravit, magnamque in utraque regione contraxit familiaritatem et amicitiam cum multis doctis viris. Denum in Hollandiam profectus, ubi ad philosophiae professionem publicam in Academia Lugdunenſi est vocatus, quippe in philosophicis studiis et in arte medendi optime versatus: in hoc infelix fuerat quod Buchanano poetarum principi se opposuerat. Scripsit

Libellum contra Vorſtianam Haeresin.

Animadversiones in Aristotelis Logicam.

Tranſtulit etiam Psalms quosdam, in illa Controversia contra

Thomam Reidum, secretarium Regis, et Buchananum,

aliaque quaedam scriptis commisit. Claruit anno Domini 1611, regnante Jacobo Primo in Britannia.

DE GULIELMO CRAGIO.

GULIELMUS CRAGIUS Edinburgenſis, filius Joannis Cragii, pastoris et a sacris serenissimi regis Scotorum, Edinburgi in bonis literis ab ipsa pueritia utiliter educatus; deinde paulo post Gallias petiit, ubi

Genevae, Rupellae, etc. theologicis studiis operam navavit. Deinde cum in patriam rediisset, ad publicam professionem theologiae in Academia Andreana vocatus. Vir erat gravis, eruditus, et theologus solidus; selectiores omnis generis libros sedulo et non mediocri progressu pervolvit. Unde scripsit

Theses Theologicas.

Poemata, Orationes, et alia imperfecta post obitum reliquit. Claruit anno partus virginis 1616, dum regnaret in Britannia Jacobus rex.

DE JOANNE ANDERSONO.

JOANNES ANDERSONUS, in septentrionali parte Scotiae natus, atque in Academia Aberdonensi institutus, postquam philosophiae [cursum] in eadem absolvisset, ad exteras se contulit; et postquam varias academias perlustrasset, tandem in Gallias rediens, relicta religione qua in Scotia educatus fuerat, in Collegium Jesuitarum se contulit, adeo ut illius ordinis et professionis acerrimus factus sit defensor. Reliquit monumenta sui ingenii,

De Fundamento Catholicae Religionis, lib. III.

De Controversiis Religionis,

aliaque quaedam. Claruit anno 1624, regnante Jacobo Primo Britanniarum rege.

DE SIMEONE CRAUMUND.

SIMEON DE CRAUMUND, natione Scotus, sic dictus a villa de Craumund, quod capellam ibi ad fluvium Craumund construxerat, monachus ordinis beatae Mariae Virginis de Monte Carmeli, patriarcha fuerat Antiochiae, ut testatur Thomas Dempsterus in suo Apparatu; cum tamen nomen ei gentilitium fuerit Keth, Comitis Mareshalli nepos,

Roberto fecundo regi ejus nominis carus. Cum Henrico Wardlao, archiepifcopo tertio S. Andreae, ad Carolum Galliae regem deftinatus orator, foederis cum Gallorum gente ferendi gratia, tam graviter et prudenter munus fuum in ea legatione functus eſt, ut ad epifcopatum Piſtavienſem a Carolo rege fit evectus: et ne quid ejus dignitati deeffet, a Gregorio Undecimo obtinuit, ut patriarcha Antiochia declaretur, cum paulo ante cardinalitia dignitate ab eodem pontifice pro ipſius prudentia et eruditione ornatus eſſet; nec tam precibus tanti regis haec obtinuit, ſed longe quidem magis meritis propriis impetravit, ut teſtatur Demochares tomo ſecundo. Scripſit

Orationes Gratiarum ad Gregorium Undecimum.

Epiftolarum lib. ad Epifcopos et Doctores Scotorum, pro Catholica Fide confirmanda.

Claruit anno [1389] regnante Roberto Secundo.

DE ANDREA FORMANNO.

ANDREAS FORMANNUS Edinburgenſis, alii vero illum Andreapolitanum eſſe volunt, a teneris annis literis et pietati ſemper deditus, parentes habuit divites, quorum cura et impenſis eſt domi educatus; deinde Andreapolin miſſus, ubi animum philoſophicis ſtudiis et artibus excoluit, propter ipſius induſtriam in literis et eloquentia, ante omnes commilitones eſt laurea inſignitus. Poſtea in Gallias et Italiam eſt profectus, ubi celebriores academias perluftravit, et cum doctiſſimis profeſſoribus collocutus eſt; deinde Romam petiit, ubi per biennium eſt commoratus. Interea propter ipſius pietatem, eruditionem, et conſtantiam pontifici carus fuerat; quem poſtea idem pontifex ad Jacobum Quartum Scotorum, poſt patris Jacobi Tertii obitum, ad conſiliandum miſit, a quo epifcopatus Moravienſis ipſi eſt conceſſus. Poſtea a Jacobo Quarto rege in Gallias legatus ad Ludovicum regem miſſus eſt, a quo pro egregia ipſius pietate et

virtute archiepiscopus Bituricensis est electus. Monumenta suae eruditionis reliquit :

Orationes ad Pontifices Alexandrum [et] Julium, Ludovicum,
et Jacobum Quartum, eleganter confcriptas.

De Concordia Ecclesiae, lib. I.

De Laudibus Ludovici Regis.

Claruit anno 1515 regnante Jacobo ejus nominis quinto.

DE JOANNE VIGILANTIO.

JOANNES VIGILANTIUS, alias Walker, Fermeloduni natus, a teneris annis in Haddintonensi schola educatus, non modo pietati ab ipsa statim pueritia studebat, verum etiam meliores artes excolere coepit, quo nomine postea Academiam Andreanam literis florentem, et in ea Leonardinum Collegium pro suo petiit studio; unde postquam utriusque linguae et Graecae et Latinae cognitionem, ac scholasticae cum philosophiae tum theologiae scientiam adeptus esset, tandem titulo magisterii cursu absoluto ornatus est. Deinde data occasione commoda peregrinandi, in Gallias transfretavit, inde Nemausum est profectus, deinde Montipessulam, ubi in utraque professionem sustinuit. Tolosae, dum ex Italia rediret, per Jesuitas religionis ergo percussus, et in domo incarcerationis coniectus, quod religionem Christianam et orthodoxam objurare renuerat. Scripsit

Lusus Poeticos.

Orationes.

Praefationes in Aristotelem.

Floruit sub Jacobo Sexto, et Primo apud Anglos. rege, anno 1616.

DE GULIELMO RAMISAEO.

GULIELMUS RAMISAEUS in Fifensi agro natus, Andrea poli in bonis literis initiatus, postea in ordinem Benedictinum admittus in Angliam

est profectus, ubi se monachis fratribus in Crolandio Monasterio junxerat, apud quos magnum nomen eruditionis est adeptus. Exercuit postea ingenium non modo in soluta oratione, ut testatur Lelandus Anglus, verum etiam carmine, cum Scoti plerunque a natura in hoc genere excellent. In flore enim juventutis antequam ad maturam aetatem pervenisset, haec monumenta eximiae eruditionis reliquit.

Vitam Edmundi Ostro-Anglorum Regis, versibus heroicis conscriptam.

Vitam Neoti etiam carmine.

De legendis Ethnicorum Scriptis, lib. I.

De Vitis Philosophorum.

Super Bedam de Temporibus.

Claruit anno gratiae per Christum fervorem 1178, regnante Wilhelmo rege Scotorum.

DE SANCTO FURSAEO.

FURSAEUS vir fuerat vitae venerabilis, in Insulis Hebridum natus, nobilis quidem genere sed nobilior fide, seculi dignitate inter suos clarus, sed divina gratia ubique praecipuus; erat enim forma decorus, corpore castus, mente devotus, affabilis colloquio, amabilis aspectu, et bonorum operum et gratiae plenus, ab infantia in sacris literis et monasticis disciplinis eruditus. In Angliam cum paucis fratribus adveniens, a rege Orientalium Saxonum Sigeberto honorifice susceptus est, ubi in Knobereburg, permisso regis Sigeberti, monasterium construxit, quod postmodum Anna ejus provinciae rex aedificiis et possessionibus non modice auxit. Curam monasterii fratri suo Follano tandem commisit, et cum altero fratre Vultano annum integrum, quotidianis vivens laboribus, in eremo peregit. Turbatam deinde incurfione gentium videns provinciam, in Galliam navigavit, ubi ope Erkelvaldi Patricii Latiniacum monasterium construxit. Tandem mori-

tur decimo feptimo calend. Februarii, in villa quae Perona dicitur fepehitur, anno Chrifti 636, regnante in Scotia Donaldo rege.

DE SANCTO FIACRIO.

S. FIACRIUS confeffor, vir vita mirabilis, in feptentrionalibus Scotiae partibus oriundus, fed a propinquorum cura folutus, et feculi tumultu expeditus, folitariam cupiens vitam ducere, parentes patriamque reliquit, et duce Domino in Franciae partes pervenit, ubi S. Pharonem Meldorum epifcopum petiit; quem, cum S. Fiacrius cum fociis hofpitalitatis gratia expetiiffet, piiffimus Pharo lubenter fufcepit, cui domicilium in filva proxima, ut vitam folitariam cum fociis degeret, conftruxit; ubi tranfit ad gaudia caeleftia decimo quinto calend. Septemb. anno Domini 622. regnante in Scotia Ferchardo rege.

DE SANCTO LAURENTIO.

SANCTUS LAURENTIUS, Archiepifcopus Dublinienfis, in Iona infula natus ex claris natalibus et de nobili profapia, fuit per matrimonium regis Hiberniae confanguineus; in bonis literis et moribus in pueritia egregie educatus, donec in adolefcentia curfum philofophicum et theologicum abfolviffet. Poftea accedit ut in Hiberniam transfretaret, ubi per id tempus Glindalacenfis epifcopus vitae diem extremum clauferat, fedefque cathedralis ejus obitu vacaret, in ejus tamen loco epifcopus fieri recufavit; deinde paulo poft accedit ut Georgius archiepifcopus Dublinienfis ex hac vita commigraret. Ejus fede vacante, permulti ambitione caecati, generis nobilitate et literarum fcientia tumentes, dignos fe illo praefulatu exiffimabant; fed eos ut improbos depulit Dominus ab honore, quippe qui superbis refifit, humili autem et manfucto Laurentio apud electores tantam conciliavit gratiam, ut cum de eligendo paflore tractaretur, fubito afflatu Spiritus Sancti Laurentius eligeretur; namque et generis nobilitate.

ut antea diximus, et morum honestate erat apud eos clarissimus, et, juxta apostoli doctrinam, de constituendo episcopo Timotheum et Titum admonentis, irreprehensibilis, Dei dispensator. Atque ita gloriosus Christi confessor, Laurentius Dublinensis archiepiscopus, et legatus Hiberniae, plenus dierum, perfectus et consummatus in operibus bonis, Christi cohaeres, ad Christum migravit, 18 Calend. Decemb. anno 1181, regnante in Scotia Wilhelmo rege.

DE SANCTO VIRGILIO.

S. VIRGILIUS, in Insulis Hebridum de nobili profapia ortus, literarum studiis ita animum applicuit, ut inter doctos sui temporis atque climatis doctissimus haberi potuisset, morum etiam honestate nihilominus clarescere studuit: in Galliam igitur transfretavit, ubi ab illustrissimo Francorum rege Pipino, qui major domus dicebatur, apud Karisiam cum honeste exceptus fuit, et quia literarum scientia, cum morum honestate, in ipso exuberavit, rex eum sicut tubam evangelicae praedicationis libenter audiendo duobus fere annis apud ipsum retinuit; deinde postea ad episcopatum Salisburgensem a rege Pipino est evectus: huic episcopali dignitati praefuit annis triginta. Ex hac vita discessit cum magno suorum moerore, anno Christi 784, 5 calendis Novemb., regnante in Scotia Achaio rege.

DE INGERAMO LINDESIO.

INGERAMUS LINDESIUS, ex veteri et nobili Lindesiorum stirpe oriundus, a juventute in optimis disciplinis a parentibus nobilibus institutus, nec contentus domi literas et bonas artes ediscere, verum amore literarum et ad majores progressus faciendos, etiam variarum artium cognitione informandus, in Gallias ad celebrem illam Parisiorum Academiam est profectus, atque spem de eo ante discessum non solum non sefellit, sed etiam ante reditum in patriam superavit; in ipse

enim studiis plus aliquid quam vulgare in eo apparuit; in utroque jure, canonico et civili, operam egregiam Parisiis navavit. Post ejus reditum in patriam, pro ipsius insigni eruditione et summa pietate ad munus episcopatus Aberdonensis consensu omnium canonicorum illius ecclesiae, vocatus fuit; in quo munere ita se gessit, ut nomen optimi, immo doctissimi et piissimi episcopi, dum viveret, apud omnes consecutus sit. Humaniores artes, quas optime callebat, cum theologia, scientiarum domina, convinxit. Jamque ad ea quae posteritatis utilitati, suae famae immortalitati consulens, in lucem emisit, veniamus:

In sextum Decretalium Clementinas, acuratas et dignas
Enarrationes.

Commentaria varia in varias Apostolorum Epistolas.

Sermones varios.

Extant codices, viri diligentiae indices in re literaria; et multa alia temporum malignitate, cum Angli Aberdoniae omnia fere doctorum scripta comburere, perierunt, ut testantur Boethius et Chronicon Sconense. Mortuus anno regis Jacobi Secundi vigesimo secundo, Christi vero [1458.]

DE BALDREDO BISSAIT.

BALDREDUS BISSAIT, in agro Stirilinenfi natus, ex antiqua Bissaitorum familia oriundus, ex qua familia plurimi viri egregii in armis florere aliquando, maxime vero tempore Roberti Brusii. Hic a teneris annis nutritus in schola Stirilinenfi, in qua plurimum in literarum studiis profecit; cum autem ad maturiorem aetatem pervenisset, ad Academiam Andreamam est profectus, ubi cursum philosophicum profecit; deinde in Gallias profectus, ubi majora et meliora didicit. Postea breviter in patriam rediit, ubi scripserat

Lib. I. de Jure Regis Roberti contra Joannem Balliolum.

Traſtatam ad Pontificem Bonifacium contra Eccleſiam Angli-
canam.

Pro Privilegiis Eccleſiae Scoticae.

In Defenſionem Eccleſiae Catholicae Traſtat.

Claruit anno Chriſti 1303.

DE
SCRIPTORIBUS SCOTIS
LIBER ALTER.

DE
SCRIPTORIBUS SCOTIS

LIBER ALTER.

DE SANCTO ALBANO, SCRIPTORE PRIMO
ILLUSTRI SCOTORUM.

ALBANUS martyr, natione Scotus, qui ab Albania eo tempore, nunc Scotia, nomen accepit, idque dum inter Italos et Anglos degeret. Erat autem ex illustri profapia Scotorum oriundus, arte et Marte similiter clarus ab adolescentia sua; nam cum utriusque philosophiae studio rei militaris exercitium copulabat. In sacris et profanis literis, sub optimo praeceptore Amphibalo Culdeo, conterraneo suo, erudiebatur; cum quo Romam petiit, ubi sub Dioeletiano tribuno spatio septem annorum militavit. Reversus demum in Britanniam Verolamii subsistit. In persecutione illa crudelissima sub Dioeletiano Imperatore, cum intelligeret Amphibalum praeceptorem suum pro evangelii praedicatione ad mortem quaesitum fuisse, sub ejus amictu inquisitoribus se obtulit Albanus, qui tormentis exagitatus, securi tandem martyr percutitur. Fuit itaque illius insulae protomartyr, locusque in hodiernum usque diem Albani Fanum nuncupatur; ut Baronius, Ufuardus, Notkerus. Fortunatus, Trithemius, Breviarium Ecclesiasticum, Dempsterus, et alii multi testantur. Hartmannus etiam canit:

Scotia se Albano felicem martyre clamat,
Victima qui Christo prima Britanna fuit.

Eorum quae scriperat, partim temporis injuria, partim hominum incuria, nonnulla perierunt; haec subiecta tantum ad nostram notitiam pervenerunt.

Ad Amphibalum Epistolae plures.

Ad Cornelium Tacitum Epistola.

Plura eum scripisse haud dubium est. Claruit anno post Servatoris adventum in carnem 286, sub Crathlintho rege Scotorum.

DE HILDEBERTO.

HILDEBERTUS, Archiepiscopus Scotorum, ex Trithemio, Baleo, aliisque, natione Scotus, ex Collectaneis Gilberti Bruni, Dempsteri, et aliorum, praeceptor Coelii Sedulii Scoti, Graecorum episcopi, et discipulus Nini-ani Candidae Casae episcopi, non autem Berengarii, ut perperam asserit Trithemius; aut enim hunc nostrum Hildebertum diversum facit a Cenomanensi episcopo, quod quidem cum viris doctis plerisque non facile dixerim, aut in tempore graviter lapsus est, qui illum semel ponit sub 1090 anno, alias sub 400, Berengerium vero sub 1300. Utcunque vir erat in scripturis sanctis eruditus multum, secularium etiam literarum non ignarus, ingenio acutus, et multum disertus eloquio; non minus vita quam scientia reverendus, in utrisque nulli suo tempore secundus. Theologicae professionis culmen ascendit, instricta similiter ut in soluta oratione gravis, tersus, et eruditus; unde hinc nominatus, primo fit episcopus Cenomanensis, deinde Thuronensis, denique archiepiscopus Scotorum. E Scotia autem in Galliam, mox in Italiam, novissime in Graeciam, profectus est. Scripsit utroque stylo, metrico scilicet et prosaico, quaedam praeclara opuscula; de quibus ista feruntur.

De Misera hujus Vitae, lib. 1.

Super toto Officio Missae, lib. [1.]

De suo Exilio, lib. 1.

De Sacramento Altaris, lib. 1.

Vita Mariae Aegyptiacae.

Ad Monachos Limenses Epistolae plures.

Scripsit etiam diversas ad diversos Epistolas, verborum venustate egregias, sententiis utiles, et sententiarum coloribus adornatas, teste Henrico de Gandavo. Claruit, ex Dempstero et aliis, anno Domini 400, sub Eugenio primo Scotorum rege illius nominis.

DE PELAGIO.

PELAGIUS, doctorum omnium suffragio, ex Britannia oriundus, ab Anglis rejicitur, tanquam Britanus septentrionalis et in Scotia inter Brigantes natus, quod talem scilicet tantumque haeticum in Anglia natum esse minime voluerint. Alii etiam scriptores eum Scotum potius quam Anglum esse existimant, pro ipsius ingenii subtilitate et doctrina insigni qua pollebat. Caeterum intrudant eum inter nostros; condemnamus ipsius errores et haereses, commendamus tamen plurimum eximiam ejus eruditionem, quam luculenter fatis in non paucis ejus scriptis ostendit. Hoc ei non patriae aut patriotis vitio vertendum est, cum alii variarum gentium viri docti ante ea etiam tempora in primitiva ecclesia extiterint, quos haec lues invasit, uti Tertullianus, aliique patres, quod testantur Rainoldus, Whittakerus, etc. Erat autem Christianorum Scotorum scriptorum illustrium scriptor illustris; famati illius Collegii Banochorensis, ab altera legionum urbe, nunc Cestria, non procul, praepositus, in quo Christianorum philosophorum duo millia ac centum ad plebis in Christo commoditatem militabant, manuum suarum laboribus, juxta Pauli doctrinam, victitantes post multos pro grege Christi sudores; vir utriusque linguae, Graecae et Latinae, gnarus admodum, et omni scientia cumulatissime instructus. Nonnullorum clericorum laceffitus injuriis, adeo gravatim tulit, ut tandem a fide Catholica in nonnullis fidei articulis defecerit. Postmodum in Gallias, in Graeciam, Aegyptum, et Syriam se contulit, variasque alias Orientis partes: ubi ex earum partium monacho praeful ordinatus, detestabilem

fui nominis haerefim excudit, hominem feilicet abſque peccato originali naſci, et voluntatis arbitrio ſine gratia falvari poſſe, unde baptiſmum et fidem ſuſtulit, aliaque hujus farinae. Reverſus in patriam, multos haereſi ſua inquinavit. Ante Pelagium, inquit Baleus, non novit Britannia monachiſimum ſuperſtitioſum, neque Chriſti gratiae per conſictas allegorias anteferre juſtitiam operum; ex illo enim haec peſtis primo venit, ut ex arbore mala fructus iniquus. Adverſus autem hujus errores ſcripſerunt Auguſtinus, Cyrillus, Hieronymus, Oroſius, Innocentius, Gennadius, et Thomas Bradwardinus. Inſignis hic haereſiar-ches multa perutilia volumina compoſuit, poſtquam animum ad ſcribendum appulit, unde quidem non immerito, ob felicem indolem in omni genere artium, ſibi magnam eruditionem comparavit. Scripſit

Studioſis tres neceſſarios de Fide Trinitatis libros, et pro actuali converſatione, lib. I.

Eulogiarum ex divinis Scripturis lib. I. capitulorum indiciiſ in modum Sancti Cypriani Martyris praefignatum.

At poſtquam haereticus deſignatus eſt, multo plura edidit haereſi ſuae faventia, et cum vera pietate pugnantia. Scripſit

Expoſitiones in Paulum, lib. XIV.

De Moribus Clericorum, lib. I.

Ad Bonifacium Comitem, lib. II.

Ad Albinam et Melaniam, lib. I.

De Liberi Arbitrii Vigore, lib. I.

Epiftolas ad diverſos, lib. I.

Unde erat a ſuis popularibus in exilium actus, ut in Epiftola ad Martinum Quintum Valdenus habet. Claruit anno ſalutiferi partus 390, ſub Eugenio Primo Scotorum rege, et Maximo Britannorum rege; condemnatus tandem per epifcopos in Ephefino, Carthaginenſi, et Milevitano conciliis, qui tamen in papifimo errores in hodiernum uſque diem defenduntur.

DE D. NINIANO.

D. NINIANUS, natione Scotus, ex regio quidem l'anguine procreatus. Is ubi prima literarum fundamenta jecisset inter monachos Huenfes, et, ob ingenii perfpicuitatem, praeclaram operam artibus et linguis navasset, desiderio peregrinandi captus, vir moribus honestissimis et modestissimis, atque humilitatis amantissimus, primo in Gallias, deinde, pertransitis Alpibus, amore literarum in Italiam profectus, Romam petiit; ubi postquam bonas literas et Christianam pietatem apud divini verbi ministros sincerissime hausisset, celer in patriam reversus, fidelis Dei vineae colonus alios piissime instruxit, Scotos in Christi fide imbecillos confirmavit et docuit. Erat in meditatione et praedicatione divini verbi assiduus, liberalis in orphanos, viduas, et pauperes, mitis et benignus in omnes homines; has enim laudes tribuit ei venerabilis Beda, et alii scriptores post illum. Ejus pia industria Picti primum et Austraes Scoti, relicto idololatriae cultu, veram Christi fidem perceperunt; quibus cum diu sacras literas exposuisset, et vigilanter verbum Dei praedicaasset, tandem eorum factus est episcopus ad Candidam Casam, ubi ecclesiam in B. Martini avunculi sui honorem condidit et confruxit, et sedem episcopalem in Gallovidia primus fixit; in quo postea loco templum peregrinatum ejus nomine consecrabatur, et maxima peregrinantium frequentia religiose nimis colebatur. Hoc etiam luculentissimum testimonium erit illius sanctae et inculpatae vitae, quod cum bella inter Scotos, Pictos, ac Britannos maxime aestuabant, illi tamen ad singulos, cum liberet, tutissimus pateret aditus: arbitrabantur siquidem in Ninianum, virum solidae virtutis gloria praestantem, fucum, dolum, malitiam nullo modo cadere potuisse. Denique, cum apud eos per multos annos eloquia Dei docuisset, quaedam pia et erudita monumenta suorum laborum ecclesiae et posteritati reliquit, quorum ista quae sequuntur testantur.

Commentaria ad Sacras Literas, lib. I.

Meditationes in Davidicos Hymnos, five Pfalmos, lib. 1.

Ex Sententiis Sanctorum lib. 1.

Epistolarum lib. 1. ad Monachos sui ordinis.

Et alia plurima quae injuria temporis perierunt. Plenus tandem dierum, et bonorum operum dives, ad Candidam Casam, in templo ei dicato, vitam cum morte commutavit, 16 Calend. Octobris, anno reparatae salutis 432, sub Fergusio Secundo. Ejus vitam scripsit Aldredus abbas Rivalensis.

DE CÔELIO SEDULIO.

SEDULIUS senior, vel Coelius Sedulius, presbyter, natione Scotus; Scotigenam etiam ipse se nominat initio cujusdam epistolae ad suos auditores: Sigebertus, Bellarminus, et Ecclesiasticae Historiae Cent. V. Henricus de Erfordia, Trithemius, Lessaeus, Baleus, Gelasius Papa, Bostonus Buriensis, Paterius, Remigius, etc. Is a parentibus in omni literarum et virtutum studio a teneris [annis] educatus, prima eruditionis fundamenta sub Hildeberto, doctissimo Scotorum archiepiscopo, posuit, cui ab ineunte aetate non indiligenter discipulus adhaerebat: quo praeceptore tandem defuncto, Hispaniam, Galliam, Italiam, Graeciam, et Asiam, majora discendi desiderio peragravit. Postremo post publicatas in Achaia regione, non sine multorum emolumento, lectiones elegantes, Romam adhuc rursus revertebatur, et multo sudore comparatos doctrinae thesauros ubertim ac magnifice illic quoque distribuit; vir in divinis scripturis exercitatus, et in secularibus literis eruditissimus, unde recondita eruditione imbutus, ecclesiam postea praeclaris ingenii sui monumentis, tum astricta tum soluta oratione scriptis, illustravit; eoque ut in Decretis dist. 15. Gelasius pontifex venerabilem Sedulium vocaverit, ejusque non mediocri laude commendaverit scripta. Ipsemet de se scribit ad Macedonium, impatiens sibi contigisse divinitus ingenium. Ex quadam ejus epistola patet, scholam etiam ipsum alicubi aperuisse, et habuisse auditorum coetus, quibus Graeca simul et Latina

tradiderit, et dubio procul, ut inquit alius testis, philosophica et ethica. Ejus etiam praeconia olim proferebant Paterius, Gregorii Magni discipulus, ac Remigius Altifiodorensis in Commentario super eundem Sedulium. Clarus fuit in Italia temporibus Theodosii posteribus, ait Henricus de Erfordia. Sordere diritate Mahometana Graeciam oppressam non finit Coelius Sedulius, inquit Dempsterus nosser. Trithemius ex Sigeberto refert eum episcopatum gessisse alicubi, sed nomen loci non est annotatum. Scripsit autem et metro et soluta oratione plura opuscula, de quibus apud Bostonum Buriensem, et Trithemium, ac Baleum, subiecta tantum reperi.

Ad Macedonium Abbatem opus insigne, juxta feriem totius Evangelii, quod praenotavit Carmen Paschale, lib. iv. metricae.

De Signis et Virtutibus, lib. i.

Gesta et Miraenla Christi, lib. iv.

Super utroque Testamento, lib. ii.

In Psalms Davidicos, lib. i.

Colleſtanea in Paulum, lib. xiv.

In Paulum ad Romanos, lib. i.

Ad Corinthios, lib. ii.

Ad Galatas, lib. i.

Ad Epheſios, lib. i.

Ad Philippenses, lib. i.

Ad Colossenses, lib. i.

Ad Theſſalonicenses, lib. ii.

Ad Timotheum, lib. ii.

Ad Titum discipulum, lib. i.

Ad Philemonem, lib. i.

Ad Hebraeos, lib. i.

De Factis Christi, profaice, lib. ii.

Ad Caesarem Theodosium, lib. i.

Exhortatorium ad Fideles, lib. i.

Epistolas ad diversos, lib. 1.

In [secundam] editionem Donati, lib. 1.

In Prisciani volumen, lib. 1.

Carmina diversi generis, lib. 1.

Edidit et Hymnos, quibus ecclesia utitur apud pontificios, scilicet, "Hostis Herodes impie," et "A Solis ortus cardine," atque alia plura. Hic tandem, ut Sigebertus scribit, episcopus ordinatus fuit, sed ecclesiam vel urbem ubi non exprimit. Claruit anno Christi 434 sub Caesare Theodosio juniore, Fergusio Secundo in Scotia regnante. De hoc auctore plura scribunt Sigebertus et Boffius.

DE SANCTO PATRICIO.

PATRICIUS, Hibernorum Apostolus, natione Scotus, ad Kilpatrik in Scotia 22 die Augusti in lucem editus, ab ineunte aetate a parentibus sacris literis traditur imbuendus. Ipse vero animum adhibuit literarum studiis, praecipue tamen psalmis, hymnis, et canticis spiritualibus discendis, in jejuniis et vigiliis multis, ac piis sanctorum laborum exercitiis corpus tenerum conterens. Simul ac ipse puer sextum decimum attigisset annum, cum aliis pluribus compatriotis a piratis fines illos depredantibus rapitur, et in Hiberniam ducitur. Postea a servitute liberatus in Britanniam rediit, ubi bonas literas avidè scienterque discere coepit, optimis usus praeceptoribus, qui Martinum avunculum primo, et Germanum Altifiodorensē antistitem postea, dum ille Britannos a Pelagiana haeresi liberaret, per multos annos praeceptores observavit: a Palladio institutus, teste Buchanano. Deinde in patriam rediens ad Glastoniense monasterium secessit, ibique plus quam annis triginta vixit. Tandem Romam profectus, ad Hibernos insulares a Caelestino Primo Romae pontifice apostolus mittebatur, cum Segetio presbytero, qui Pelagianae haeresi in Scotiam pullulanti obviam iret, post Palladium defunctum. Sed postquam ibi haeresin illam eradicasset, et sacella varia fundasset, in

Hiberniam trajecit, ubi cum incredibili spiritus fervore evangelium per plurimos annos praedicavit. Dicitur fuit Magonius a plerisque, ob insignes virtutes Magnus cognominatus, qui, ob vitae sanctimoniam et miracula, Hiberniam totam convertit ad fidem Christi, quadraginta annos in Hibernia ecclesiam regens. Portus autem in Gallovidia, e quo navem solvit cum in Hiberniam navigaret, hujus rei memoriam fervat: scopulus in Glotta, qui in medio flumine situs, impune plenis velis illatas naves innocuus excipit. Fertur autem vir doctus et pius studiose semper antiquitates Britanniae quaesivisse, maxime Britanniae septentrionalis, Scotiae scilicet, quae ad Christi fidem confirmandam faciebant; reperisse vero Commentaria Medunii de Actis Damiani et Fugatiani in Britannia, verum liber ille carie pene obliterated erat, unde nisi probabili conjectura legi non poterat. Scripsit Patricius

De Futura Electorum Vita, lib. 1.

De tribus Habitaculis, lib. 1.

De Antiquitate Avalonica, lib. 1.

Itinerarium Confessionis, lib. 1.

Hodoeporicon Hiberniae, lib. 1.

Historiam Hiberniae, ex Ruano, lib. 1.

Sermonum lib. 1.

Contra Gentilium Superstitiones, Epistolas ad Creticum Tyrannum, lib. 1.

Ad Avalonis Incolas Epistolam.

Ad suos Scotos Epistolas plures.

Ad Hibernenses Ecclesias Epistolas plures.

Abjectoria quaedam 366, lib. 1.

Et alia plurima. Tandem vir Dei bonis operibus abundans, et aetatis anno 122, anno vero Domini 490, prope Dunensem Ultoniensis provinciae urbem absumptus, in quadam spelunca sepelitur, Congallo apud Scotos regnante.

DE SERVANO.

SERVANUS, natione Scotus, Scotorum episcopus, et Orcadam Apostolus, ex Scotis parentibus in ipsa Scotia natus et educatus, disciplinis honestis et studiis liberalibus, eruditus juxta ac piis, animum virtutibus dedicatum applicuit; a teneris annis ita in bonarum literarum studiis enutritus sub optimo praeceptore Palladio, cujus vestigiis sanctis firmiter haesit, ut jam vir factus omnium scientiarum genere evaserit instructissimus. Morum suavitate, vitae integritate et sanctimonia, ac singulari doctrina, splendorem generis non aequavit modo, sed etiam superavit. Vir a natura plane ad virtutem et bonas literas capeffendas factus et formatus, ad industrios etiam studiosorum conatus promovendos natus, qui tam ardente perfectionis Christianae flagrabat amore, ut de virtute in virtutem procedens, semper se meliorem fieri contenderet. Bonis tandem literis et eximiis virtutibus ducibus, successu temporis ad Orcades infulas eum, episcopatus auctoritate cumulatum, ut gentem ibi rudem et barbaram fide Christiana imbueret, Palladius allegavit, ut Orcades et Infulanos illos Christianae religionis cultum doceret; quod et studiose fecit, tanto religionis pietatisque proferendae studio officii sui partes cumulate explevit, partim haeresin Pelagianam ex Infulanorum animis evellendo, partim religionis puritatem illorum jam purgatis animis infillando, ut merito sibi nomen immortale compararet, et Orcadam Apostolus postea censeretur. Kentigernum Scotum inter alios multos discipulum obsequentissimum habuit; qui postea non tantum in Orcadibus, sed in variis etiam Scotiae partibus, strenue et fideliter veram Christi religionem propagavit. Congessit, ut testantur Boethius, Lelandus, et Scotichronicon,

Ad Orcadianos illos Epistolas plures, lib. I.

Contra Pelagianorum Haeresin, lib. I.

De Charitate, lib. I.

De Humilitate, lib. 1. et

De Oratione, lib. 1.

Caetera ejus scripta, quaecunque illa fuerint, nobis adhuc incognita manent. Claruit anno Virginei partus 440, sub Eugenio Secundo Scotorum rege, sed quo in loco illic sepultus sit, aperte non invenitur.

DE MACKAYO.

MACKAYUS vel Maccaeus vates, vel Bacharius Maccaeus Pitheo, Machillus Surio, aliis Macca, aliis etiam Machillas, Bacharius Macceus Baleo, aliis denique Baccarius et Bachianus, ab omnibus natione Britannus, ab optimis pluribus Scotus agnoscitur et insulanus: ibi enim apud Hebudes et Aemodes Brigidam aliasque virgines primum velavit, pallium album et vestem candidam super ipsarum capita imposuit. Erat etiam S. Patricii discipulus. Postquam varia bonarum artium semina et fundamenta mediocria inter monachos jecisset, disciplinis mathematicis aetate juvenili se totum addixit. Erat vates insignis et mathematicus peritissimus, nam omnem juventutem in his studiis posuit: cum autem ad provectiorem aetatem pervenisset, neque domi omnia tempore belli satis tuta essent, tum majora discendi cupidus, peregrinationem longam in Italiam usque suscepit, unde factum, ut obtrectatores quidam eum aufugisse ex patria ei crimini darent. Sed edito tandem libello, Romanae urbis pontifici Leoni, ut fertur, satisfecit, ut ex Gennadio, Honorio, Joanne Capgravo, et aliis, colligere est. Vir erat felicitis ingenii, insigniter eruditus, et hoc nomine ab eruditis viris insigniter celebratus; qui rarae pietatis adolescens, liberalibus disciplinis, et caeteris artibus, quae ingenuum decent, feliciter instructus, in theologicis ita profecit, ut populo et clero carus, doctis viris plurimum dilectus, magnatibus et principibus mire gratus et acceptus fuerit: praeterea ita theologiam coluit, ut astrologiam non vituperaret, imo summo studio in ea scientia profectum faceret.

Denique, ut ita dicam, hoc uno infelix, quod quodammodo nimis felix, nimia namque felicitas nimiam ei peperit invidiam. Monumenta etiam sui ingenii et eruditionis posteritati, posteritatis memor, reliquit :

Suae Peregrinationis Apologiam, librum unum.

De Reparatione Lapſi, ſeu de Fructu Poenitentiae, ad Janu-
arium, MS. in Collegio Caii Cantabrigiae, lib. 1.

De Fide Perſeverante, librum 1.

De Prognoficis Nativitatum, librum unum. Hunc juvenis
edidit, dum incumberet matheſi.

Liber de Recipiendis Lapſis impreſſus eſt in 1 tomo Ortho-
doxographorum Baſileae.

Caetera non ſunt quoquam, quod ſciam, catalogis inferipta. In fine, poſt varios labores ab hac vita migravit, incarnati filii Dei anno 460, tempore Dongardi regis.

DE MERLINO.

MERLINUS, cognomento Caledonius, in Scotiae confinibus ſive ex daemone incubo, ut multi fabulantur, ſive ex furtiva venere, ut ex Gilda quarto colligitur, natus ; ubi adoleſcens bonis literis operam dedit ; eum vero maturos veniſſet ad annos, ſtudiis diligenter incubuit, et eruditus artibus ac literis operam dedit, ſcientiis etiam mathematicis, imo magiae potiffimum naturali, in quibus ſe poſtea nimis exercuit. Admirabilem illam lapidum ſtructuram, Gigantum Choream vocant, quae in hodiernum uſque diem in agro Sarilberienſi conſpicitur, illuc ex Hibernia tranſtuliffe dicitur. Eduxiſſe etiam fertur praefigiis miris ex ſtagno quodam dormientes dracones. Dicunt etiam quod ſuis incantationibus Utherium regem in Gorloidis Cornubiae ducis ſpeciem transformaverit, ut Igernae uxoris potiretur amplexu, et quod ex eo concubitu nefando Arthurum et Annam genuerit. Praedixit Britanniae excidium per Saxones, Dacos, et Normannos, et regibus

fortunas varias, Vortigerum flammis, Aurelium et Utherium veneno, Arthurum vulnere, perituros. Sed de his prudentes judicent: haec enim omnia suis evenere temporibus. Vates erat aliorum peritissimus, qui magnam apud posteros ob divinandi opinionem consecutus. Vir acuti ingenii et bonarum literarum avidi plurimum, Britanniam totam, deinde Galliam, discendi causa peragravit. Arthurum regi valde carus extitit. Fuit etiam philosophiae per suam aetatem studiosissimus, quo nomine et magiae praenituit titulo. Vaticinia ejus circumferuntur, obscura quidem illa et nihil certi continentia, quae vel antequam eveniant, sperare, vel cum evenierint, promissa vera audeas affirmare: praeterea ita composita sunt, ut eadem ad multa diversarum rerum eventa circumfletere et accommodare possis. Multa autem scriptis mandavit: nimirum,

Suarum Divinationum lib. I.

De Albaniorum Fortunis, lib. I.

Prophetiam profaicam, lib. I.

Super quibusdam Honoribus, lib. I.

De quodam Sexto, lib. I.

Dicta de Septimo, lib. I.

Pro Tempore Regis Arthuri, lib. I.

Contra Vortigerii Magos, lib. I.

Super Arce Vortigerii, lib. I.

Super quodam Cometa.

Utrum autem aliqui ex jam dictis libris sint iidem cum illis ejus Prophetiis et tribus libris vaticinalis Historiae, qui Latine manuscripti inveniuntur Oxoniae in bibliotheca Mertonensi, et Cantabrigiae in bibliotheca publica, necnon Gallice in Collegiis S. Petri et S. Benedicti; praeterea aliifne fuerit ab eo qui Anglis Ambrosius Merlinus dicitur, primum haud facile dixerim, posterius, non differre, sed eundem esse, facile definire. Claruit Merlinus anno salutis humanae 480, regnante in Scotia Constantino Primo.

DE GILDA ALBANIO.

GILDAS ALBANIUS, historicus, Patricii Hibernorum Apostoli discipulus, ex Albania Scotiae provincia oriundus, ex regio etiam stemmate clarus. disciplinis liberalibus affluenter instructus inter monachos in insula de Columkil, ubi tunc regia sedes Scotorum fuerat; vir bonarum literarum summe cupidus, et qui in studiis non contemnendos fecit progressus, sed in pietate multo majores; laudandus etiam ob virtutes singulares, vitae simplicitatem, morum candorem et integritatem. Post patriae seholam, ad spem uberioris doctrinae, adhuc adolescens in Galliam transfretavit, nec multis post interjectis annis, in patriam est reversus, eo negotio expedito, vir apostolici ordinis, maximo cum bonorum gaudio, et selectissimorum librorum supellectile. Tantaе scilicet eruditionis et virtutis fuit, cum in Galliis, tum in patria, ut nomen apostolici ordinis adeptus sit, unde ad illum tanquam ad novum apostolum ex omnibus Britanniae confinibus confluebant, ut ab eo morum gravitatem et religionis sinceritatem, simul cum bonis literis, addicerent: erat etenim non solum philosophiae omniumque liberalium artium peritissimus, verum etiam in Veteri Novoque Testamento versatissimus. Eruditione sua optime usus est; nulli scientiam suam invidens, multos diligenter docuit quae laboriose didicerat. Eremitaria quaerebat loca, in orationibus atque jejuniis assiduus, vigiliis et ciliciis quotidie macerebat se. Spiritu etiam prophetico multas praedixit clades: praemonuit ut populus et clerus totius Britanniae, si supercventuram cladem effugere velint, quam citissime recipere: quod suo tempore propter contemptum verbi divini evenit. Varia ante vitae finem scripsit, quae ex doctorum virorum bibliothecis collecta fuerunt, ex quibus nonnulla MSS. servari dicuntur Cantabrigiae in publica academiae bibliotheca. Utroque scribendi genere contextuit,

Concordantias in quatuor Evangelia, lib. IV.

De primis Incolis Insulae, lib. I.

Aëta SS. Germani et Lupi, lib. i.
 Regum Britannorum Historiam, lib. i.
 De Victoria Aurelii Ambrosii, lib. i.
 Verfus Vaticiniorum, lib. i.
 De Sexto Cognoscendo, lib. i.
 Super eodem Sexto, lib. i.

Aliaque opera quae temporis injuria perierunt. Praediçti Gildae vitam scripsit Caradocus Laucarbanensis, hoc addito carmine :

Historiae veteris Gildas luculentus arator
 Haec retulit, parvo carmine plura notans.

Tandem de republica literaria optime meritus, 4 Cal. Februarii vitam finivit in insula Ila, ubi et sepultus est, anno reparatae salutis humanae 512, sub Conrano Scotorum rege.

DE DAVIDE MENEVENSI.

DAVID Menevensis Episcopus, natione Scotus, Paulini et Iltuti praeceptorum doctissimorum discipulus, vir suo saeculo vitae sanctitate et singulari doctrina multum celebris, ab ipsis teneris annis in exercitiis pietatis et bonarum literarum sollicitate ab Iltuto Scoto educatus. Spatio decem annorum assidue in S. Scripturae lectione et meditatione versatus, nec alios interea temporis docere aggressus est. Erat etiam, ut Lelandus et alii dicunt, amabilis valde, vultu venustus, forma praeclarus, facuudus, eloquens, et quatuor cubitorum statura erectus. Duodecim monasteria construxit, et monachos suarum manuum laboribus vitare instituit. Pelagianam haeresin profligavit, unde Cambriae metropolites et primas factus est; atque etiam magnam cum Arthuro rege inivit gratiam, adeo ut ab eodem rege ad archiepiscopatum sit evectus, ut fusius tradit Ranulphus Cestrensis, lib. i. cap. lii.: quod ita ad Normannorum usque tempora permanfit, et omnes episcopi Vallorum ab ipso, ut a suo primate, consecrationem acceper-

unt ; adhibito deinceps nominis sui titulo, ut Davidis Fanum, incolis Twi Dewi, quod idem sonat, ea urbs diceretur. Episcopus huic sedi praefuisse dicitur annos 65, vixisse 146. Fuerat autem David sanctitate conspicuus et religione. Inter omnia vero quae de ipso leguntur miracula, tria mihi, inquit Giraldus, videntur admiratione dignissima : de origine, videlicet, ipsius et conceptione, et triginta annis ante ortum praeselectione, et de terra quae apud Bevy, etc. Caetera ex Giraldo patent. Contextuisse luculenter dictione fertur, ut ejus vitae confarcinationes testantur,

Decreta Synodi Victorienfis, lib. I.

Contra Pelagianos, lib. I.

Regulam Coenobitarum, lib. I.

Homelias Evangelicas, lib. I.

Et varia alia. Claruit anno post mundi redemptionem 540, dum in Britannia rerum potiebatur Eugenius Tertius. In sua ecclesia est sepultus, et post annos quingentos sanctorum catalogo ascriptus per Calixtum Secundum papam.

DE KENTIGERNO.

KENTIGERNUS, natione Scotus, Glasguensis Episcopus, Columbae coaetaneus fuit, ex D. Thameta regis Lothi Pictorum filia et nobili adolescente Scoto oriundus. Vir plane apostolicus erat, confessor, episcopus, et doctor, sanctissimi viri Servani Scoti discipulus ; S. Columbae in omnibus laboribus suis comes individuus : Eugenii Tertii, ut credebatur, filius. Vallos ad fidem convertit, et eorum Apostolos dici meruit, ut refert Joannes Molanus, theologus Lovaniensis. A Servano fuit baptizatus, teste Joanne Majore. Profecit bonae indolis puer, prae caeteris fociis omnibus, in literarum disciplinis atque exercitiis virtutum : tanto postea pietatis zelo, et tam claro innocentis vitae, viaeque doctrinae exemplo exitit, privatim etiam ita provexit ecclesiae commoda, ut a suis ipsi gratia merito debeatur. A primis enim

annis deditus dicatufque facris fuit, nec quicquam prius habuit, quam Deo et rebus divinis infervire. Quare cum tam publice quam privatim ab omnibus praeclare mereretur, genus familiarique suam, per se quidem laudabilem et honestam, ipse etiam illustriorem reddidit. Apud Vallos monasterium fundavit, ecclesiam addidit, non raram monachorum turbam introduxit, episcopatum erexit, et in Scotiam reverfus, Afaphum discipulum suum primum illic episcopum constituit. Ruinam atque adeo graves calamitates Britannis imminere praedixit, ut fufius apud Capgraviu et Lelandum legere est. Cum Columba Scoto, viro sanctissimo, concomitatus, Caledonios, Athalos, Horestos, ac vicinarum Albaniae regionum incolas, monendo, hortando, docendo, ad verae pietatis observationes fideliter infligavit. Quosdam etiam ex suis discipulis ad Orcades Insulas, Norvegiam, et Islandiam misit, in Christianae religionis dogmatibus ut eos erudiret. Neque tantum praedicabat, sed exarabat quoque,

In Obitum Davidis Episcopi, Orat. I.

De Fidei Observatione, Orat. I.

De Charitate mutua, Orat. I.

De Christiana Pace, Orat. I.

Manuale suorum Ministeriorum.

De Obedientia Homini, Orat. I.

De Hospitalitate tuenda, Orat. I.

De Scripturarum Lectione, etc.

Claruit anno salutis humanae 560, Glasguae sepultus Idibus Januarii, sub Convallo rege.

DE COLUMBANO.

COLUMBANUS Abbas, ex veteri Scotorum profapia quadam non ignobili oriundus, peractis infantiae annis, liberalium literarum doctrinis et grammaticorum studiis ingenio capaci dare coepit laborem. Primo monachus, deinde abbas factus, Luxoviensis coenobii primus fundator:

qui, ut ex moribus liquebit, simplicitate columbina ornatus, et omni reconditori philosophia instructus, virtutis religionisque fines undiquaque in vicinas gentes, cum Sancto Gallo aliisque probatis discipulis, quam latissime protulit. Natus in Kentyra provincia penes Ebudas Insulas, institutus et edoctus inter monachos Colnkilenses, qui plurimas cellas monachorum in ea insula habuerunt, et ubi veteres Scotorum reges sepeliebantur, quorum sepulturas adhuc passim peregrinantibus conspiciuntur. Vir eximiae sanctitatis, meriti, et doctrinae, pater multorum millium monachorum, et monasteriorum plurium fundator, divini verbi seminator egregius, principio operam dedit ut monachorum neceretur societati, ac monasterium Banochorensis petiit, in quo praeful virtutum ubertate cluebat Congellus, egregius inter suos monachorum pater: peractis autem annorum multorum in monasterio circulis, peregrinationem desiderare coepit, a Britannicis ergo finibus progressus, ad Gallicas tendit et Germanicas, velut olim Druidum princeps; Luxovium, locum in Burgundia, a turbidiore populi communione segregatum, selegit, in quo discipulis, monachus praeceptione informatis, monasterium magnificentum, permittente Theodorico rege, simul et Fontanense coenobium extruxit; a quo rege postquam in exilium est missus. Denique Columbanus Alemaniam ingreditur, ubi S. Gallum reliquit; ipse vero in Italiam transiens, post vitam sanctissime transactam, in monasterio Bobiensi, seu, ut Marianus Scotus scribit, Boviensi, quod ab eo fundatum et erectum, suae liberalitatis ac religionis perpetuum in Italia erit monumentum, ad divorum, quos ordine ac constantia vitae semper imitatus est, coetum proficiscitur. Multa parabolice scripsit.

In Pfalterium Commentarios, lib. 1.

Collationes ad Monachos, lib. 1.

De Moribus eorum, metricè, lib. 1.

Monasteriorum Methodos, lib. 1.

Epistolas ad Commilitones, lib. 1.

Adversus Regem adulterum, lib. 1.

Et alia, ut ex Bostoni Buriensis catalogo liquet. Tandem mortem cum vita commutavit anno Domini 598, sub Aidano rege.

DE JONA.

JONAS Monachus, discipulus discipulorum Columbani, viri sanctissimi, et in peregrinatione focius individuus, ex Scotia claris parentibus oriundus, vir studiosus, eruditus, et scientia clarus, non minus religione quam doctrina venerabilis, ad multorum aedificationem in divinis Scripturis jugi studio exercitatus, et literarum secularium non ignarus; monasticis etiam disciplinis apprimè imbutus, non ingenii tantum, sed et animi dotibus vir omnium praestantissimus. Cum Columbano praeceptore suo Gallicas petiit oras, ibique in Burgundia, et Luxovii magnifico ac primario monasterio, a Columbano erecto pro feminando per orbem apostolici ordinis, non Benedictini, sed Congelli monachatu, cum eo permanfit, ubi primum, juxta ejus ordinis statuta, de suarum manuum labore in commune vivebant. Apud illos et ipse manebat: qui tamen postea cum vidissent evangelii sinceritatem ad suas cupiditates parum adferre, sub ficto statim pietatis colore, blanda magis quam salutifera, crassis, stupidis, et infulsis auditoribus indies proponebant. Erat autem hic Jonas monasticae disciplinae studiosissimus: rogatus autem a fratribus suis monachis, ut praediçti Columbani vitam memorabilem aevo venturo commendaret, has scriptas lucubrationes ad usum posteritatis in chartis post se reliquit, ut testantur varii fide digni auctores:

Vitam S. Columbani, praeceptoris sui multum colendi, lib. unum.

Vitam Attalae Monachi, lib. I.

Vitam Eustachii Abbatis, lib. I. et Bertulphi Abbatum, et Columbani successorum, lib. I.

Quae excusae sunt in Vitis Sanctorum Surii, manifesto eorum errore,

qui ea Bedae tom. iii., tanquam ipsius facta adscripserunt. Vixit anno Domini 630, sub Ferquardo primo Scotorum rege hujus appellationis.

DE GALLO SCOTO.

GALLUS, seu potius Scotus quidam cognomento Gallus, (quod in Galliam missus ad propagandam religionem,) e Scotia claris parentibus ortus; qui primo aetatis flore Columbani magisterio commendatus ut in regularis vitae proficeret disciplina, tanto autem virtutum crevit augmento, superna gratia se praeveniens, tanto quod studio divinas exoptavit Scripturas, ut de thesauro suo nova proferre posset et vetera; grammaticae etiam regulas metrorumque subtilitates capaci consequeretur ingenio. Obscura autem Scripturarum tam sapienter scire volentibus referavit, ut cuncti qui ejus prudentiam et sermones audierant, admiratione eum et laude dignissimum judicarent. Qua sapientiae maturitate factum est, ut universorum communi consilio et iussione Columbani abbatis, per singulos sacrae promotionis gradus ascendens, invitatus sacerdotii suscipere dignitatem. Hic in Ticonia urbe ad Lidiniacum flumen, convulsis omnibus idololatriae monumentis, Christianae religionis fundamenta jecit, et radices altissime egit. Cum autem Gunzo, Suevorum dux, ad Constantiensem episcopatum illum vocaret, solitudinis amator episcopatum illum Joanni diacono et discipulo suo impertivit. Similiter post Eustachii, abbatis monasterii quod Luxovium dicitur, obitum, quem bonae memoriae Columbanus eidem loco praefecit, fratres ergo in eodem coenobio constituti consilium inierunt, ut venerabilem Gallum revocarent, et ejus regimini se subdendo contraderent, Gallus vero eorum postulatis renuit. De hoc Gallo Scoto, Cornelius Cornipolitanus in libro de Temporibus, Sanctus Gallus, inquit, e Scotis veniens, apud Helvetios monasterium aedificabat. Et Volaterranus, lib. xvi. Commentariorum, Gallus abbas ex Hyberniciis Scotis, (hoc est, Scotis Infulanis,) oriundus, sub disciplina Co-

lumbani sanctissimi, diversa coenobia obivit, ejus tandem haeres et
successor nominis. Contexuisse suo tempore Gallus fertur,

In Electione Joannis Diaconi, Orat. I.

Gubernandae Ecclesiae Formam, lib. I.

Et ad Vulmarum presbyterum Monita Salutaria edidit, et alia
plurima.

Febre demum correptus, ac languore pressus, die decimo sexto mensis
Octobris, id est, 17 Cal. Novemb. expletis 95 annis suae aetatis, in
senectute bona, hujus vitae liberatus ergastulo, animam meritis plenam
felicitibus reddidit, bonis inhaesuram perennibus, circa annum salutis
humanae 640, in castro Burguirio sepultus, regnante apud Scotos
Ferquharo eorum rege.

DE AIDANO.

AIDANUS AVINIUS, natione Scotus: Avina Scotorum insula est, ubi
olim erat hujus Aidani coenobium. Cum autem Oswaldus rex Nor-
thumbriorum a Donaldto Scotiae rege per legatos petiisset viros doctos,
a quibus in fide institueretur, primum S. Cormanus missus, qui ubi
annum totum Northumbriam lustrasset, multis in locis frequenter con-
cionatus, tantum abfuit a profectu, docendo hortandoque, ut nihil iis
quae attulisset inefficacius visum sit. Sequenti itaque anno, re in-
fecta, in patriam est reverfus. Illi in eadem vinea successit operarius
Aidanus, ut testantur Beda, Huntingdomienfis, etc. Erat autem hic Aid-
anus a pueritia inter monachos Huenfis insulae educatus; aliis Aidanus
Insulanus dictus. Vocatus igitur ut populum Northumbriae Christi fide
imbueret: verum cum Aidanus Saxonicae linguae rudis esset, Oswal-
dus rex, quicquid Aidanus pro concione ad populum Scotice dixerat,
ascenso e regione suggestu, Saxonice e vestigio, apostolico plane
spiritu afflatus, reddidit; unde tantos uterque progressus, Aidanus con-
cionando sincere, Oswaldus interpretando pie, in evangelio pervul-
gando, fecerunt, ut septem dierum spatio, mortalium amplius quan-

quindecim millia sacro ac lufrico fonte abl. erit. Annis praeterea plus minus septemdecim episcopale munus Lindisfarnae administravit. Fuit itaque Northumbriae apostolus, Lindisfarnensis archiepiscopus, qui regulam Benedictinam reformavit, et S. Heinam, primam conventualem suae patriae monialem, velavit. Vir magnae eruditionis et sanctitatis, incredibilis temperantiae, in divinis literis apprime versatus : qui, ut tradunt Beda et Major, non aliter docebat quam vivebat, nihil enim hujus mundi quaerere vel amare curabat, et quae sequuntur. Porro scripsisse perhibetur,

In Scripturam Commentarios, lib. 1.

Homilias et Conciones, lib. 1.

De Sancta Trinitate Personarum, lib. 1.

Conciones quasdam de selectis Locis Epistolarum Pauli, etc.

In humanis esse desit prid. cal. Septemb. anno a plenitudine temporis 651, sub Ferquardo Secundo.

DE COLMANNO.

COLMANNUS, antistes, apostolici ordinis monachus, non Benedicti, sed Congelli regulam imitatus, Lindisfarnae archiepiscopus, et Northumbriae apostolus, genere et natione Scotus, in Huenfi insula et apostolicorum virorum collegio ab ipsa pueritia educatus, postea inter suos magni nominis habitus est ; regi etiam Ferquardo, anathemate ab eo levato, ante omnia carus et venerabilis. Ad Lindisfarnensem autem ecclesiam, post Finani obitum, traductus est, in cujus loco, incolarum precibus accitus e Scotia, suffectus est. Ob insitam, inquit Beda, illi prudentiam multum cum diligebat Northumbriorum rex Osuius ; parsimoniamque ejus, vitae continentiam, et in pauperes commiserationem, laudabant plurimi ; longe plus etiam favebant Scotis quam Britannis Anglo-Saxonum tunc praelati, quod suis concionibus eos juvarent. Colmannus maximam Saxonum multitudinem, et inter reliquos Pendam, qui patri Pendae in regno successit, ex ethnicismi

et gentilitatis fervitute in evangelii libertatem vindicavit. Inter haec tempora gravis orta est de Paschae observatione, ac tonsura clericorum controversia, in Anglia coram principibus et clero. Sic Beda, lib. iii. cap. xv., qui tum prolixam subjunxit narrationem. Et, ut Jo. Major refert, Colmannus Aidanum, Finanum, et S. Columbam, et Anatholium pro se introduxit. E converso instabat cleri major pars, inter quos praecipuus erat Romanus nomine, natione Scotus, ut xxv. cap. Beda asserit, in Gallia vel in Italia edoctus: et postea subjungit, quicquid tamen sit, quidam enim pestilentiam obortam, alii victoriae palmam ei ereptam, causam infulviam revertendi ponunt, apud Anglos Colmanus longiorem moram trahere noluit; praesulatum autem abdicavit, et in patriam reversus est. Inde concedens in Hebrides, monasterium condidit, et reliquam inibi cum discipulis suis peregit vitae portionem. Alius enim hic est, et tempore prior, illo qui ab Austriacis martyrium passus est, licet a Lessaeco hi duo confundentur. Hic enim, de quo nos loquimur, Colmannus, alter Colomannus dicitur, qui etiam claruisse fertur anno Domini 1013. Congessit

Contra Caerimoniales Romanistas, pro Sociis Quartadecimanis,
lib. i.

Veteres et sanctas Afcetriarum Consuetudines, etc.

Claruit anno virginei partus 670, sub Malduino rege.

DE CUTHBERTO.

CUTHBERTUS, Mailrosiensis monachus, et Dunelmiae praeful, natione Scotus, in Mercia non procul a Bervico oppido, claro sanguine natus, in teneris annis sub Eata Scoto primum antecessore, deinde abbate Boys, illo in coenobio Mailrosiensi quamplurimos annos transegit, quo in loco optimos, tam in divinis Scripturis, quam in artium secularium scientia, fecit progressus. Deinde Colmannum per Northumbriam secutus, Lindisfarnam se contulit; tandem electus est ad episcopatum Hagulfadensem, sed evectus ad Lindisfarnensem, maxima

liquidem inter Saxones, et sui temporis clericos, pietatis laude excelluit. Hos autem honoris gradus non tam ex ambitioso cordis elati desiderio appetivisse dicitur, quam, ut virtutis et eruditionis suae praemia, merito ei oblatos suscepisse: neque vero multo intermisso tempore, anachoreticam vitam agere summo desiderio expetit; insulam ergo desertam, cui nomen Farnensis, circiter novem millibus passuum ab episcopali sua sede remotam, et in Germanico Oceano sitam, petiit, ubi manuum suarum labore victum et amictum toleravit. Ab eremo autem nullis precibus avelli poterat, donec tandem rex ipse in insulam trajiciens, haud parvo negotio hoc ab eo impetravit. Consecratus est igitur Eboraci ab archiepiscopo Cantuariensi solenni concione et magnifico ac solenni corona. Cum autem vixdum secundus episcopatus sui elapsus esset annus, ejus pertaesus eremiticam vitam cupide repetiit, pontificatu suo sponte abdicato, ubi etiam vitae finem fecit. In coenobia sua mulieres ingredi non fas erat, ex decreto suo, cujus rei rationem reddit venerabilis Beda. Plurima scripserit perhibetur, inter quae

Ordinationes suae Ecclesiae, lib. 1.

Praecepta Vitae Monasticae, lib. 1.

In humanis esse desit 688 anno humanae redemptionis. A Lindisfarna Dunelmum translatus est ejus corpus, post 414 annos quod templum constructum est a Malcolmo rege Scotorum. Plurima autem templa Cuthberto dicata, in hodiernum usque diem apud nostrates conspiciuntur; ex his unum prope Edinburgum, antiquum illud quidem, vulgo Occidentale Templum. Claruit sub Eugenio Quinto.

DE KILIANO.

KILIANUS, vel Chilianus, Scotorum genere nobilibus ortus parentibus, a pueritia liberalibus studiis traditus; utque erat felici et praecellenti ingenio praeditus, studiorum rerumque omnium eruditam cognitionem affectus est, quam mox longe splendidiorem dabant singularis vitae

sinceritas et suscipienda pietas. Erat autem a puerilibus annis pietatis excolendae studio addictissimus, et ad mundi contemptum pronus. Adolefcens itaque monasterium ingreditur, ubi cum desideratis et concupitis pietatis exercendae studiis, et sacrae lectioni divinorum voluminum, et aliorum auctorum incubationibus vigilem, sedulam, et indefessam navaret operam, magnam sane et minime vulgarem in eruditione et pietate frugem et profectum fecit; cumque esset natura facundus, eloquentiae facultatem, nativi idiomatis expolitione, mire exornabat. Populum serio seduloque officii admonebat, idque tanto utilius et efficacius, quod publico inculptae vitae testimonio femetipsum imitandae pietatis exemplar proponeret. Quae omnia cum innovissent fratribus monasterii, primo cum per ecclesiasticos gradus ad presbyteratus officium, precibus ascendere, deinde ejusdem monasterii praefecturam gerere coegerunt. Quum vero parum apud suos assidua praedicatione ecclesiae causam, in ritibus hisce novis, Paschate, tonsura, et similibus, promovisset, deliberatione discedendi facta, cum suis sociis, Colomanno presbytero, Totmanno Levita et diacono, urbe egressus, primo quidem in viciniorem regionem Angliam, postea in Galliam, ac tandem in Germaniam, et ad Franciae orientalis urbem Herbipolim, quae et alio nomine Wurtzburg dicitur, locum sibi destinatum pervenit. Sed tamen praedicationis interim abstinuit, donec in episcopum consecratus, majori cum auctoritate Herbipolim reversus praedicaret. Ad civitatem autem illam Germaniae, ad Moenum nobilissimum amnem sitam, reversus Kilianus cum praedictis sociis, veterum ecclesiarum consuetudines sacras in Romanas caerimonias mutare laboravit. Et cum videret Gosbertum regium praefectum apud se tenere uxoris loco fratris sui conjugem Geilanam, amanter primum, acerbius postea, illum in Dei verbo admonebat. Quod cum odorata esset Geilana, furore accensa, Kiliannum et socios interfici procuravit, et eorum corpora, ne factum proderet, una cum libris et vestibus sub terra abscondi. Contexuisse fertur

Contra peregrinos Ritos ac Cultus librum.

De Paschate legitimo.

Epistolas quoque edidit, et alia.

Martyrium cum fociis passus est anno humanae salutis 689, regnante Eugenio Sexto.

DE ADAMANNO COLUDIO.

ADAMANNUS COLUDIUS, natione Scotus, presbyter et abbas monasterii Huenfis, quod S. Columbanus quondam construxit in insula Scotiae, congregationis Banochorensis monachus ordinis apostolici, monasterii sanctimonialium, ut habet Trithemius, in Anglia, quod Colodi urbs dicitur, praepositus; alter ab Adamnanno qui Ferquhardi Secundi regis familiaris, Eugenii Sexti regis praeceptor, amicus Brudei, Piëtorum regis, focius S. Cuthberti; cujus sacrae reliquiae in Moravia asservabantur. Sed hic Scotorum episcopus et Northumbriae apostolus a teneris annis bonam indolem, et ingenium ad pietatem bonasque literis optime formatum, ostendit. Erat acumine subtilis, moribus antiquis illustris, ac orationis suavitate perinsignis. “Vir,” inquit Trithemius, “in divinis Scripturis valde studiosus et eruditus, secularium quoque literarum non ignarus, ingenio cautus, et dulcis eloquio, vita et conversatione praeclarus, non sine opinione sanctitatis, pater multorum monachorum fuit; in comprobandis fidei dogmatibus solidus, in discutiendis difficultatibus dexterrimus, et dissolvendis disputationum controversiis solertissimus, in lectione veterum multum versatus.” De memorabilibus Palaestinae ac caeterarum Terrae Sanctae locis, eorumque situ, cupienter eos loquentes audiebat, qui illas partes visitassent, credens per ipsos clariorem Scripturarum intellectum se assequi posse. Tandem casu quodam sine ventorum vi contigisse fertur, Arnulphum quendam Galliarum episcopum, qui Hierosolyma venerat, illuc navigio appulisse, et de omnibus hisce, ut historiographi referunt, Adamannum plene edocuisse. In tantum etiam caelestium rerum contemplationi se dedit, ut prae excessu consolationis spiritualis, mente coelum conscen-

dere, et quali contagiis mortalitatis exutus, angelicis choris interesse nonnunquam videretur. Scripsit inter caetera fatis composito fermone,

De Locis Terrae Sanctae, lib. 1. quod quidem scriptum Northumbriorum regi Alphredo Notho dedicavit.

De Situ Hierufalem, lib. 1.

De Paschate legitimo, lib. 1.

Epistolas quoque edidit.

Ab hoc Bedam multa sumpsisse et suis libris inferuisse tradunt. Naturae cessit anno Domini 699 sub Ambirkeletho Scotorum rege.

DE MAIDULPHO.

MADULPHUS paedagogus, vel Maidulphus, Scotus, vir ingenio singularis, intima theologia imbutus, Graece Latineque insigniter doctus, cum Italis et Gallis Romanarum constitutionum acerrimus defensor extitit. De quo sic habet Gulielmus Malmesburiensis in Vita Aldhelmi Episcopi: Maidulphus, inquit, natione Scotus, ac studio philosophus, Malmesburiense coenobium fecit, "qui cum natali solo voluntarie carens, illuc tandem devenisset, nemoris amoenitate, quod tunc temporis in immensum eo loci succreverat, captus, eremiticam vitam exercevit. Deficientibusque necessariis, scholares in discipulatum accepit, ut ex eorum liberalitate tenuitatem victus corrigeret. Illi autem procedente tempore magistri sequaces, et ex scholaribus effecti monachi, in conventum non exiguum coaluerunt. Horum exemplo et confortio Aldhelmus informatus," etc. Scholam igitur publicam tam Graecae quam Latinae linguae aperuit, et artes praelegit in coenobio ab eo exstructo, quod ab eo deinceps una cum urbe cognomentum accipiens, Maildolphesbery, hoc est Maidulphi curia, nunc vero corrupte Malmesbury, in rei gestae memoriam diceretur. Hunc Maidulphum, inter nobiles sui aevi grammaticae professores, summi nominis celebritate, et incredibili auditorum frequentia docentem, externa praefertim iuventus effuse mirabatur, cum ex multa lectione felicique memoria,

abstrusae doctrinae opes venusto oris gestu proferret, et interpretando intacta ab aliis avidè sectaretur. Cupiebat enim obscuris auctoribus lucem dare, et rancidae vetustatis vocabula, jam plane repudiata a sanis scriptoribus, in usum Graecae Romanaeque linguae revocare. Ad haec, pietate religioneque prius aut antiquius nihil habuit. De Paschate tamen, tonsura, coelibatu, aliisque Romanae ecclesiae ritibus cum Finano acriter conflictasse, et sophisticis elenchis de victoria triumphasse fertur; monachalibus imposturis et papistica labe fordudus, alias doctorum virorum illustrium catalogo merito ascribendus. Composuit enim praesertim contra Britannos et Scotos,

De Paschae Observatione, lib. I.

Pro Tonsura ac Coelibatu, lib. I.

Regulas Artium diversarum, lib. I.

De Disciplinis naturalibus, lib. I.

Hymnos ac Dialogos, lib. I.

Epistolas quasdam, lib. I.

Et alia quaedam. Claruit sub Mordaco rege, anno restorationis humanae per incarnatum Messiam 717: in suo monasterio sepultus quievit, ut Lessaeus, Baleus, Dempsterus, Gesnerus, et alii testantur.

DE BONIFACIO.

BONIFACIUS, Germanorum Apostolus, primus Archiepiscopus Moguntinus, natione Scotus, monachus ordinis S. Benedicti, ut refert Tritheimius, cum esset puer quinque annorum, a parentibus suis monasterio in Anglia, quod Mischele dicitur, oblatum est, in quo literis ac moribus studium impendens, vir et doctus et sanctissimus evasit. Ordinatus autem presbyter, amore peregrinandi pro Christo, venit in Germaniam, ibique praedicans verbum Dei, a Gregorio papa Primo episcopus Moguntinensis ordinatus est, et ab ejus successore Gregorio Tertio, in archiepiscopum et primatem Germaniae sublimatus: qui cum esset vir eruditus, non tantum verbo, sed et scripto, commissam

fibi docebat plebem. Haec ille : plura his familia referunt de eo Leslaeus noster et Pitfeus Anglus. Longe vero aliter depingit eum Baleus, dum ait, Centum millia hominum charactere pontificio in Bavaria signavit, ac terrore magis quam pia doctrina Antichristi regno conglutinavit : praeter id quod in Galliis sacerdotum illic omnium princeps fecerit ; celebravit fynodos, ordinavit episcopos, confirmavit missatores, monasteria condidit, conjugia ministrorum damnavit, peregrinationes instituit, purgatorium docuit, mortuorum ossa et imagines venerari iussit, vestales fermocinatrices contra D. Pauli doctrinam admisit, effecitque ut cum oblationibus plerique Romam adirent. Childericum legitimum Francorum regem tyrannice deposuit, Pipinum proditorem ejus loco substituit, ac populum omnem ab ejus fidelitate absolvit ; et haec omnia pontificiorum canonum virtute egit. Longobardorum insuper nobile regnum in Petri patrimonium convertit, ac Romanum imperium mirabili artificio tandem, quod statim sequebatur, a Graecis transtulit ad Gallos, etc. Utcunque sit, vir erat ingenio subtilis, et tam in sacris quam profanis literis haud vulgariter doctus ; de quo tale testimonium profert, inter alia plurima, Gregorius papa Secundus. "Experimur," inquit papa ad eum scribens. "te ab infantia sacras literas didicisse, profectusque indolem ad augmentum talenti caelitus crediti, prospectu divini timoris, extendere, videlicet, gratiam cognitionis caelestis oraculi in laborem salutiferae praedicationis expendere." De eo etiam testatur Marianus Scotus, et Arnoldus Uvion, monachus Benedictinus, Ufuardus, Caroli Magni capellanus, et alii. Quod in Docko Frisiae oppido passus sit Bonifacius, ex Scotorum sanguine, inquit Marianus, archiepiscopus Moguntinus, Germaniarum apostolus, et apostolicus a latere legatus ; qui indomitae genti praedicans, peremptus est cum quinquaginta duobus sociis, qui omnes Scoti aut Angli, et instituti Benedictini fuisse produntur. Caeterum hominis ingenium et etiam animus in scriptis optime innotescunt.

Epistolarum ad summos Pontifices Gregorios Secundum et

Tertium, ad Zachariam Primum, ad Stephanum Secundum,
lib. 1.

De Religionis Sanctitate, lib. 1.

De Rebus Ecclesiae, lib. 1.

Contra Haereticos, lib. 1. MS. in Monasterio Fuldenfi.

Ad Cudbertum Archiepiscopum de Reformatione Cleri Epistola.

Et alia multa, de quibus vide librum nostrum de Scriptoribus nostrae gentis. Martyrium passus est non. Jun. anno nati Christi 755, sub Ethfno rege Scotorum.

DE ALCUINO.

ALCUINUS Scotus, in epistola enim xxvi. ipse se Scotorum vernaculum vocat, hoc est, civem, monachus et diaconus, abbas monasterii S. Martini Thuronenfis ex Levita, dictus etiam Flaccus Albius, vel potius Albanus, ex illa parte Hibernicae Scotiae dicta Bredalbin oriundus; in Latina lingua nos vocamus Albaniam, unde tota Scotia antiquitus dicta est Albania. Postquam institutus fuisset inter monachos Huenfes in insula de Huy, missus est ad venerabilem Bedam, quem diu Scotiae incolam fuisse constat; et primo illius magisterio, postea Egberti archiepiscopi Eboracensis, traditur, apud quos tum in sacris studiis, tum in profanis, non poenitendos fecit progressus. Vir pius et apprime doctus, atque in omni plane optimarum scientiarum genere versatissimus, praestantissimi ingenii dotibus sublimer prae-ditus, inferioribus rei literariae disciplinis, una cum mathematicis ac caeteris philosophicae professionis scientiis, admodum feliciter partis, totus sacris studiis incubuit. Poeta elegans, rhetor disertus, philosophus acutus, disputator subtilis, concionator facundus, in omni denique fermone tersus et politus; has enim scientias sub optimis praeceptoribus didicit et tam accurate calluit, ut alios easdem postea digne docuerit: de quo Bebelius in quadam praefatione hoc scribit: "Albinus,"

inquit, "author ubique pius, ubique doctus, fuccinctus, maturus, gravis, et ante multos alios praecipue dignus qui in manibus hominum habeatur," etc. Ita diligenter in omnis generis auctoribus versatus fuit, ut sui seculi nulli fecundus haberetur: tam Graecae quam Hebraicae linguae operam dedit, accessit in mathesi peritia pene incredibilis, sed absque necromantia. Vocatus autem domum ab Achaio rege, humaniter et amice ab ipso est susceptus, et haud multo post interjecto tempore, ut testantur Herm. Kirchnerus, lib. ii. de Jure Legati, Rudolphus Boteraeus, Paulus Merula, et ipse Polydorus Virgilius, Joannes Gualterius, et alii, ab eodem Achaio Scotorum rege ad Carolum Magnum Alcuinus hic cum tribus aliis sociis, conterraneis suis, nimirum Claudio Clemente, Joanne Mailrosio, et Rabano Mauro, cum Gulielmo etiam regis fratre, legatus mittebatur, pro perpetuo illo inter Scotos et Gallos firmando foedere adversus Anglos celeberrimos hostes, et alias exoticas gentes, quod in hodiernum usque diem inviolatum permanet. Hic Alcuinus Carolum induxit ut Parisiis gymnasium publicum fundaret. In Parisiensi igitur Academia primi praeceptores Scoti extiterunt, ut omnes historici, Galli et Scoti, et qui de Academiae Parisiensis fundatione, sine ulla exceptione. Rudolph. Boteraeus in Lutetia:

Et tandem egregius Scotorum emersit ab oris
Alcuinus.

Rabanus et Alcuinus, inquit Lessaeus, legatione peracta in Scotiam revertuntur; id quod dum Joannes et Clemens serio quoque cogitant, Carolus Magnus rex precibus effecit ut in Francia haerent. Ad academias, ille Papiam, hic Parisiensem (quarum fundamenta non ita pridem Carolus Magnus jecerat) ut juventutem ibi literis disciplinisque imbuerent, ablegantur; unde facile videre est, quod ab aliis multis est memoriae proditum, quicquid vel politioris literaturae vel solidioris doctrinae in illis academiis jam vigeat, ex Scotis tanquam ex fontibus emanasse. In tanta familiaritate apud Carolum Magnum

habitus est, ut Imperatoris Magister deliciosus fuerit appellatus, cujus magisterio ipse imperator omnibus liberalium artium disciplinis initiari fatagebat. Scripsit multa praeclara volumina, de quibus feruntur,

De Sancta Trinitate et Fide, lib. III.

Speculum Vitae Humanae, lib. VII.

In Evangelium Joannis, lib. VII.

In Epistolas D. Pauli, lib. XIV.

De Artibus Liberalibus, lib. II.

Homiliae 254 Doctorum, lib. I.

Ad Quaestiones Fredigifi, lib. I.

Ad Eulalam de Ratione Animae, lib. I.

In Genesim, lib. I.

In Ecclesiasten, lib. I.

Ad Discipulos, Dialogus, lib. I.

Enchiridion in quibusdam Psal. lib. I.

Commentarii in utrumque Testamentum, lib. plur.

Et alia permulta, quorum numerosum catalogum vide apud nostrum de Scriptoribus nostrae gentis tractatum. Claruit anno incarnati Melliae 790, regnante in Scotia Achaio.

DE CLAUDIO CLEMENTE.

CLAUDIUS CLEMENS, illustris generis Scotus, monachus ordinis S. Benedicti, discipulus quondam, ut ferunt, Bedae in Anglia, et collega Alcuini Levitae et abbatis, item Joannis Mailrosii, alias Scoti, et Rabani Mauri, illius in legatione ad Carolum Magnum, pro firmando inter Gallos et Scotos foedere, Ticinensis Academiae fundator, et in senectute Altifiodorensis episcopus. Sanctissimi Bedae presbyteri saluberrimas Vuermuthae et alibi lectiones frequentabat, literarum et ipse avidus, vir in divinis Scripturis valde studiosus et eruditus, et secularis doctrinae non ignarus, carmine exercitatus et prosa, utraque philosophia, divina et humana, instructissimus, eloquio facundus, in judican-

do acutus ac maturus, et in fententiis gravis. Quum politiores literas utriusque linguae, et poeseos studium magna ingenii dexteritate excoluiffet, perferutandis divinis literis reliquam aetatem et operam dedit. In his non vulgarem profectum confecutus, probatis moribus et vitae integritate apud eruditos et pios quosque magnam sui nominis venerationem promeruit. Vir pius, doctus, gravis, modestus, et auctoritate plenus, prudens et cordatus, propter quasdam suas insignes naturae dotes aptus ad regendum, sed propter mentis acumen, felix ingenium, et propensum ad bonas artes animum, multo magis idoneus ad fludendum. Addidit stimulos et quasi currentem incitavit ad cursum Carolus imperator, qui Galliam non minus literis quam armis illustrare cupiebat, reipublicae literariae praesidium fingulare, rarum decus et ornamentum. Nullum igitur non movit lapidem ut beneficiis tanti patroni, quoad possent, responderet, ejusque expectationi satisfaceret. Hic Claudius ille erat, qui in foro Lutetiae eruditionem omnibus venalem proposuit, nihilque mercedis loco praeter victum et vestes repoposcit. Sanxit inde Carolus rex, ut deinceps linguarum, philosophiae, ac theologiae gymnasium illic Lutetiae esset, et ut Claudius in eo praelectiones inciperet. Edidit inter alia doctrinae monumenta, ad Christianam religionem pertinentia,

Commentarios in Matthaeum, lib. III.

In Pentateuchum, lib. v.

In Capita Judicum, lib. I.

Enarrationes in Ruth, lib. I.

Super Psalterium, lib. I.

In omnes Epistolas Pauli, lib. XIV.

In Evangelitarum Concordiam, lib. I.

Memoriale Historiarum, lib. I.

Summam quandam, lib. I.

Homilias quoque, lib. I.

Claruit anno communis salutis 796, dum Scotici regni sceptrum

teneret Achaius, rex pius et religiosus. Hunc Claudium Galli aliique scriptores plurimum commendant.

DE JOANNE MAILROSIO.

JOANNES MAILROSIVS, monachus ordinis S. Benedicti, Bedae monachi et doctoris clarissimi quondam auditor atque discipulus, natione et cognomine Scotus, ut Trithemius, Major, Lessaeus, Baleus, et omnes fere consentiunt. Et Uvion, lib. v. cap. xcvi. D. Joannes Scotus, diaconus et doctor, et Academiae Parisiensis fundator. Item Possëvinus p. 215. Joannes, inquit, Mailrosius cognomento ac natione Scotus. Idem plane refert Gefnerus. Collega Albini, ut habet Trithemius, veniens cum eo de Britannia in Galliam, apud Carolum imperatorem Magnum in pretio fuit. Qui cum esset utriusque linguae, Graecae Latinaeque, peritissimus, primum adjuncto sibi Claudio Clemente, conterraneo suo et pari doctrina viro, postea Alcuino et Rabano, in Gallias, ut supra dictum, transfretavit, ubi auditorium percelebre ex Caroli regis mandato ordinarunt. De hoc Joanne refert Antonius Possëvinus quod Romanis displicuerit, quoniam Graecis adhaerens in opinione de Paschatis celebratione, pontificum dogmata improbarit. Vir erat in humaniore literatura cultissimus, qui, oratione tum fricta, tum soluta, elegantissime multa scripsit: urbanitatem etiam morum accurate se scire et alios docere posse profitebatur, acuto et subtili ingenio, atque ad ea quae intendebat persuadendum accommodato; philosophicis studiis usque ad multam aetatem totus immerfus, neque interea facras omnino neglexit literas, imo omnibus aliis, ut par erat, anteposuit. Denique sive doctrinae praestantiam, sive virtutum eminentiam, morum gravitatem, vitae integritatem, singularem in rebus gerendis prudentiam et in negotiis expediendis dexteritatem respicias, erat cum praestantissimis illorum temporum hominibus merito comparandus. Denique, ut futuris seculis prodesset, scripto commisit, ut Bostonus et alii referunt,

Super Canones Arzachaelis, lib. 1.

Ad Carolum Regem, lib. 1.

Verfus diverſi generis, lib. 1.

In Evangelium Matthaei, lib. III.

De Officiis Humanis, lib. 1.

De Officiis Divinis, lib. 1.

Dialogum de Natura, lib. 1.

De Naturae Diviſione, lib. 1.

De primo Rerum Principio, lib. 1.

De Euchariftia, lib. 1.

Commentarios Scripturarum, lib. 1.

Homilias eruditas, lib. 1.

De Germanis juxta Irenicum, lib. 1.

Atque alia, ut vult Boſtonus. Divi Auguſtini Benediſtinorum coenobio Carolus hunc Ticini praefecit; in quo et fenex obiſſe putatur anno partus virginei 792, Achaio Scotis imperitante.

RABANUS MAURUS.

RABANUS, cognomento Magnentius Maurus, Fuldae conditor, archiepiſcopus Moguntinus, Alcuini praeclariffimi non tam collega quam diſcipulus, natione Scotus, ut Baleus Anglus fatiſ probat contra Ricobaldum Ferrarienfem, Ptolemaeum, Volaterranum, et alios, qui eum uteunque Anglum nominarunt. Robertus Gonletus Compend. Privileg. Academiae Pariſienſis: "Primam theologiae ſedem in Academia Pariſienſi poſuerunt Alcuinus, Joannes, Rabanus, et Claudius, Scoti." Eadem Genebrardus Chronolog. pag. 519. Girald. Ferrarienfis: "Delati in Galliam e Scotia Claudius Demens, Rabanus, et Alcuinus." Omiſit Joannem, et pro Clemente Dementem male legit. Denique Galli et noſtrates omnes ad unum fere. Tenuerat Rabanus adhuc monachus, inquit Trithemius, ſcholam monachorum publicam in coenobio Fuldenſi, quam etiam abbas continuavit, in qua monachos non ſolum in

facris Scripturis, sed etiam in secularibus literis omnifariam eruditus; nec solum Fuldenfis coenobii monachos, sed etiam ex diversis locis aliis ad se transmiffos, multos in omni genere doctrinae discipulos instituit. Ex his complures postea successu temporis ad magnas dignitates promoti sunt. Praeceptorem habuerat ex discipulis Bedae reverendissimum virum Albinum, monachum et abbatem monasterii S. Martini Turoneusis, Magni Caroli imperatoris quondam didascalum, a quo ipse hauserat in Gallia, quod alios in Germania postmodum docebat, cum adhuc puer esset decem annorum. Omne deinceps studium convertit ad scientiam Scripturarum: in omni eruditione tam secularium quam divinarum Scripturarum doctissimus evasit; philosophus clarus, poeta insignis, rhetor facundus, astronomus et computista celeberrimus. In juventute iis omnibus scientiis publice privatimque imbuenda maximos ingenii sui nervos contendit. Primam suam juventutem Benedic̄ti institutis consecravit; vir factus, abbas Fuldenfis in Germania omnium monachorum summa voluntate creatus est: denique ad Moguntinensis ecclesiae archiepiscopatum evectus, viginti quatuor annis hoc munus obibat. Tandem scandalizati in eo monachi, quo maxime debuerant aedificari, qui eum dicebant nimium Scripturis intentum temporalia negligere. Dans igitur locum irae, monasterium et habitatores ejus deseruit, nec postea, iis poenitentia ductis, eorum precibus revocari poterat. Scripsit de eo nonnullus, nec Italiam Rabano similem, nec Germaniam aequalem peperisse. Libri, quos singulari quadam eruditione refertos edidit, infiniti pene sunt. Scripsit multa et versu et prosa.

Commentaria in universam S. Scripturam utriusque Testamenti.

Libros tres de Institutione Clericorum.

De Laude Crucis, lib. II.

Ad Haymonem de Universo, lib. XXII.

De Proprietate Verborum et Rerum, lib. XXII.

De Rerum Naturis, lib. XV.

De omnibus Sanctis Homilias, lib. I.

De Computo Dialogum, lib. I.

De Quaestionibus Canonum, lib. I.

De Praedestinatione, lib. I.

De Ortu et Moribus Antichristi, lib. I.

Et alia. Vide nostrum de Scriptoribus Scotiae Gentis Catalogum. Claruit anno Servatoris in carnem venientis 803, Convallo Secundo in Scotia regnante.

DE JOANNE ERIGENA.

JOANNES ERIGENA dictus, aut Airigena, ab Era vel Aira urbe Scotiae celebri, quae alias dicitur oppidum S. Joannis, aliis Joannes Scotus, vel Magister Monachus, cognomine et natione Scotus, ut tradit Major, Boethius, Lessacus, Buchananus, Dempferus, et alii. Item Nicolaus papa Primus de eo in Epistola ad Carolum Caesarem sic scribit: "Relatum est apostolatus nostro, quod opus B. Dionysii Areopagitae, quod de divinis nominibus, vel caelestibus ordinibus Graeco descripsit eloquio, quidam vir Joannes, Scotus genere, nuper in Latinum traussulerit; quod juxta morem nobis mitti, et nostro judicio debuit approbari, praesertim cum idem Joannes, licet multae scientiae esse praedicetur, olim non sane sapere in quibusdam frequentiore dicatur." Sed et Anastasius de insigni sanctitate adhuc viventem collaudat his verbis ad Carolum: "Mirandum quoque est quomodo ille vir barbarus, Joannem dico, ille qui in finibus mundi positus, quanto ab hominibus conversatione, tanto credi potuit alterius linguae dictione longinquius, talia intellectu capere in aliamque linguam transferre voluerit. Joannem dico Scotigenam, virum, quantum comperi, per omnia sanctum, sive potius scientem," etc. Frustra ergo Pitseus Nicolaum papam ex aliorum tantum relatione illum genere Scotum nuncupasse interpretatur, unde enim ille Eurigenam dictum esse vult, ex unico scilicet Suffrido Petro. Hic in patria schola literis mediocriter tinctus, sese animo ad majora capefcenda

haud cunctanter accinxit, et in Graeciam usque perrexit; Athenas petiit, literas Graecas, Chaldaicas, et Arabicas didicit, omnemque arcanam philosophiam ita penetravit, ut in omni meliore doctrina vix sui similem quenquam in illa aetate per terrarum orbem habuerit. Post multos autem annos, et plus quam mediocres in literis progressus, in Italiam et Galliam est reversus, a Ludovico Romanorum imperatore accitus. Multiplicis eruditionis nomine Carolo Calvo, ut et Ludovico Balbo, est acceptus. Hujus lepidi ingenii illustre signum hoc fuit, quod regi in mensa percontanti (jocabatur enim rex cum illo saepissime) Quid interesset inter Scotum et sotum? (sotum enim Galli vernacula lingua appellant hominem natura et ingenio stupidum,) Mensam, respondit, false regem pungens, inter quem et Joannem mensa fuit interposita. Rogatu autem imperatoris, Dionysii Areopagitae Hierarchiam de Graeco in Latinum vertit: extat opus insigne, commentariis Hugonis a S. Victore illustratum. Post missus a Carolo Tertio in Angliam, descendit legatus ad Alfredum Anglorum regem, optimo principi gratulaturus, quod, post partam adversus Danos victoriam, pacem cum Scotis ac Francis inierit: ob eximiam ejus eruditionem, ex legato Alfredo factus est hospes, et tam sibi quam suis liberis adhibitus praeceptor, et, ipso rege postea adhortante, inter otia literaria e Graeco transtulit in tres linguas, scilicet Chaldaicam, Arabicam, et Latinam, Aristotelis Moralia, de Secretis Secretorum. Hunc doctorem rex Oxonium misit, jussitque ut, academia jam restituta, omnium primus ibi bonas literas publice doceret. Argumenta doctrinae suae haec saltem pauca hic attingamus:

De Corpore et Sanguine Domini, lib. 1.

Versiones B. Dionysii, lib. 1.

In Aristotelis Moralia, lib. IX.

In Hierarchiam Commentarios, lib. IV.

In Theologiam Mysticam, lib. 1.

Paraphrasticos tomos, lib. 1.

Dogmata Philosophorum, lib. 1.

De Immaculatis Myfteriis, lib. 1.

Caetera vide apud nostrum de Scriptoribus Scotiae Gentis Catalogum. Demum ab Alfredo rege praeceptor constitutus in coenobio Malmesburienfi, a malevolis quibusdam discipulis, quorum insolentiam morumque pravitatem acrius arguebat, inter legendum scalpellis praecutis perforatus est et interemptus, non sine monachorum fortassis impulsu, quamvis ab illis mox inter ecclesiae martyres numeretur. Claruit anno a plenitudine temporis 884. sub Gregorio rege; cujus sepulchrum, ad magni altaris sinistrum latus situm, hoc epitaphio notatur:

Clauditur hoc tumulo sacer ille sophista Joannes,
 Qui dotatus erat, dum vixit, dogmate miro:
 Martyrio tandem Christi conscendere regnum
 Quo meruit, vivet cum sanctis secula cuncta.

DE MARIANO.

MARIANUS, cognomento ac natione Scotus, ut omnes consentiunt, item dictus Marianus Inclusus, primum monachus S. Pantaleonis (ex Trithemio) Colonienfis, deinde Fuldenfis, ordinis S. Benedicti, historiographus celeberrimus, computista insignis, et theologus gravis, quae nomina in hodiernum usque diem scriptores omnes illi adhuc tribuunt. Vir erat Deo devotus, in divinis Scripturis eruditus, et in disciplina seularium literarum copiose instructus, ingenii solertissimi, sermonis polito, linguae expeditae: qui quidem in antiquissimis rebus ex abdito in lucem proferendis tam acriter defudasse perhibetur, ut multos errores, qui in ecclesiasticam historiam hominum vitio irreferant, deleverit, certamque veritatem substituerit. Hic, cum omnia odiis intestinis sub Machabaeo tyranno arderent, patria sua cessit, et in Germaniam peregrinus aufugit; Coloniae primo quoque tempore in monasterio D. Martini monachum induit, et in eodem coenobio vitam solitariam inclusus duobus annis voluntarie duxit. Ad Fuldam

inde per monachos translatus, duodecim annis illic mansit, ibique in monasterio, cui Richardus abbas nostras, non minore pietate quam eruditione insignis, praefuit. Omnibus disciplinis avidissime atque felicissime haufis, juffu abbatis Fuldenfis et archiepifcopi Moguntini, propter fanctitatem et eruditionem Moguntiam evocatus, apud S. Martinum inclufus feptendecim aliis annis, fumma virtutis excitata opinione ufque ad mortem perfeveravit, non fine grandi fanctitatis opinione. Dionyfii Exigui, abbatis Romani, Cyclum Pafchalem correxit, ut a jufta evangelicae veritatis computatione omnia duceret, quae in hifloriis fequuntur; et ex Afferio Menevenfi chronographo, ut auctor est Lelandus, flores collegit. Unde Trithemius: "Fuit autem computifta maximus, et temporis tranfaeti diligentiffimus cenfor, quod clariffima monumenta, quae edidit, probant." E quibus extant fubjecta:

Volumen infigne Chronicorum ab exordio mundi ufque ad fua tempora, lib. III.

De Concordantia Evangeliftarum, lib. I.

De Univerfali Computo, lib. I.

Sermones varii, et

Plures ad diverfos Epiftolae.

Emendationes Dionyfii, lib. I.

De magno Cyclo Pafchali, lib. I.

Algorifinum quoque, lib. I.

Breviarium in Lucam, lib. I.

Annotationes Scripturarum, lib. I.

Et quaedam alia. Defcribit hiftoriam univerfalem fatis diligenter, inquit Bellarminus de Scriptoribus Ecclefiafticis, fed primus liber caret principio. Continuavit ejus Hiftoriam Dodechinus abbas S. Dyfibodi ufque ad annum Domini 1200. Moguntiae demum obiit, anno reftaurationis humanae 1086, aetatis fuae anno quinquagefimo octavo: in majori templo apud D. Martinum fepehitur, dum in Scotia regnaret Malcolmus Tertius.

DE DAVIDE PRESBYTERO.

DAVID PRESBYTER, a nonnullis David Scotus dictus, erat enim primo ludimagister Virceburgi apud Scotos monachos in coenobio S. Jacobi Herbipolensi civitate, postea Henrico Quinto imperatori a facellis, demum episcopus Bangorensis, cognomine ac natione Scotus, ut Godwin, Urfpergensis, Baleus, Gefnerus, Malmesburiensis, et alii etiam omnes fatentur, licet nonnulli Davidem Scotum a Davide presbytero diversum et alium esse existiment. Hic in patria schola literis mediocriter tinctus, antiquorum philosophorum de more, et bonarum literarum amore, longinquas regiones et plures Germaniae atque Galliae academias celebriores adiit. In Germaniam igitur superiorem post varios in re literaria sudores devenit, ubi ludimagister ad Virceburgensem scholam insignem regendam vocatus est. Paucis post annis ita fama elaruit, ut ab imperatore Henrico Quinto in aulam arcessitus sit, eique a facellis et a confessione positus. "Eo tempore," ut Baleus refert, "Henricus Quintus imperator in Italiam rebus agendis proficiscens, se non solum armatis militibus, sed et peritis quoque viris ac literatis hominibus munivit, ut per ipsos cuique poscenti in omni eruditione rationem redderet." "In mandatis ei dederat imperator," inquit Urfpergensis abbas Conradus a Lichteuw in Chronicis suis, "itineris sui eursum, rerum in eo gestarum ordinem, facili flylo, ut ab omnibus intelligeretur, describere." Et Guilielmus Malmesburiensis, in lib. iv. de Regibus, ita loquitur: "David Scotus, Bancornensis episcopus, iter Caesaris ad Romam exposuit, quod panegyricum dici poterit, ut in gratiam principis magis quam historicum deceret acclivius videretur." Conradus etiam: "Simplicibus et indoctis consuluit historicus iste in expeditionis opere per sermonis rusticitatem, ne cuiquam esset ejus lectio gravis." Vir erat omnium virtutum et bonarum literarum studiis impense deditus, mitis, affabilis, corpore venusto, vultu decoro, moribus candidus, vita integer, omnibus carus et

benignus ; denique non vulgari doctrina instructus, et raris virtutum ornamentis insignitus. In scriptis denique communicavit posteritati,

Henrici Quinti Imperatoris in Italian Expeditionis Seriem,
lib. III.

Magistratum Insignia, lib. I.

Apologiam ad Caesarem, lib. II.

De Regno Scotorum, lib. I.

De Juventute recte informanda, lib. I.

Res gestas sui Temporis per Germaniam.

Et alia multa, praesertim in S. Scripturam, postquam in Guallia cathedralem obtinuerat sedem. Claruit anno post Christi salutiferam nativitatem 1110, dum summa rerum in Scotia penes Alexandrum Primum resideret.

DE RICHARDO DE S. VICTORE.

RICHARDUS de Sancto Victore, natione Scotus, ut habet Bellarminus, monachus ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini ad muros Lutetianos, Hugonis de S. Victore tempore claruit, et in eodem monasterio sanctissime vixit. Fuit quoque S. Bernardi amicissimus, ut ex libris ad eum scriptis perspicuum est. "Theologorum sui temporis nulli fecundus, tam enim in scholastica theologia," inquit Major, "quae palaestra literaria et exercitatione acquiritur, quam ea quam utcumque quis solus haurire potest, emicuit : lucubrationes plurimas, lectione dignissimas in publicum emisit. In quodam sermone de Christiifera Virgine, omnium expresse primus eam originalis noxae expertem tenuit." Hic Richardus, postquam in patria sua rudimenta philosophiae percepisset, ardentiori quodam discendi studio tactus, impiger Parisios petiit, ubi inter praecipuos doctores et publicos theologiae scholasticae professores ita emicuit, ut magnum et nunquam interiturum nomen et patriae et sibi comparaverit. Omnia S. theologiae, peripateticorum more definiendo, dividendo, et demonstrando, comprobavit, quod qui-

dem ex scriptis fati liquet. Contra Andream Victorium, ejusdem ordinis discipulum, fati mordacem librum edidit. Vir erat in divinis Scripturis eruditissimus, et in seculari philosophia nobiliter doctus, ingenio praestans, eloquio scholasticus, moribus et conversatione praecipuus; has enim laudes tribuit ei Trithemius. Tres autem erant, secundum quosdam, de S. Victore dicti; Richardus Scotus, Hugo Germanus, et Andreas Anglus, alias dictus Andreas Victorius, et cognomen erat ejus collegii praelectoribus commune tunc temporis. Hujus vero Richardi eruditionem singularem et opuscula pene infinita notiora esse arbitror, quam ut hic longa et prolixa inductione enarrari opus sit; quapropter laconice et sicco, quod aiunt, pede aliquorum suorum opusculorum titulos subtexamus.

De S. Trinitate, lib. VI.

De Gratia Contemplationis, lib. V.

De Statu interioris Hominis, lib. III.

De Eruditione interioris Hominis, lib. III.

Exceptionum lib. IV.

In Arca Mystica, lib. V.

Epitoma totius Bibliae, lib. I.

Explanatio Difficultatum in Tabernaculo Foederis, lib.

De Visione Nabuchodonosor, lib. I.

Et alia permulta, quae extant in duobus tomis. Claruit anno a Christi incarnatione 1140, sub Davide Primo. In D. Victoris claustro ad Parisios inhumatus est, et hoc epitaphio monumentum insignitum:

Moribus, ingenio, doctrina clarus, et arte,

Pulvereo hic tegeris, docte Richarde, situ.

Quem tellus genuit felici Scotia partu,

Te fovet in gremio Gallica terra suo.

Nil tibi Parca ferox nocuit, quae stamina parvo

Tempore tracta, gravi rupit acerba manu:

Plurima namque tui superant monumenta laboris,

Quae tibi perpetuum sint paritura decus.

Segnior ut lento sceleratas mors petit aedes,
Sic propero nimis it sub pia tecta gradu.

DE MICHAELE SCOTO.

MICHAEL SCOTUS, cognomento Magus feu Mathematicus, Michael Medicus etiam dictus, genere et natione Scotus, quanquam tot viris doctis unicum unius Lelandi opponant testimonium quidam Anglici scriptores; atque hac etiam de causa, Michaelem medicum, quod ab omnibus Scoti, non autem Anglici eujusdam, ejus scripta habeantur, a Michaele Scoto diversum fonniant. Sed haec alias. Hic Michael ab ipsa puerili aetate in literis utiliter educatus erat: maturefcente autem aetate, celebriores academias, ut majores faceret in artibus liberalibus progressus, impiger petiit; Oxonium igitur primo, deinde Lutetiam de more adiit, ubi magno cum fructu mathematicis et philosophicis scientiis operam navavit, et astrologus etiam peritissimus evasit. Peragratis autem multis regionibus, et visitatis variis academiis, pro adipiscendis scientiis naturalibus, et pro linguarum, non tantum Graecae et Hebraeae, sed Arabicae etim et Chaldaicae, cognitione, et ut eum non effugerent illa, quae de rebus mathematicis in quacunque lingua scripta sunt; unde temporis successu factum est, ut omnem cultiorem literaturam, omnes artes liberales, mathematicas artes omnes, omnem philosophiam accurate teneret, denique theologiam et medicam artem hisce omnibus adderet. Dira illa vulnera, lepram, podagram, hydropfin, aliaque insanabilia corporis contagia, arte sua mirifice et nullo, ut videbatur, negotio, fustulit: chiromantiam, physiognomiam, astrologiam naturalem, cum periaxiomatibus de faciebus signorum, et canonibus de aegritudinibus, insignis hic promanticus adeo diserte, ut nusquam fere alius quisquam, calluit. Ad theologiam autem quod attinet, in ea etiam tantam acquisivit cognitionem, ut a quibusdam citetur tanquam auctoritatis magnae eminentissimus theologus. Denique nihil reliquum fecerat ad hominem in omni

doctrinae genere literatissimum, atque hisce omnibus nominibus imperator Fredericus Secundus eum in deliciis habuit. Comparata autem doctarum linguarum cognitione, interpretationi se consecravit, qua parte, Rogero Bacone teste, bonas artes non mediocriter juvabat. Caeterum hunc Michaellem suis temporibus inter alios fummis oruabant laudibus Joannes Pius Mirandulae comes, Symphorianus Champierius, Cornelius Agrippa, viri doctrina insignes. Penitissimos magiae recessus dicebatur maximo omnium stupore indagasse, ut fit, ut apud vulgus necromanticus haberetur. Sed optimum omnium testimonium praebebunt sua opera; inter quae, haec accipe:

De Constitutione Mundi, lib. IV.

In Aristotelis Ethica, lib. X.

In ejusdem Meteora, lib. IV.

De Animalibus, ad Caesarem, lib.

De Somno et Vigilia, lib.

Imagines Astronomicas, lib.

De Sensu et Sensato, lib. II.

De Chiromantia, lib.

De Signis Planetarum, etc.

Caetera vide in Catalogo nostro Scriptorum Scotorum quae extant, nam neque omnia quae in re philosophica scripsit, nec quae de theologicis mystericis exaravit ulla inveniuntur. Claruit anno postquam Verbum caro factum est 1290, sub Joanne Baliolo Scotorum rege.

DE JOANNE SACROBOSCO.

JOANNES SACROBOSCUS, alias Halifax, item de Sacrobosco, vel, ut habet editio Colonienfis, de Sacrobosco, Scotice fonat Halywoode, a loco natali nimirum sic dictus, apud Brigantes, hoc est, Gallovidiam, in Candida Casa, originem ducens, et ibidem usque ad juventutem in bonis literis et piis moribus egregie institutus, humaniores literas in-

ter monachos Candidae Casae et Dryburgenses didicit. Post jaeta optima studiorum fundamenta in schola patria, monachorum claustris relicta, ad Oxonium se contulit in Anglia, ubi prima philosophiae et matheos elementa obiter tantum gustavit; mox Germaniam versus iter instituit, nec diu ibi substitit; celebriores tantum academias per vices frequentavit, nec a laboribus ludi literarii et exercitiis scholasticis interea cessavit. Deinde Parisiensem Academiam adivit, et quod reliquum erat vitae in studiis philosophiae et mathematicarum scientiarum ibidem contrivit. Liberales artes et omne philosophiae genus accurate tenuit: mathefin inprimis tam expedito cognitionis successu coluit, ut exemplum pene inimitabile posteris se exhibuerit; postpositis enim omnibus aliis scientiis, novissime mathematicas scientias unice coluit. Hinc Parisiensis Universitas eum insignibus magisteriis non immerito ornavit. "Contendere quidem multi et strenue," inquit Lelandus, "scopum ab eo propositum contingere, at nullus adhuc inventus est, qui laudem cum eo parem recte sibi vindicet." Quare nec injuria inprimis ejus Sphaera ab omnibus academiis approbatur, recipitur ab illius scientiae professoribus, quaeritur, teritur, praelegitur, imo et plurimis doctorum commentariis illustratur. In ejus Sphaeram scripsit Fr. Capuanus et Erasmus Oswaldus, item mathematici multi Parisienses anno Domini 1516; item magister Maurus Florentinus Italice, Elias Venetus, Albertus Heron, Christophorus Clavius, Pierius Valerianus, Petrus Nonius. Porro sufficientes doctrinae ejus indices habemus non paucas eruditas lucubrationes:

De Sphaera Mundi, lib. 1.

De Astrolabio, lib. 1.

De Anni Ratione; five, Computum Ecclesiasticum, lib. 1.

De Algorifmo, lib. 1.

Breviarium Juris, lib. 1.

De Computo Ecclesiastico.

Atque alia plura. Sub Alexandro Secundo vixit, anno Christi 1240.

Lutetiae obiit, et elatus est publico Parifiorum luctu, sepultus in fano Maturini, inculpto faxo sepulchrali astrolabio, signo mathematico, cum his obfcuris de anno obitus verbis :

M. Christi bis C. quarto deno quater anno,
De Saerobosco discrevit tempora ramus,
Gratia cui nomen dederat divina Joannes.

Et in circuito sepulchri ferunt hoc frequens legi tetraſticon :

De Saerobosco qui computista Joannes
Tempora discrevit, jaet hic a tempore raptus.
Tempora qui sequeris, memor esto quod morieris :
Si miser es, plora ; miserans pro me, precor, ora.

DE JOANNE DUNS.

JOANNES DUNS, cognomento Scotus, et Doct̄or Subtilis, ordinis Fratrum Minorum, Guilielmi Varronis quondam discipulus, qui a patria Joannes Duns Scotus dictus est ; erat enim de vico Duns, octo mille passibus ab Anglia distante. Hoc autem affirmant non tantum scriptores nostri omnes, sed etiam Heracletus, Antonius Poffevinus, Petrus Crinitus, Paulus Jovius, Sixtus Senensis, Antoninus, Trithemius, Florentinus, Gilbertus Genebrardus, Jamblacensis, Franciscus de Petigianis, denique Franciscanorum et Dominicanorum chronographi ; qui omnes ab ingenii acumiue subtilem pronunciant, et Scotum natione divulgant. Infuper lapis in mausoleo Scoti exaratus indicat ejus patriam : “ Scotia me genuit, Anglia me accepit, Lutetia Parifiorum me docuit, Colonia me tenet.” Gefnerus etiam et Josias Simlerus haud aliter sentiunt, cum omnibus fere antiquis illustrium virorum scriptoribus ; tametsi Cavellus Hibernus eum ex Hibernia ortum esse velit, et Lelandus etiam, quique eum secuti sunt Anglici scriptores nonnulli, ex Northumbriae comitatu oriundum docere student : sed quam frivolis argumentis ducti, haec corroborare nitantur, in tractatu

nostro de Scriptoribus nostrae Gentis, aperte et candide, luce meridiana clarius, haud difficulter demonstrabimus. “Hunc puellum,” ita enim loquitur Joannes Major in lib. IV. et cap. XVI. de Scotorum Gestis, “in grammaticis initiatum ad Oxoniam duo fratres Minores Scoti duxerunt, quia tempore illo in Scotia nulla erat univerfitas: et in Minorum conventu gratis istorum duorum fratrum Oxoniae conversatus beati Francisci religionem professus est;” et ibidem est vocatus a fratribus ad theologiae professionem. Sic Oxoniae profecit, ut in metaphysica et in quatuor Sententiarum libros monumenta lectione digna posteris reliquerit, quod scriptum opus Anglicanum sive Oxoniense vulgo dicitur. Postea a fratribus Minoritanis Parisiensibus vocatus, ab ordinis generali Gonfalvo Tolosae in capitulo constitutus regens seu professor Parisiensis; ubi de novo theologiae cursum docuit, atque ibidem lectionem aliam in Sententias, priore contractiorem et magis frugiferam, edidit. Tertio tandem Coloniae Agrippinae idem praestitit incredibili cum auditorum applausu, theologiam siquidem scholasticam multis subtilitatibus exquisitis auxit. Vir in divinis Scripturis studiosus et eruditus, et in philosophia Aristotelica doctissimus, atque adeo profundus, ut ejus scripta paucis sint penetrabilia, et ob id quoque minus usitata. Ferunt illum diem integrum et amplius sedisse sopitis sensibus. Qui autem quaestionis alicujus intimam rationem ad vivum reserant ac subtilius perferuntur, Scotistae summa tanti ingenii laude vocantur; quasi nihil sit in tanta difficultate interseptum, aut tam densa caligine involutum, quod Scoti ingenium non potuerat penitus inspicere ac clare aperire. Verum enimvero quandoquidem hujus viri encomium mundo patefacere, non aliud esset quam soli lucem foenerare, sicco tantum pede ejus opera pertranlibimus, memores alias nobis haec fusius et plenius enarrari. Scripsit

Super Sententias, lib. IV.

In Metaphysicam Quaestiones, lib. XII.

In Aristotelis Physica, lib. VIII.

Quodlibeta Scholaſtica, lib.

In Analytica Poſteriora, lib. II.

Tetragreumata quaedam, lib.

Quaeſtiones Univerſalium, lib.

Quaeſtiones Praedicamentorum, lib.

Quaeſtiones in Porphyrium, et veterem Artem Ariſtotelis, lib.

Commentarios in Evangelia, lib. IV.

Tandem aetate virili, praepropera morte, apoplexia tactus, fato ceſſit Coloniae 6 Id. Novembr. anno a Chriſto nato 1308, ſub Roberto Primo. Jacet ibi ſepultus in magno Franciſcanorum conventu in medio chori ante ſummum altare, tumba admodum ſplendida, in cujus circuitu nomina quindecim doctorum ordinis S. Franciſci inſculpta leguntur. Ad pedes hoc ſequens epitaphium laminis aeneis inciſum habetur:

Ante oculos ſaxum doctorem deprimit ingens,

Cujus ad interitum ſacra Minerva gemit.

Siſte gradum, lector, fulvo dabis oscula ſaxo;

Corpus Joannis haec tenet urna Scoti.

Annus milleno ter centum cum adderet octo,

Poſtremum clauſit letho agitante diem.

DE FRANCISCO MAYRONE.

FRANCISCUS MAYRO, aliis dictus Franciſcus Maronis, natione Scotus, ut teſtantur Bellarminus et alii, profeſſione religioſus, ordinis S. Franciſci, ſeu Fratrum Minorum, diſcipulus quondam et auditor Joannis Duns Scoti, Doctōris Subtilis, in Cathania provincia medioeri loco natus, a primis ſtatim annis ad Muſarum ſacraria a parentibus honeſtis adductus fuit. Pietatis literarumque fundamenta jecit fideliter in ſchola patria Aberdoniae. Hinc, haud multo interjecto tempore, Lutetiam amandatur, ubi intima philoſophiae adyta ſub praeceptoribus fideliffimis juxta et doctiffimis, nullis vigiliis, nullis laboribus parens,

penetravit, adeoque incessanter libris inhaesit ut tandem ibi supremam in sacra theologia lauream sit consecutus, simul in ea sublimi facultate doctor creatus, et professor factus; eratque Joannis Duns Scoti, Subtilis Doctoris, sectator diligens, ejusque vestigiis insistens defensor strenuus. Fuit etiam unus ex quindecim praecipuis doctoribus illius ordinis, qui in circuitu sepulchri praefati Duns nominibus aeri incisus leguntur, in ecclesia conventus veteris Minorum Coloniae. Vir pietatis et eruditionis titulis suo tempore non incelebris, et tum divinarum tum secularium literarum scriptis legendis, scribendis, imitandis multum deditus: hinc plurima ingenii sui monumenta admodum subtilia et philosophica posteritati venturae reliquit, inter quae haec subiecta feruntur:

Commentaria in libros quatuor Magistri Sententiarum.

Item Quodlibeta.

Formalitates de Expositione Divinorum Nominum.

De Primo Principio.

Quadragesimale, et Sermones de Sanctis.

De Paupertate Christi et Apostolorum.

De Virtutibus et Vitiis Capitalibus.

De Angelis.

De septem Donis Spiritus Sancti.

Et alia lege in nostro Catalogo Scriptorum nostrae Gentis. Naturae autem cessit anno gratiae 1320, dum Scotici regni clavum teneret Robertus Primus, cognomento Bruffius.

DE HERVAEO, SIVE HERISIO.

HERVAEUS, sive Herifus, Natalis dictus, natione Scotus, ex vetusta familia Herifiorum, vulgo Harvie, in Infulis, inter monachos, ut Godwinus, Dempsterus, Malmesburiensis, Bellarminus, monachus Paf-latenfis, et alii testantur, Melrosiensis educatus, postea ad Bangor-ensem coenobium translatus est. Ab adolescentia in studiis artium

liberalium bene institutus, ordinem Praedicatorum Sancti Dominici juvenis intravit; utque erat felici et praecellenti ingenio praeditus, studiorum rerumque omnium eruditam cognitionem affectus est, quam mox longe splendidiorum dabant singularis vitae sinceritas et suscipienda pietas. unde inter suos inclarescere coepit; hinc, sumpta theologicae professionis purpura, ordinis Praedicatorum magister generalis factus est. Theologus erat imprimis doctissimus, floruitque fama ac celebritate virorum humanioris politionisque literaturae peritia excellentium; unde ab omni clero, suis monachis consentientibus, in episcopum Bangorensem consecratus est, a Godwino primus in eo loco collocatus: hanc autem sedem, ut habet Malmesburienfis, majorum divitiarum spe reliquit, causatus quod sibi et Vallensibus non conveniret. Henricus rex postea, defuncto Richardo rege, hunc Hervaeum ad Eliensis ecclesiae pontificatum evexit; qui, ut loquitur Godwinus, Bangorensi nuper sedi praefuerat, sed quando illi cum Vallis haud bene conveniret, in Angliam novas sedes quaesitum venerat. Translatus est anno 1109; sedit in hac ecclesia Eliensi primus pontifex annos viginti duo. Vir erat usquequaque venerabilis, praecelara eruditione et pari pietate praefulgens, admirabili ingenio, singulari prudentia, praecelaras etiam acerrimi ingenii et admirandae memoriae dotes liberalibus disciplinis feliciter exornavit; in sacris studiis, utriusque Testamenti libris, et patrum scriptis diligenter versatus, nec minori cum laude in philosophicis et secularium literarum studiis doctus: Durandi a Sancto Portiano aequalis, ut inquit Bellarminus. Sed ut ad id quod cultissimi hominis ingenium certum et indubitatum est *τεκμήριον*, quae doctrinae monumenta posteris tradiderit hic celebris et de re literaria optime meritus doctor, aspiciamus, scripsit

In quatuor libros Magistri Sententiarum.

In Epistolas S. Pauli.

De Potestate Papae.

Quodlibeta, adversus Durandum de iis in quibus a S. Thoma
diffentit.

De Unitate Formarum, contra eundem.

De Materia Caeli.

De Eternitate Mundi.

De Motu Angeli.

De Secundis Intentionibus.

De Relationibus.

De Verbo.

Et alia multa, quae habentur in Catalogo nostro Scriptorum nostrae
Gentis. Ab hac luce migravit 30 Augusti, anno gratiae 1131, reg-
nante in Scotia pio Davide Primo.

DE RICHARDO ARMACHANO.

RICHARDUS, Archiepiscopus Armachanus, et primas Hiberniae, cogno-
mento Radulphus apud patriotas suos Scotos, infulos nimirum,
apud Hibernos vero, dum ibi archiepiscopum ageret, Fizruf, quod
idem sonat atque Radulphi filius, cognominabatur. Hic postquam
primam adolescentiam in schola patria optime collocasset, Oxonium.
academiam tunc temporis totius Britanniae longe celeberrimam.
adolescens petiit, ibique sub optimis, piis, et eruditis praeceptoribus
(e quorum numero erat Joannes Baconthorpius, vir apprimè doctus)
artibus liberalibus operam dedit; qui, ut erat diligentia inexhausta,
tantum ibidem profecit quantum illa facile admirabantur tempora.
Hinc acutus dialecticus, hinc dulcis rhetor, hinc gravis philoſophus,
ac sanctus denique et profundus theologus evasit. His omnibus
adde, quod in utroque jure tantos fecerat progressus, ut in eadem
academia in theologia simul et in jure ille praelegeret, frequenti
admodum auditorio et candidatorum coetu merito honorandus. Vir
non modo in dicendo, sed et in scribendo, summi acuminis, et judicii

exquiriti, veterumque jurisperitorum et theologorum lectione confirmati, quod abunde ostendunt lucubrationes ejus in omni doctrinae genere in publicum editae. Hic tandem, ut Baleus refert, nomine eruditionis et aliarum virtutum, vel apud ipsum Edwardum Tertium, qui tum Angli dominabatur, in magno pretio fuit; a quo etiam non longo post tempore Lichfeldienfis archidiaconus primum, postea Oxoniensis gymnasii summus cancellarius, ac novissime archiepiscopus Arnachanus in Hibernia designabatur. Toto etiam hoc tempore pessime ei cum fraterculorum mendicantium ordinibus convenit: acrius siquidem in publicis lectionibus et concionibus suis, imo et in nonnullis libris editis, eorum ineptias carpebat, et illas scetas tanquam fucos et telluris inutilia poudera explodendas contendebat. Illi vero hunc haereseos apud Romanum pontificem accusarunt. Comparantibus ergo tam archiepiscopo quam fratribus Avenione coram papa Innocentio Sexto et cardinalibus, publice protulit, legit, et pronuntiavit earundem Propositionum suarum lib. I.

Sermones etiam scripsit, lib. I.

Quaestiones Sententiarum, lib. IV.

Adversus Errores Armeniorum, lib. XXIX.

Contra Fratres Mendicantes, lib. XVI.

De Paupertate Servatoris, lib. VII.

Illustrationes Evangeliorum, lib. IV.

Dialogos plures.

De Intentionibus Judacorum.

De Jure Spirituali, lib.

Sermones ad Crucem Pauli, lib. I.

Sermones coram Pontifice, lib. I.

De Statu universali Ecclesiae, lib. I.

Et alia multa scripsit, quae plenius a nobis enumerantur alibi. Obiit senex admodum Avenione 20 die Novembris anno salutiferi partus 1359, sub Davide Secundo, Scotorum rege.

DE JOANNE CUNIGAMO.

JOANNES CUNIGAMUS, ordinis Carmelitani monachus in coenobio Gippesweceusi comitatus Suffolcenfis, S. theologiae doctor Oxoniensis, et tandem totius ordinis sui per Angliam et Hiberniam provincialis vicissimus primus ad annos quinque, natione Scotus, in Carieta honestis parentibus oriundus, adolescens bonae indolis non modo eloquentiae, verum etiam naturalium rerum cognitioni adhibuit operam; postea maturior annis studiorum ardori nihil remisit, sed in Angliam vicinam ejusque academiam Oxonium impiger se contulit, ultteriores ingenii cultus capiendi causa. Hic igitur ille studiis liberalibus eam navabat operam, ut inter philosophiae candidatos complures locum consequeretur primum. Renunciatus autem solenni academiarum ritu artium optimarum magister, uni deinceps theologiae se totum dedit, philosophicis interim studiis nihil aut parum remittens; nec multo post tempore summam in utraque scientia peritiam consecutus est. Vir spectatae tum eruditionis tum pietatis, et philosophus gravis, theologus sanctus, ingenio acutus, in rebus disentiendis subtilis, in dijudicandis solidus, prudens consilio, in agendo dexter, omni denique optimarum literarum supellectile egregie instructus, partim virtutis, partim doctrinae titulo, inter summos literarum antistites reponi meruit. Patronis excellentibus usus, praecipue vero Joanne Lancastriae et Aquitaniae duce: quem etiam ad vitae finem sibi et conjugii a confessionum secretis fecit. Hic etiam primus fuisse perhibetur, a Valdeno in Zizaniorum Fasciculo, qui in arenam scholasticorum certaminum contra Wiclevum descendit, quod quidem modeste et summo in dicendo candore fecit, admiratus in eo doctrinae excellentiam: nec limites egrediebatur Wiclevus vicillim; ut rectius tandem faperet, instantius Dominum precabatur. Hic autem Joannes literariis monumentis suam famam posteris commendavit; inter alia namque plurima opera haec sequentia in lucem emisit:

- Lecturam Sententiarum lib. IV.
 Commentarios Metaphyſices, lib. XII.
 Contra Propoſitiones Wielevi, lib. I.
 Super Ideis ejuſdem, lib. I.
 De Effe Intelligibili, lib. I.
 Ad quaedam Loca allegata lib. I.
 Quaefiones varias, lib. I.
 Scripturae S. Praeonia, lib. I.
 In canonicam Jacobi, lib. II.
 In Ezechielem, lib. I.
 De Paſſione Chriſti, lib. I.
 De Spiritu Sancto, lib. I.

Et alia plurima in Catalogo Scriptorum expreſſa. Tandem Eboraci in fuorum Fratrum coenobio in humanis eſſe deſiit anno ab incarnato Dei Verbo 1399, 4 Id. Maii, Roberti Tertii tempore.

DE JACOBO PRIMO REGE.

JACOBUS STEWARTUS, ejus nominis Scotorum Rex primus, Roberti Tertii filius. Is quatuordecim natus annos, a patre et regni proceribus ad Galliarum regem miſſus erat; dum autem in Galliam cogitat, emenſo aliquanto oceanii ſpatio, dum littus legit, ad Flamburgum promontorium ſive tempeſtatis vi coactus, ſive ut e nauſea marina ſe paululum recrearet, deſcendit, ab Angliſque retentus, et a rege, conſulto quid eo fieri velit, in aulam arceſſitus, ibique, ex concilii decreto, captivus eſt detentus. In captum tamen a rege Anglo hoc unum liberaliter et regie eſt conſultum, quod literis et honeſta diſciplina eum inſtituendum curavit, adhibitis ei paedagogis, quorum ſcientiam omnem non tanquam puer imbibiſſe, ſed tanquam ſummi judicii vir hauſiſſe putabatur; unde effectum eſt, ut annales noſtri referunt, ut tanta illius mores poliverit elegantia, tantaque illius

animum excoluerit eruditio, ut nihil in aliqua arte fuerit tam reconditum, quod illius aciem, nihil tam difficile quod illius intelligentiam, fugeret; demum in tantam morum evasit probitatem, atque omnium bonarum disciplinarum eruditionem, ut in una qualibet sola exquisitè versatus videretur. Qui in Scotiam postea reversus, et re et verbo docuit quantum sit momenti ad rempublicam bene moderandam in literarum cognitione positum, cum nullus unquam in Scotia rex aut majori prudentia dubia, aut maturiori consilio periculosa, aut enucleatiori dictione obseura, aut sinceriori pietate omnia in rei publicae administratione egerit et confecerit. Pulcherrimo erat ingenio et admodum animosus, luctator egregius, gravem petram vel ponderosum malleum ultra omnes projecit; cursor velox, musicus artificiosus, et in vocis modulatione nulli secundus: in cithara, tanquam alter Orpheus. Hibernenses aut silvestres Scotos, qui in illa arte praecipui sunt, exuperabat. Humaniores artes, grammaticam, oratoriam, poeticamque, ut tum temporis, eximie noverat: “ita orator,” inquit Lessaeus, “ut ejus dictione nihil fuerit artificiosus; ita poeta, ut carmina non tam arte astrinxisset, quam natura sponte fudisset videretur. Cui rei fidem faciunt carmina diversi generis, quae in rythmum Scotiae illigavit, eo artificio, ut antiquorum poetarum acumen, gravitatem, prudentiam plane putetur aequasse.” His omnibus adde quod theologiae ac juris intimam cognitionem ita animo memoriaque comprehenderit, ut plurimos suae aetatis in hoc genere superarit, nulli pene cesserit. Denique quicquid erat in quo ingenii laus, aut artis liberalis species enituerat, id ut caperet animo summa intentione nitebatur. Insuper regis ad exemplum omnes in pietatis doctrinaeque studia incumbabant, ut nunquam plures intima theologiae, juris, ac philosophiae laude floruisse legantur apud nos, quam hoc tempore. Nam cum tredecim theologiae, decretorum octo, philosophiae aliarumque scientiarum plurimi professores, doctoratus omnes insignibus honestati, ejus opera in Scotiam evocarentur, ac beneficiis ornarentur, adole-

ſcientum animi ita virtutis doctrinaeque amore incendebantur. in academia noſtrae praeclariffimis ingeniis eſſent id temporis numeroſiffimae. Compoſuit autem

Artificioſum libellum ſuper Uxore futura, lib. 1.

Cantilenas Scoticas, lib. 1.

Rhythmos Latinos, lib. 1.

Et alia quae multis ſunt probata. Occiſusque demum a ſuis eſt anno a filii Dei incarnatione 1436, die 20 Feb. in Perthi ſuburbio.

DE JACOBO KENNEDIO.

JACOBUS KENNEDIUS, Epifcopus Andreapolitanus, regis Jacobi Secundi avunculus, Jacobi Primi nepos ex ſore, praeclaro ſtemmate in Scotia oriundus. Hic fuit ſupra quam dici poſſit nobilitate inſignis vir; tantam ſiquidem exiſtimationem multis erga rem Scoticam meritis, erga ſuperiorem regem officiis collegerat, tantam ob morum elegantiam, et propinquam eum regibus cognationem, comparaverat in rebus omnibus fidem, ut caeteri pueritiae regiae curatores, qui per ordiſum bini in orbem ſibi ſuccedebant, eum, quoties in aulam excurreret, velut diligentiae exactorem et probatorem facile ferrent; ejus enim aula tum maxime nitebatur auctoritate. Vir cujus tum doctrina tum pietas ſuo tempore multum illuxit: alacritate ingenii promptus ad ſtudia, affabilitatis gratia jucundus ad colloquia, ſuavitate morum aptus ad conciliandam amicitiam; denique felici naturali indole, praeclarifque animi dotibus dexter ad omnia. Labore, induſtria, et ingenii felicitate, ad eam doctrinae perfectionem tandem pervenit, ut cum eruditiffimis ſui temporis viris non immerito conferri potuerit: pietatis et eruditionis cultor ſedulus, utpote qui omnes horas a precibus et negotiis publicis liberis in optimarum literarum ſtudiis, ſibi laudabiliter, aliis utiliter, toti eccleſiae et reipublicae literariae feliciter, collocavit. Erant in eo, praeter virtutes ſupra commemoratas, ſumma domi frugalitas et continentia, foris ſplendor

et magnificentia. Omnes superiores, et qui eum usque ad hunc diem fecuti sunt, episcopos liberalitate in publicum superavit; cum interea non magnos ecclesiasticos proventus teneret, neque enim adhuc ad Scotos pervenerat consuetudo sacerdotia sacerdotiis cumulandi. Tria reliquit suae magnificentiae et liberalitatis monumenta egregia, scholas publicas ad Fanum Andreae maximis sumptibus aedificatas, et magnis proventibus ex ecclesiasticis tamen fructibus locupletatas, Collegium S. Salvatoris, in quo juvenus ad eruditionem ac religionem informari possit; marmoreum sepulchrum, structura mirabili confectum; simulque et ingentem et admirandae molis navem onerariam, Bargiam dictam. Vulgo autem creditum, horum trium unumquodque similis profus fuisse pretii et valoris. Porro quod ad hominis eruditionem attinet, inter alia literaria monumenta haec sequentia sequenti posteritati reliquit:

Epistolae varias ad diversos Viros doctos in Gallia et Italia,
lib. I.

Orationem pro Cura publica Mulieribus non mandanda.

De boni Episcopi Officio, lib. I.

Caetera ad nostram non pervenerunt notitiam. Claruit anno humanae redemptionis 1466, dum ad Scotici regni clavum federet Jacobus Tertius. Tumultus est in Collegio D. Salvatoris, a se constructo.

DE GUILIELMO SEUESSIO.

GUILIELMUS SEUESSIUS, vulgo Schewes, S. Andreae Archiepiscopus, primas etiam, et regni legatus, genere quidem et natione Scotus, cum in ipsis annis fere puerilibus optimam ostenderet indolem, cura suorum semper in studiis pietatis et bonarum literarum nutritus est. Post imbibitas tum humaniores tum philosophicas disciplinas in schola patria, juvenis acri ingenio Lovanii apud Joannem Spinkerum, medicum, et astrologiae studiis nobilem, aliquot annos egit. Postea vir

factus, partim astrologiae, partim medicinae, et partim etiam theologiae se dedit. In omnibus autem hisce studiis tantum profecit, ut aetate sua vix parem ei produxerit Gallia aut Britannia. Denique scientia varia instructus, in Scotiam ad suos est reversus: cum caetera ingenii dexteritate, tum scientiae rerum caelestium jactatione, brevi in aulicorum gratiam se infinuavit. Ea res magnum ei favorem conciliavit, quod aula omnibus divinandi generibus tum usque ad infaniam dedita erat: Seueflius igitur, ingenii acrimonia et aulica gratia florens, brevi archidiaconus Fani Andreae designatur. Nec multo post tempore, missus est a Xysto Quarto papa in Scotiam legatus, Hufmannus dictus, qui Patricium Grahamum, S. Andreae archiepiscopum, papae cardinaliumque sententiis damnatum, omni dignitate, ordinibusque ecclesiasticis dejiceret, ac schisma, simoniam, aliaque quae in se admittit scelera perpetuo carcere vindicari juberet. Hujus viri longe celeberrimi, omniumque virtutum nomine et doctrinae multum honorandi, licet hic ab inimicis suis inique criminatus esset, hujus, inquam, viri loco substitutus est Guilielmus Seueflius, cujus fidei ac custodiae Patricius mulctandus committitur. Guilielmus autem paulo post, Dominica passionis quadragesima, Sancti Andreae archiepiscopus inauguratus in templo S. Crucis Edinburgi, praesente rege multisque proceribus, ibique pallium tanquam archiepiscopatus sui insignie accepit, primaque et regni legatus declaratur. Scripsit

Librum de Conjunctione Siderum et Planetarum.

De Futuris Praenoscendis librum.

Scripsit Genethliaca variorum Hominum, et alia multa. Claruit anno post Virginis partum 1479, regnante in Scotia Jacobo Tertio.

DE GUILIELMO ELPHINSTONO.

GUILIELMUS ELPHINSTONUS, Aberdonensis Episcopus, illustris generis Scotus, totius etiam regni Scotiae cancellarius, et secreti figilli custos, vir in omnibus liberalibus artibus bene educatus ab adolescentia sua.

juvenis scientias philosophicas diligenter didicit, et ad theologiam aetate maturiore progressus est. Magnam inter suos auctoritatem [adeptus est], et illam quam supra memoravi dignitatem, quo tempore sacrarum Scripturarum lectioni et meditationi, caeteris pene studiis neglectis, se dedit. Adeo denique studiis profecit, ut a rege ad episcopatum Aberdonensem sit evectus, quam Spartam naetus sedulo adornabat; magno enim bonarum literarum emolumento, studiosorum virorum gymnasium primus ille posuit et instituit, Regiumque Collegium in eo construxit, ut omnium illic doctrinarum genera et artium disciplinae auditoribus proponerentur. De eo ad Jacobum Quintum, Scotorum regem, ita scribit Hector Boethius. "Postremo," inquit, "multis virtutibus suspiciendus Wilhelmus Elphinstonus, Episcopus Aberdonensis, avo tuo regnante regni cancellarius, ac patri tuo intimus consiliarius, omnique ejus regno a secretiori sigillo, cui nos quicquid est fructus, quem his nostris assequemur sudoribus, omne semel debemus, ut qui primus diligenti indagine quum omnem prope Scotiam perlustrasset, si quo in loco reperire posset vetus ullum rerum nostrarum monumentum, ac quicquid repertum erat in lucem velut e venis filicum igniculum extraxisset, tandem ex Iona insula gustum quandam modo Veremundi ac reliquorum percipiens, patriae amore, etsi gravissimis distringebatur negotiis, tamen tantum laborem subire haud veritus, historiam scribere exorsus est; quam nisi magno rei literariae, atque adeo reipublicae nostrae damno, a fatis praeventus imperfectam reliquisset, statuerat jam tum Aberdoniae in Regali Collegio, magno literarum incremento ibidem extracto, servandam deponere." Hucusque Boethius. Laudat hunc valde, inquit Gesnerus in Bibliotheca sua, Bostonus Buriensis in magno Scriptorum Catalogo ob singularem eruditionem. Ex collectis igitur hinc inde historiis conflavit

Scotorum Chronicon, lib. I.

Conciliarum Statuta, lib. I.

Lectiones Varias in Scripturam, lib.

Sanctorum in Scotia Res gestas, lib. I.

Orationes plures.

Et alia multa, quae injuria temporis perierunt. Claruit anno a partu Virginis 1480, sub Jacobo Tertio Scotorum rege.

DE BERNARDO GORDONIO.

BERNARDUS GORDONIUS, summus philosophus et medicus excellens, natione vero Scotus, ex antiqua et nobili Gordoniorum familia in Sutherlandia natus, a teneris annis bonis literis mentem excolendi cupidissimus, Aberdoniae ad tempus sedem fixit studiorum; ubi vix diu moratus, imprimis humanioris literaturae summam acquisivit peritiam, deinde in Gallias profectus mathematicas scientias omnemque philosophiam laboriose didicit. Tandem ad medicinam animum adjecit, quod felici successu ei verterat Deus: postea etenim ad studiorum augmentum celebriores totius Germaniae academias petiit, tantos exinde in studiis fecit progressus, ut publicis academiae suffragiis doctoralem gradum acceperit. Quo honorifico titulo insignitus, ferventius quam prius in investigandis morborum remediis laboravit, naturas, operationes, effectus herbarum, radicum, florum, et fructuum, diligentissime indagavit. Demum hic numeros medicinae impleverat omnes, unde recte ex poeta Graeco hos laudat Horatius poeta lyricus, nam Omnibus est aliis medicus praestantior unus; peritum, scilicet, intelligens medicum. Vir erat hic Bernardus et morum suavitate et literarum eximia eruditione clarissimus, singulari erga Deum pietate, praestantique erga homines humanitate; accessitque ad praeclaras naturae dotes tam diligens ingenii cultura, ut ei pares illa aetate perpauca, superiorem vix quenquam, Britannia protulerit. Acer ingenio, solidus judicio, clarus eloquio, prudens consilio, denique lingua promptus, et conversatione devotus. Ingenii sui monumenta praeclara posteritati reliquit, inter quae haec subiecta numerantur:

Praëctica, dicta Liliam, lib.

Traëctatus de decem Ingeniis Curandorum Morborum.

De Regimine Acutarum Aegritudinum.

Traëtatus de Prognoficis.

Traëtatus de Urinis.

Traëtatus de Cautelis Urinarum.

Libellus de Pulfibus.

Ejuſdem Traëtatus de Confervatione Vitae Humanae, a die natiuitatis uſque ad ultimam horam mortis, nunc demum editus opere D. Joachimi Bandifi, Lipſiae, 1570.

Reliqua omnia Opera excuſa ſunt Venetiis 1498. Hiſce ſane monumentis exquisitiſſimis et communi hominum ſaluti, et rei literariae commoditati, ſimulque propriae ſamae, nominisſque celebrationi atque immortalitati, ita conſultum fecit, ut jure dubitetur utrum praeclaris ingenii dotibus, an vero ipſa naturae bonitate, plus de humano genere promeruerit. Claruit anno gratiae 1498, ſub Jacobo Quarto Scotorum.

DE GAVINO DOUGLASIO.

GAVINUS DOUGLASIUS, Epifcopus Dunkeldeniſis, clariffimae familiae Scotus, erat enim comitis Anguſtae patruus, a prima aetate in bonis literis inſtitutus; cum enim indole eſſet praeclara, literarum artiumque optimarum ſtudiis a parentibus conſecratus, doctiſſimis in ſchola patria uſus eſt praeceptoribus, in omnibus pariter diſciplinis et ſcientiis optime verſatus, non levia praeclariffimi et acuti ingenii argumenta praebuit. Homo omnium judicio elegantiffimus, philoſophiae pariter et theologiae ſtudiis ſumme deditus, ſummos in utraque ſapientia, tam divina quam humana, honores cum laude ibidem promeritus fuit. In divinis Scripturis valde ſtudioſus et eruditus, atque in ſeculari philoſophia nulli ſuo tempore ſecundus; in arte etiam poetica clarus, ingenio ſubtilis, eloquio ſcholaeſticus, vita et converſatione devotus atque ſanctiſſimus: vir omni ſcientiarum genere excultiſſimus, qui ob lucubrations, quae quale fuerit vitae ejus curriculum ſatis offendunt, citius admirandus quam imitandus, ſingularem immortalis nominis

gloriam promeruit. Denique ob infignes virtutes et mirabiles animi dotes, Caledoniorum feu Dunkel epifcopus defignatur. De eo fic loquitur Buchananus in fua Rerum Scoticarum Hiftoria: “Praeter natalium fplendorem, et corporis dignitatem, crant in eo multae, ut illis temporibus, literae, fumma temperantia, et fingularis animi moderatio, atque in rebus turbulentis, inter adverfas factiones, perpetua fides et auctõritas. Reliquit et ingenii et doctõrinae non vulgaria monumenta, fermone patrio confcripta.” Hunc etiam valde laudat Leffaeus; et Baleus, “de hoc viro,” inquit, “plura producerem ad praefens, fi Polydorus Vergilius in Anglicae Hiftoriae libro iii. fe ejus laudatorem non interponeret, qui et ipfum olim ex facie novit, etc.” Sic ille. Gavinus in Scoticis metris ad Jacobum Quartum, Scotorum regem, feripfit

Palatium Honoris, lib. I.

Aureas Narrationes, lib. I.

Comoedias aliquot, lib. I.

De Rebus Scoticis, lib. I.

Virgiliũ etiam Aeneida noſtro idiomate donavit ea dexteritate, ut fingulis Latinis verbis finguli Scotici refpondeant, eo ſententiarum pondere, ut noſtrae linguae ſi intelligas vim occultam mireris, ea denique felicitate, ut nullam antiquorum poetarum lauream cum ejus in hoc genere laude facile compares. Hunc Gavinum Scotiae prorex Romani per pontificem evocandum ad cauſam dicendam curavit. Is autem proximo anno, dum Romam proficiſcitur, Londini peſte correptus obiit, magno ſuae virtutis apud bonos deſiderio relicto. Non licuit diu, inquit Polydorus, eo frui amico, ſed eo ipſo anno, qui fuit ſalutis humanae 1521, Londini peſtilentia abſumptus eſt, dum Jacobus Quintus in Scotia regnaret.

DE JOANNE MAJORE.

JOANNES MAJOR nomine, natione Scotus, patria Hadingtonensis, et professione theologus Academiae Parisiensis. Hic postquam in patria strenue coluisset illas disciplinas, quae ab humanitate nomen acceperunt, prima enim literarum fundamenta jecit in schola Hadingtonensi, ex qua urbe erat oriundus, et prima saltem philosophiae rudimenta degustasset, patriae suae etenim gymnasia, Andreapolitanam intelligo Academiam, florentis aetatis adolescens laboriose coluit, in Angliam profectus Universitatem Cantabrigiensem studiorum causa petiit, ibique in Christi Collegio trium mensium auditor factus est, eo quod ipsum in Sancti Andreae parochia situm offenderat, ut in primo suo libro de Scotorum Gestis, cap. v. demonstrat. Parisios inde in Gallias pervolabat, uberiores suorum studiorum cursum illic in Collegio Montis Acuti completurus: unde ex eo tandem prodiit loco, inquit Baleus, magnae Sorbonae scholasticus doctor, et in ea speculatione disceptator acutissimus. Hoc Joanne Majore, in facultate Sorbonica, humana divinaque philosophia majorem, illustriorem, aetas illa non tulit; maximo siquidem illo seculo inter theologos nominis. Posteaquam Lutetiae magna cum celebritate plurimis annis sacram theologiam praelegisset, in Scotiam tandem revocatus, ad extremum usque vitae suae diem in Academia Andreapolitana primi theologi, non minus prudenter quam pie, munere functus est. Erat etiam regi Jacobo Quinto, virtutum et eruditionis nomine, admodum familiaris et carus. Vir veritatis ubique quam eloquentiae studiosior, ut in volumine, quam Historiam Majoris Britanniae inscripsit, per illum edito, videre licet. Fuit etiam integritate vitae et eruditione plus quam vulgari notus, in omni cultiore doctrina cultissimus, subtilis ingenii, tenacis memoriae, ad scholasticas concertationes mire acutus; per omnia denique doctor perfectus et absolutus. Inter ea quae plurima scripsit.

Commentaria in quatuor Evangelia,

Placita Theologica,
 Disputationes Sorbonicae,
 Decisiones Sententiarum, et
 Historia Majoris Britanniae, praecipuam apud doctos laudem
 merentur.

Reliqua fusius a nobis alibi sunt repetita. Claruit anno incarnationis Dominicae 1525, regnante in Scotia Jacobo Quinto.

DE HECTORE BOETHIO.

HECTOR BOETHIUS Deidonanus, genere Scotus, ac Aberdonensis Gymnasia primus doctor, a prima statim adolescentia in rure natali literis feliciter initiatus, postmodum maturior factus ampliora discendi studio exteras regiones petiit. In Galliam igitur, ut moris est, impiger se contulit, et in Parisiensi Academia omnes pariter artes et disciplinas avidissime imbibit, magno enim labore et continuis studiis in omni fere doctrinae genere clarus emicuit. Erat in omni philosophia et theologia scholastica apprime eruditus: propter reconditiorem rerum divinarum doctrinam, theologiae primis insignibus merito decoratus, ac politioris literaturae, reliquarumque scientiarum omnium, quae ingenuo homine dignae censentur, ita imbutus, ut principes suae aetatis viros vel vicerit, vel facile quidem adaequarit. In eadem academia multis annis publice privatimque docuit: inter Sorbonicos doctores cum singulari laude industriae, et prudentiae, atque eloquentiae claruit; neque solum artium liberalium cognitione, supra quam illa ferebant tempora, insignis, sed humanitate et comitate singulari praeditus erat. Cum isto Parisiorum Lutetiae non injucundam se consuetudinem habuisse fatetur Desiderius Erasmus Roterodamus in epistola quadam, quum illic in literarum studio anno partus virginis 1497 pariter current, singularemque in eo ingenii felicitatem agnosceret, et facundiam oris commendat. Unde ad illum Erasmus postea scripsit postremum suarum lucubrationum Catalogum, ut ad recentem ipse

Aberdonensis gymnasii institutionem per scripta rogasset. De eo ita feribit Paulus Jovius antifistes Nucerinus, quod a prima origine Scotorum regum historiam Latine diligenter perferipfit, passim veteris chorographiae memor, et moderatae libertatis nusquam oblitus : “ ita ut magnopere miremur,” inquit ille, “ extare de remotis ab orbe nostro Hebridum et Orcadam insulis mille amplius annorum memoriam, quum in Italia altrice ingeniorum,” etc. Latomus etiam, Afencius, Baleus, et alii viri eruditi, hujus Boethii praeconia multum celebrant ; et Lellaeus inter alia multa sic loquitur : Ejus filius, inquit, “ tam est terfus, ut Caesaris puritatem decoxissè, ac rationum verborumque ponderibus ita nervofus, ut Livianam gravitatem in suam naturam transfussisse penitus videatur.” Scripsit etiam,

Ad suum Regem, Catalogum Scotiae Regum.

De Navigationibus.

Aberdonensium Pontificum Vitas.

Sermones et Lecturas.

Orationes atque Epistolas eloquentissimas.

Et alia multa. Claruit anno incarnationis Messiae 1526, sub Jacobo Quinto rege.

DE GUILIELMO GREGORIO.

GUILIELMUS GREGORIUS, Albiensis ecclesiae coenobiarcha, et theologus Parisiensis, genere et natione Scotus. Hic, relicta sua patria, Galliam sola studendi gratia petiit ; ibique Lutetiae Parisiorum in Collegio Montis Acuti inferiorum artium rudimenta perdidicit ; quo in loco Joanni Majori conterraneo suo primum innotuit, et quo etiam postea familiariter admodum usus est et amice. Cum autem Ludovicus de Ambasia, vir natalium splendore clarus, et eruditionis ac doctrinae nomine celebris, Albiensis etiam ecclesiae praeful, suae civitatis atque dioecesis Carmelitas, quos valde dissolutos noverat, magnis quidem sumptibus, magnaue industria, circiter annum reparatae

salutis 1499 ad meliorem frugem et vitae institutum, accitis ex Mantua novellis Carmelitanae sectae professoribus, compelleret, ex illis viginti duobus juvenibus studiosis, quos ex praedicto Montis Acuti Collegio ad eam plantationem novam paraverat, et hic unus fuisse perhibetur. Postea Mariam Galliarum reginam, Lodovici Duodecimi sponfam, et Henrici Octavi Anglorum regis forem, insignem Maecenatem et studiorum suorum fautricem habens, post argutas et spinosas in magna Sorbona concertationes, theologicos gradus et doctorem lauream suscepit. Hinc constitutus est Albiae, Meldunae, ac Tolosae sui ordinis coenobiarcha, et praedictae Albienfis per eas partes reformationis vicarius. Fuit insuper Francisco Galliarum regi a conscientiae secretis. Vir mitis et mansuetus, vitae integerrimae, magnae lectionis et doctrinae, multae charitatis et zeli: in divinis scriptis et seculari philosophia, quam Aristotelicam vocant, insigniter eruditus; erat etiam prudens, gravis, et auctoritate plurimum pollens, humilis, modestus, pacificus, omni denique virtutum genere ornatus et excultus. Sed nunc ad praeclara illa ingenii doctrinaeque monumenta, quae post se, stylo Sorbonico conscripta, reliquit, veniamus. Scripsit,

Ad praedictum Ludovicum Albiensem Episcopum, de duplici Potestate, lib. 1.

Elucidationes Sententiarum, lib. iv.

Collectiones Sorbonicas, lib. 1.

In Politica Aristotelis, lib. viii.

De Animae Potentia triplici, lib. 1.

Auctarium Vocabularii Theologici, lib. 1.

De triplici Principatu, lib. 1.

De Scripturae Sententiis variis, lib. 1.

Sermones in Evangelia et Epistolas per anni circuitum, lib. ii.

In Pfalterium Commentarios, lib. 1.

De Regno Christi aeterno, lib. 1.

Et alia multa. Vide nostrum de Scriptoribus nostrae Gentis Catalogum. Tolofae demum obiisse fertur anno a Servatore nato 1527, in quo sub Jacobo Quinto floruit.

DE JOANNE BALLANTYNO.

JOANNES BALLANTYNUS, vel potius Bellendenus, Theologiae Doctor, et Archidiaconus Moraviensis, genere et natione Scotus, ex orientali Laudonia et honesta Bellendenorum familia oriundus, adolescens in rure natali prima literarum fundamenta jecit, et literas humaniores fedulo didicit; deinde ad Academiam Andreapolitanam missus, decursu philosophiae studio inter magisterii candidatos ita emicuit, ut inter stellas luna minores. Postea, majora discendi desiderio tactus, navem ascendit, et vento secundo in Galliam est delatus; ubi scholasticae theologiae operam dedit, susceptisque supremis in ea facultate insignibus, solum natale haud multo interjecto tempore repetiit; atque ibidem vocatus Moraviam, factus est archidiaconus. Erat linguarum peritissimus, et in sacrarum Scripturarum lectione optime versatus: in literis humanioribus, sive poeseos spectes, sive solutam orationem, erat exquisitissimus; orator facundus, bonus poeta, solidus theologus, concionator celebris, mathematicus haud vulgaris, et nominatim cosinographus insignis, historiographus non temnendus, et acutus philosophus, denique in omni optimarum literarum scientia optime instructus. "Accuratione non modica," inquit Baleus. "scientias humanas fere omnes atque divinas acquisivit. Sic multae eruditionis praefes inde factus, tantorum thesaurorum non perparcus dator haberi voluit, sed quicquid bonarum disciplinarum longo quaesiverat labore, valde prodesse studiosus magister, ubertim profudit in omnes." Multa erudite scripsit hic auctor: haec saltem sequentia monumenta literaria ad nostram notitiam pervenerunt. Ex Latino in [sermonem] vulgarem convertit fidelissimus interpretes Historiam Gentis

Scoticae, ab Hectore Boethio, viro difertiffimo, in feptendecim libros copiofe digeftam, cui centum annorum auētarium addidit, a Jacobo Secundo 1436 ufque ad annum 1536, in quo ipfe floruit. Scripfit igitur

Cofmographiam diētae Hiftoriae, lib. 1.

Albaniae Defcriptionem, lib. 1.

Ad Jacobum Quintum Regem Epift.

Super Litera Pythagorae, lib. 1.

De Virtute et Voluptate, lib. 1.

Super quodam Somnio, lib. 1.

Diverfi generis Carmina, lib. 1.

Et alia plurima edidiffē perhibetur, nimirum, fuper S. Scriptura Lec-tiones, etc. Romae tandem obiiffē fertur circiter annum gratiae 1536, regnante apud Scotos Jacobo Quinto.

DE DAVIDE LINDESIO.

DAVID LINDESIUS, Rex Armorum, vel Leo Fecialium, genere et natione Scotus, ex nobili Lindefiorum familia in Fifa oriundus, a puerili aetate ac pene ab incunabulis ipsis animum erga literas mire profenfum habuit. Hanc in puero indolem, ceu futurae probitatis effigiem, parentes ejus ita exofculati funt, ut illum eruditis praeceptoribus educandum et docendum committerent, et in ftudiis pietatis ac bonarum literarum folcite nutriri fecerint. Qui postquam literis humanioribus in fcholis trivialibus operam dediffet, ad majora ftudia promotus Andreapolitanae Academiae alumnus factus est, ubi et philofophicas disciplinas inchoavit. Denique, post ftudia bonarum artium et disciplinarum, heraldicae arti fe totum tradidit, famamque non minimam ab eadem accepit. Heraldos ab heroibus deducit Aeneas Sylvius, qui veterani milites erant laboribus abfoluti, quorum officium erat reipublicae confulere, fontes arguere, laudare probos, corripere malos, viduis ac pupillis favere; et a Libero patre feu Baccho, filio Jovis, originem habuiffē dicuntur. Heraldica ars et

heroica philosophia in censendis et distribuendis nobilium clypeis admodum occupata est. David igitur hic cum aulicis omnibus, imo et ipso rege Jacobo Quinto, ob ingenii varii dotes, non vulgarem contraxit amicitiam et familiaritatem: hinc a rege armorum rex et eques de Mont creatur; quod quidem munus adeo scite et prudenter postea obibat, nobilium et plebeiorum summo applausu, ut non minimam laudem inde acquisiverit. Vir erat lepidi et faceti ingenii, iudicio tamen solidus, mirae urbanitatis, consilio nihilominus prudens et corde pius, sermonis politici, linguae expeditae, eminentissimae tam in sacris quam in profanis literis scientiae. Poesin praecipue coluit; unde, dum studiis aliquando vacaret, composuit inter caetera, vulgari sermone,

Pfittaci Testamentum, lib.

Acta sui Temporis, lib.

De Mundi Miseriis, lib.

Testamentum Cardinalis Betoni.

Certamen inter Jacobum Watsonum et Joannem Tonforem.

Somnium Davidis Lindesii, ad Regem Jacobum Quintum.

Exhortationem ad eundem Regem.

Deplorationem Mortis Reginae Magdalenae.

Descriptionem Paradisi, et alia etiam contexit.

Claruit anno postquam Verbum caro factum est 1540, sub Jacobo Quinto Scotorum.

DE ALEXANDRO SETONIO.

ALEXANDER SETONIUS, theologus insignis, Caroli illustrissimi Sudovolgiorum ducis capellanus, claro et illustri Setoniorum familia, nataliumque splendore coruscus, genere et natione Scotus, Jacobo Quinto Scotorum regi a conscientiae secretis. Erat certe ad virtutem et bonas literas a natura ipsa, Deo auspice, factus et formatus. Hinc propter indolem praeclaram et spem quam de eo conceperant omnes

optimam, solícite a parentibus, illustri profapia natis, ad pietatem et studia bonarum artium nutritus est. Nec defuit huic bono consilio felix eventus; primo enim literas humaniores accurate didicit, mox ad altiora paulatim ascendens, philosophiae curriculum etiam emensus est; postea theologicis studiis se totum dedit, et sacrarum literarum usum sibi familiarem reddidit; a primis enim annis deditus dicatufque sacris fuit, nec quicquam prius habuit quam Deo et rebus divinis infervire. Tandem ob singularem virtutem et eruditionem, bonis omnibus, imprimisque regi Jacobo Quinto, carus extitit, unde eum a confessionum secretis fecit. Sed postea, relictis fortunis, in Angliam se recepit religionis ergo homo usquequaque pius; fama siquidem acceperat, post Cimmericas tenebras, in Anglia Christum in puritate evangelii resplendescere. Londinum igitur impiger petiit, ubi, teste Baleo, "vir multae ac perspicuae eruditionis, inter alios caelestis doctrinae praecones, conceditum sibi talentum (nemo felicius) in Domini sui lucrum exposuit. In magna virtute spiritus, evangelicus interpres, Scripturas ibidem ex sacris codicibus per synagogas docuit, frequentissimum habens auditorium. Unde," inquit idem Baleus, "salutiferam scientiam non ex hominum commentis, aut philosophorum placitis, sed ex purissimis vitae Christianae fontibus eduxit, ut homines ad sacrae lectionis studium alliceret." Factus est inde Carolo clarissimo Sudovolgiorum duci, a concionibus. Erat multa eruditione instructus, et in sacris versatissimus, vir animi modesti, a fastu alieni, et nequaquam sublimia quaeritantis. Scripsit

In utramque Epistolam Petri, lib. II.

In canonicam Jacobi, lib. I.

In Actorum octodecim Capita, lib. I.

Processum suae Examinationis, lib. I.

Sermones ad utrumque Statum, lib.

Conciones eruditas et Annotationes in sacra eloquia plures.

Obit anno salutis humanae 1542 in illustrissimi Sudovolgiorum ducis Caroli domo, relinquens praedictum opus de sua tractatione

per episcopos Wintoniensem et Londinensem, cum fidei suae ratione, Jacobo Quinto in Scotia regnante.

DE DAVIDE CAMPBELLO.

DAVID CAMPUSBELLUS, praeclari generis Scotus, ex nobilissimorum Argadiae comitum pervetusta familia ortus, Parisiensis ecclesiae Decanus. Hic in juvenili aetate scholas publicas frequentare coepit; postea a parentibus ad Andreamopolitanam Academiam missus, philosophiam et artes liberales feliciter inchoavit. Demum excolendi mentem bonis studiis cupidissimus, relicta sua patria, florentissimas Galliae universitates frequentabat: in Parisiensi autem Academia ita ad Fanum Victoris inter commilitones suos emicuit, ut in magna laude apud ecclesiasticos Parisienses haberetur, in eademque academia ad diaconatum sit evehctus publico omnium suffragio. Opibus, honoribus, et doctorum omnium amicitia abunde cumulabatur. Deinde factus est etiam ecclesiae Hustacii presbyter. Vir eruditus et disertus, pius etiam, et divinae gloriae fervens zelo; concionator denique suo tempore non incelebris, vir lepidi et elegantis ingenii. Politioem literaturam feliciter didicit, et accuratam Latini sermonis scientiam, accedente ad promptitudinem naturalem labore et industria, consecutus est, rei literariae cultor exactissimus; quem quanto excellentioribus et eminentioribus fortuna dignitatibus evexit, tanto natura nobilioribus decoravit animi dotibus. Hic nempe cuncta etiam dignitatum clarissima fastigia otio literario et rerum exquisitis naturis semper postposuit. In divinis Scripturis eruditus, et tam in jure canonico quam in philosophia scholastica nobiliter doctus, ingenio subtilis, et clarus eloquio, in declamandis sermonibus ad populum doctus et facundus, vita et conversatione insignis, supersticiosos deme ritus. Edidit magnae devotionis et profundae eruditionis opuscula quaedam, quibus nomen suum posteris notificavit; e quibus subiecta feruntur. Ex Gesnero.

Pia et religiosa Meditatio in S. Iesu Christi Crucem, et ejus
Vulnera.

Ejusdem Meditatio in Psalmum quinquagesimum primum, "Miserere
mei, Deus;" et in Psalmum centesimum secundum, "Domine, exaudi
orationem meam;" ejusdem Divinum Officium de Sacrosanctis D. N.
Iesu Christi Plagis; excusa sunt Parisiis apud Claudium Garmontium
anno Domini 1545, in 16, quo tempore claruit sub Maria regina.

DE ALEXANDRO ALESIO.

ALEXANDER ALESIUS, genere et natione Scotus, in Saxonia Lipfienfis
Academiae professor, et in theologia decanus, ab incunabilis cura
parentum in timore Dei educatus, quamprimum annos adolescentiae
attingeret, bonarum literarum omnique virtutis strenuus cultor, vir
bono ingenio et scientiarum avido, unde accedente ad indolem na-
turalem labore et industria, ad summam eruditionem pervenit. Cum
autem, transacto studiorum suorum curriculo, sui juris esset, ut cui
vellet scientiae se applicare posset, theologicis studiis naturali quadam
propensione deditus, sacrarum literarum lectioni imprimis incubuit.
Literas humaniores et omnes liberales artes utcumque tenuit, melius
philosophicas scientias, theologicas autem et accuratissime didicit et
utilissime docuit. Non enim solum in theologia scholastica, sed
etiam in antiquis patribus, in primis ecclesiae doctoribus, in oecu-
menicis conciliis, et in sacris denique Scripturis, valde fuit exercitatus.
Merito ergo in hujus viri laudes infurgit, ut alios taceam, Baleus:
cui etiam tractatum suum de Scriptoribus Scotis dedicat. Vir in-
genio subtilis, eloquio scholasticus, qui quod male ei cum episcopis
conveniret, remotiores provincias adire decreverat: "ferre nimirum,"
inquit Baleus, "non poterat animus admodum Christianus, manifestata
evangelii luce, viam ad Dei regnum Phariseorum et hypocritarum
stercoribus obstrui, aut populum, immaculati agni sanguine redemptum,
sub evacuatis umbrarum legalium figuris, ad animarum eorum perni-

ciem, ulterius detineri. Conſtituit ergo piſſimus Chriſti famulus abire, ac, pro Dei domo zelum habens, remotiores adire provincias, ut tam apertam Dei blaſphemiam, et ſalutaris ejus verbi injuriam, gravibus ſuis ſcriptis vindicaret; et quum veniſſet Londinum, quorſdam et illic invenit eodem laborantes morbo." Arripuit ergo calamum, et poſt quandam in ea re, procurante Cromwelo, diſceptationem, adverſus Joannem Stokesley, Londinenſem epiſcopum, ex Scripturis ſacris congeſſit,

De Auſtoritate Verbi Dei, lib. 1.

Ad Scotorum Regem, contra Epiſcopos.

In omnes Epiſtolas Pauli, lib. xiv.

Diſputationes in Paulum ad Romanos, lib. 1.

Contra Calumnias Cochlaei, lib. 1.

De utriuſque Naturae Officiis in Chriſto, lib.

De diſtinſta ejus Hypoſtaſi, lib. 1.

Contra Lovanienſium Articulos, lib. 1.

De Juſtificatione, contra Ofiandrum, lib.

Contra Michaellem Servetum, lib.

De Scripturis Legendis in Lingua materna, lib.

Pro Scotorum Concordia.

Convertit ab Anglico ſermone in linguam Latinam Ordinationes Anglorum Eccleſiae, lib. Praefationem ſuper Obedientia Gardineri, et alia permulta, quae ad utilitatem eccleſiae congeſſit, et in noſtro noſtrorum Scriptorum Catalogo fuſius enumerantur. Claruit in Saxonia anno Verbi incarnati 1558, ſub Maria Scotorum regina.

DE PATRICIO COCKBURNO.

PATRICIUS COCKBURNUS, ex praeclara quadam Scotorum familia prognatus, a pueritia in literarum ſtudiis utiliter educatus; nam, ut de eo ſcribit nonnemo, olei tantum et operae in ſtudiis honeſtis collocavit, quantum ſuo ſeculo in ea patria pauci claris natalibus orti.

Postquam annos adoleſcentiae in ſtudiis literarum illi aetati congruis in Scotia tranſegiffet, a praecipuis bonarum literarum magiſtris diligentiffime primum inſtructus, Galliam juvenis petiit, ubi Parisios ſe contulit, et trium linguarum principalium ſtudioſis ſe comitem adjunxit; unde ingenium inſtructum habuit non vulgari literarum cognitione. Praeter caetera vero mira ex tempore dicendi ſcribendique facunditas, ita ut cuncta quae aggredere non minus cito, quam feliciter et eleganter, perficeret. Acceſſit ad Latinae Graecaeque linguae peritiam, Hebraicarum quoque literarum intelligentia; quibus eam operam brevi temporis ſpatio impendit, ut non medio-rem tum omnium mundi naturalium rerum, tum imprimis caeleſtis doctrinae cognitionem perciperet. Intimae philoſophiae omnia exactiffime perdidicit, et eloquentiam, ex puriffimis fontibus hauſtam, antiquorum temporibus aequatam in ſcriptis oſtendit. Ad poſtremum, ſtudiorum rationem omnem ad ſacrarum literarum cognitionem, egregio ſacerdote dignam, contulit. Fuit Patricius hic vir integerrimae vitae, magnae etiam gravitatis et ſeveritatis, diligens virtutum cultor, acerrimus vitiorum oſor, et omnium ſectarum et haereſium capitalis hoſtis. Ingenio erat prope divino, eloquio gravi et terſo, in omni artium et diſciplinarum genere doctiffimus, et praeter doctrinam ſingularem, vir certe perhumanus, affabilis, modeſtus, ac multa veneratione dignus. Hunc ut natura parens maximis decoravit animi dotibus, et naturali ad rerum indagandas naturas praeparamento inſignivit, ita fortuna bonorum cumulis ingentiffimis et gratiffima dexteritate eum uberrime donavit. Ne autem inceptis ejus magnificis deſſet immortalitas, Latine et docte inter alia multa compoſuit,

De Excellentia Verbi Dei, lib. 1.

De Vulgari S. Scripturae Phraſi, lib. II. quorum prior de peccato in Spiritum S. quod alias ad mortem et irremiſſibile vocant, tractat; poſterior vero difficillimos quoſque et obſcuriſſimos utriuſque Teſtamenti locos, haecenus a multis

male intellectos, et pejus adhuc interpretatos, summa cum diligentia et fidelitate explicat.

Epistolas et Orationes, lib. I. et alia.

Claruit anno nati Redemptoris nostri 1553, sub Maria.

DE RICARDO MORYSONO.

RICARDUS MORYSONUS, ex Scotia honestis parentibus ortus, et ipse postea in Anglia equestris ordinis. Hic adolescens pietati et eruditioni parentum cura sedulo incubuit, tantum autem in diversarum artium scientiis studio ac diligentia a juventute profecit, ut suo tandem seculo clarissimus haberetur. Literas non parvo labore in celeberrimis totius Scotiae et Angliae gymnasiis coluit, artesque liberales edidicit: culturam etiam illam copiosa messis sequuta est. In Scripturis sanctis a pueritia studiosissimus et multum eruditus, atque in philosophia Peripateticorum nulli suo tempore secundus; in omnium bonarum disciplinarum genere ab ipsa juventute optime versatus et exercitatus, unde progressu temporis rhetor insignis, Graecae ac Latinae linguae peritissimus, orator etiam facundus evasit. His addidit utriusque juris, et historiarum a condito mundo studia, in quibus haud infelices fecerat progressus. Summae eruditionis et eloquentiae nomine apud Carolum Quintum Romanorum Caesarem, et alios Christianos principes, oratoris munus non semel maximo omnium applausu et summa cum dexteritate obibat: hinc apud omnes haud vulgarem inibat gratiam, eratque ejus inter homines doctos illustrissimum nomen; imprimis vero Henrico Octavo, et post eum Edwardo ejus filio, Anglorum regibus, carus fuit. Erat vir vitae integritate et singulari doctrina conspicuus, subtilis ingenii, tenacis memoriae, ad scholasticas concertationes mire acutus: omnem humanioris literaturae ornatum, philosophiam, jurisprudentiam, et theologiam, apprime calluit; tanta rei literariae fitis, tantus amor.

tanta cura, tantum studium; hinc subito fama super aethera notus, certe etenim dignum laude virum Musa vetat mori. Sapiens virtutis honorem, praenium non praedam petit; neque ullam aliam fuorum laborum mercedem poscit quam laudis et gloriae, quam si illi detraxeris, nihil illi relinquis cur se tantis lucubrationibus et vigiliis exerceat. Scripsit multa praeclara opuscula quibus memoriam sui posteris commendavit; nimirum,

Contra virulentissimas infanientis papistae Joannis Cochlaei

Calumnias, Apomaxim pro Rege, lib.

De Damnis ex Rebellionem, lib.

Remedia contra Seditionem, lib.

Pro Tuenda Patria, lib. I.

Adversus Proditionem, lib.

Historiam Rerum gestarum Henrici, lib.

Epistolas ad diversos, lib.

Transiit etiam in Anglicum sermonem nonnulla, de quibus plura vide in nostro Catalogo Scriptorum. Ex Italia demum rediens pervenit Argentoratum, ubi anno gratiae 1556 et die 17 Martii in humanis esse desiit. Claruit sub Maria.

DE JOANNE KNOXIO.

JOANNES KNOXIUS, ex antiqua Knoxiorum familia in Lenoxia Scotiae ducatu oriundus, in schola patria quae tenerae aetati conveniunt didicit. Postea, cum esset bonae spei adolescens, ad philosophiam et liberales artes perdiscendas, exteras de more regiones petiit: in Galliam igitur transfretavit, mox ad Genevam se contulit, ubi variam multijugamque eruditionem in orthodoxa religione sibi comparavit sub optimo et clarissimo doctore Joanne Calvino. Postea in Angliam se recepit fidelis Dei vineae colonus, et ibi bene inchoatos videns aliorum labores qui religionis reformatores erant, imo laborum fruc-

tus habens perfectos, non otiosum spectatorem, sed frenum se prae-
buit operarium. Salutari etenim doctrina bonaeque vitae exemplo,
multos ab erroribus ad veritatem, a vitiis ad virtutem perduxit, non
sine quotidiano vitae discrimine. "Vir non minoris literaturae," inquit
Baleus, "quam virtutis, eloquiorum Dei dogmata Christiano populo
intrepide proponens, non vulgarem apud suos tum Scotos tum Anglos
gratiam inibat. Qui anno Domini 1550 in terra Dunelmensi Dei
verbum annuncians, coactus est coram episcopo Tonstallo et ejus doc-
toribus super missa papistica opinionem suam dicere, et quarto die
Aprilis ejusdem anni aperiens in concione ejus idololatrias et horrendas
blasphemias, tam solidis argumentis abominationem esse probabat, ut,
cum omnibus scolis Saturnius ille fomniator refragari non posset."
Deinde in Scotiam a comitibus Mortonio et Moravio vocatus, post varias
multasque disceptationes cum pontificiis, in scholastica theologia mul-
tum versatis, pio studio instaurandae religionis orthodoxae incitatus,
ipse apostolicus plane vir magna ex parte eam e tenebris in lucem
produxit, idque tum scriptis in publicum propositis, tum libera semper
professione atque viva voce. Tandem matrimonium contraxit cum
filia nobilissimi et clarissimi domini de Oekyltrie, cum qua feliciter
longo tempore vixit, infinitas pene mortalium animas Christo lucrifi-
cians fidelis Christi praeco, et antistes ecclesiae Edinburgenfis ;
quem nec nobilium nec pontificum vis ulla, nec sophistarum innu-
merabilium fraus unquam vel tantillum terruit. Praecipuis Galliae
et Germaniae academiis singularis ingenii doctrinaeque laude cognitus
fuit. Ornatus erat miranda et plane divina eloquentia, necnon animi
fortitudine et constantia singulari; nemo enim est qui ejus fidem et
patientiam tot aerumnis, tauta persecutione, exilioque diuturno et
gravi, testatam non collaudet, non admiretur, non amplectatur. Hoc
aevo nostro tanquam lucifer et quidam sol praefulgidus, divino
quodam munere et providentia ecclesiae depresso et conculcatae re-
medium datus, suis exquisitissimis declamationibus, et apostolico quo-

dam concionandi genere emicuit; ac veluti alter electionis vas mundo oblatum, tantam ingenii vim et docendi robur de se ostendit, in declamationibus ad populum ita verbis lectis, multo cum spiritus fervore, disertus erat, et sententiosus etiam canora voce, vultu, ac caeteris corporis motibus ad rem erat accommodatus, ut nihil ad laudis cumulum addere possis. Quanta autem hujus viri doctrina, quanta eloquentiae vis ac majestas fuerit, partim ex sermonibus, partim ex epistolis et orationibus a se eruditissime editis, quisque dilucide elicere potest. Scripsit enim

Buccinae Afflatum primum, lib. 1.

Ad Populares Scotiae, lib. 1.

Consilium in his Angustiis.

Epist. ad Londinenses et alios, lib. 1.

Contra Missam Papisticam, lib.

In Genesim Conciones.

Et alia plurima, quae alibi a nobis fusius enumerantur. Claruit anno Gratiae 1559, sub Scotiae regina Maria.

DE JOANNE DEMPSTERO.

JOANNES DEMPSTERUS, seu Themistor dictus, Juris utriusque Doctor Lutetiae, et reipublicae Venetae bibliothecarius, genere et natione Scotus, ex honesta familia Dempsterorum oriundus, et Thomae Dempsteri, viri literati et nuper admodum defuncti, gentilis; qui postquam literaturae humanioris curriculum absolvisset, missus est ad Aberdonense gymnasium ad liberales artes capeendas, ubi philosophica studia, ut moris est, inchoavit. Sed eo cursu propter amorem pontificiae religionis relicto, transfretavit in Galliam, et Lutetianam Academiam, totius Galliae celeberrimam, adiit, ibique studia interrupta repetiit; atque post absoluta philosophiae studia, jurisprudentiae operam dedit, tales autem tantosque temporis successu progressus fecit, ut utriusque juris doctor crearetur celeberrimus. Cum hac ratione,

rara animi prudentia et vitae integritate, insignis effēt, magnum nomen magnamque laudem apud doctissimos quosque sibi conciliavit, in tantum ut tribus vicibus rector universitatis sit electus. Omnium doctorum ora in se convertens, leges civiles publice in academia enarravit; non enim modo alios eloquentia et eruditione vicit, sed et cum veteribus certasse videri poterat. Postea Italiam versus iter instituit, ubi cum ad urbem Venetam venisset, ab ejusdem urbis senatu publicus reipublica Venetae bibliothecarius declaratur; in quo officio et munere obeundo, ad extremum usque vitae suae halitum summa cum laude permanfit. Vir erat eruditionis nomine multum laudandus, Graece et Latine doctissimus, poeta tersus, orator facundus, in secularibus literis eruditissimus, et divinarum Scripturarum non admodum ignarus, philosophus et rhetor clarissimus, ingenio subtilis et disertus eloquio, metro exercitatus et profa. Scripsit utroque genere quaedam non spernenda opuscula, quibus memoriam sui posteris commendavit, de quorum numero subjecta feruntur:

In Aristotelem Commentar.

In Institutiones Justiniani Dilucidationes et variae Animadversiones.

Poemata item varia, docto et facundo stylo, et Orationes.

Naturae cessit anno dominicae incarnationis 1559, dum Scotici regni sceptrum parum feliciter a Maria teneretur.

DE HENRICO SCRINGERO.

HENRICUS SCRINGERUS, Scotus natione, ex illustri Scrimgerorum familia in Angusia ortus, postquam suae eruditionis tirocinia in alma Academia Andreapolitana absolvisset, humaniores literas, Graecas et Latinas, artes etiam liberales, magno cum fructu didicisset, a parentibus, erat autem constabularii Deidonani filius, in Galliam est transfusus; et ne in ea peregrinatione tempus conterere videretur, in alma Academia Parisiensi apud Turnebum, qui etiam Scoto avo natus erat, Petrum Ramum, Genebrardum, Budaeum, et alios viros doc-

tos, sublitit; apud quos in Graecis et in Hebraicis, ut alia omnia taceam, plurimum profuit. Vir propter multiplicem doctrinam et singularem linguarum peritiam suo tempore celeberrimus: erat autem industria mirabilis, acerrimi ingenii, solidissimi iudicii, et incredibilis in rebus agendis et scribendis prudentiae. Relicta demum Lutetia, Genevam est profectus, ubi Joannem Calvinum, Theodorum Bezam, Viretum, et Farellum, atque alios plurimos viros doctos, in theologia et sacris linguis docentes, diligentissime audivit; unde brevi linguarum peritus, divinarum et secularium literarum doctissimus evasit. Propter quas insignes animi dotes, dici vix potest quanto fuerit in pretio apud summos duces et principes in Gallia et Germania; inter alios, apud Uldricum Fulkerum, Pauli Tertii aliquando cubicularium, et in Augusta Vindelicorum civitate natum ex gente inter Germanos clara admodum, qui postea Protestantium partibus adhaesit, et orthodoxam religionem professus est: qui etiam eo tempore in veterum scriptis, Graecis maxime, liberali sumptu comparandis et evulgandis intentus, Henrici Scrimgeri diligentia et eruditione usus erat. Hic, magnus ille Fulkerus postea dictus, Henricum nostrum Scrimgerum in summis deliciis apud ipsum habuit; ejusque consilio et hortatu multa tanto viro digna ad rem literariam promovendam apud eum effecit. Graece edidit Novellas Constitutiones; Vitam seu Desperationem Francisci Spirae Itali, suppresso nomine; Castigationes in Aristotelis Politica, et Isocratem; Commentaria in Horatium, quae in sua epistola ad Uldricum Fulkerum in lucem emittere promiserat. Editurus etiam ante mortem hos Graecos auctores qui sequuntur, quos cum vetustissimis manuscriptis codicibus in Italiae bibliothecis, a se collectis, contulit: nimirum, Demosthenem cum quinque manuscriptis diversis; Thucydidem cum duobus; Herodotum cum duobus; Strabonem cum tribus; Gorgiam Platonis cum uno; Arrianum de Gestis Alexandri cum uno; Xenophontem cum tribus; Plutarchi Opuscula cum tribus; ejusdem Vitas cum duobus; Phornutum et Palaephatum cum antiquo, plane diverso ac prope alio ab

impressio ; Harpocratonem cum uno ; Historiam Ecclesiasticam Eufebii, Theodreti, Soeratis, et aliorum, cum duobus, multis locis non solum emendatam, sed integris fere paginis auctam : Animadversiones in Diogenem, in Platonem, in Laertium, in Euclidem, in Athenaeum, in Herodianum, in Theonis Sophistae Progymnasinata, in Diodorum Siculum, in Lyfiae *Λόγον ἐπιτάξιον*, in Apollonium Grammaticum, in Heliodori Aethiopica : qui libri omnes, cum ejus variis lectionibus in margine, hodie servantur in bibliotheca D. Petri Junii, Jacobi Britanniarum regis magistri, Henrici etiam ex matre nepotis, ut et discipuli. Obiit Genevae anno gratiae 1564, sub Maria. De eo sic cecinit poeta quidam :

Scrimgerus vitae exegit ter lustra quaterna
 Tresque annos, testae fictilis hospes ovans,
 Scotia cui natale solum, fatale Geneva,
 Gallia Athenaeum, Roma magisterium,
 Amphitheatrum orbis totus, Germania census,
 Doctrinarum orbis laus, patria alma polus.

DE THOMA SMETONIO.

THOMAS SMETONIUS, genere et natione Scotus, professione theologus, ex Laudonia prope Edinburgum oppidum, ex antiqua Smetoniorum prosapia, ortus, ab ineunte aetate in literarum studiis sedulo educatus ; maturior factus, in Academia Andreapolitana philosophica imbibit studia. Exacto autem studiorum curriculo, patriam reliquit, et altioris eruditionis adipiscendae causa, exterarum nationum academiis frequentavit, sed vix dum theologicis initiatus studiis in Lutetia Parisiorum, a Jesuitis pestiferis hominum generibus, in religione seductus, eorum placitis, nec multo equidem negotio, assentitur. Postea vero cum, singulari Dei gratia praeveniente, eorum fraudes detexisset, in patriam est reversus, et apud viros literatos conversans, omnibus summis in deliciis fuit. Hinc brevi ad primarii munus obeundum

in Academia Glasguensi vocatus est, in quo officio fideliter et maximo omnium applausu permanfit, omnibus doctorum cujuscumque professionis ordinibus carissimus, singularique prudentiae, moderationis, et sapientiae nomine, univcrfis omnium ordinum hominibus verae atque doctae pietatis encomio admirandus. Vir in utraque lingua, Latina et Graeca, absolute doctus, ut hanc non minus atque illam perfecte et promptissime sciret; in sacra etiam, id est Hebraea, lingua perquam eruditus. Ad philosophiae simul et theologiae culmen progressus fecit tam serios, ut pares non solum multis post se parangis relinqueret anticipans, sed et superiores exuperaret brevi, vel saltem profectu adaequaret. In studiis bonarum literarum, et in exercitiis virtutum, ab ipsa tenella aetate semper erat diligenter enutritus; ut accedente tam sedula cultura ad ingenii felicitatem, et alias bonas naturae dotes, non mirum sit omnia ex voto prospere successisse. Dicitur certe fuisse concionator facundus et vehemens, disputator subtilis, scriptor non inelegans. In omnibus ita Domini zelum zelatus, idque secundum scientiam, ut ubicumque se obtulit occasio, et in concionibus et in disputationibus, et libris etiam scriptis, haereses et haeticos semper acriter fuerit infectatus. Composuit autem hic pius et eruditus doctor

De veris Notis verae Ecclesiae Christi, lib.

Paraenesis ad Jesuitas Scotos in Galliis commorantes, ut ad gremium verae Ecclesiae redirent.

Lecturas in S. Scripturas.

Responsionem ad Hamiltonium, lib.

Historiam Vitae et Obitus Joannis Knoxii.

Et alia nonnulla, quae vel temporis injuria vel hominum incuria defuerunt comparere. Claruit anno post partum virginis 1570, regnante in Scotia Jacobo Sexto.

DE GEORGIO BUCHANANO.

GEORGIUS BUCHANANUS, Poeta et Historicus, in Leivinia Scotiae provincia natus est, ad Blauum amnem, in villa rustica, familia magis vetusta quam opulenta, a pueritia in literis utiliter educatus. Postquam avunculus ejus in scholis patriis spem de ingenio ejus concepisset, Lutetiam amandavit, ubi circiter biennium literarum studiis, maxime carminibus scribendis, operam dedit. Postea morbo correptus, ad suos est reversus, et cum auxiliis Gallorum in castra est profectus, urgente sua necessitate. Anno autem proxime sequente, primo quoque vere, factus est auditor Joannis Majoris in Academia Andreapolitana. Huic in Galliam aetate proxima fecutus, tandem in Collegium Barbarauum accitus, prope triennium grammaticam docuit: deinde a Gilberto Cassiliffae comite, postquam quinquennii spatio ei adhaeserat, in Scotiam est reductus, ubi a rege rogatus, in Franciscanos silvam protulit. Hinc patriam derelinquere est coactus, atque per Angliam in Galliam denuo proficiscitur, ibique Burdegalae biennium docuit. Saepius etiam exinde sedem commutavit, nunc in Scotiam, nunc in Angliam, Galliam, et Italiam se recipiens. Denique, post XXIV. annorum peregrinationem, regem nativum, Jacobum Sextum, discipulum suum habuit; qui ubi adoleverat, eum a consiliis et privati figilli custodem fecit. Vir erat ingenio pollens, animique dotibus pulcherrime ignitus, de literis optime meritus, et cui comparando ob singulares ingenii dotes aetas nostra vix parem vidit, non per Scotiam solum, sed et per Angliam, Galliam, Germaniam, et, ut compendio dicam, per ipsam studiorum matrem Italiam. De ejus viri laudibus non est cur multis hic agam, quas scio notiores esse, quam ut frigida praedicatione mea indigere videantur. Liberiore veluti studio, ut de Joviano Pontano scribit Paulus Jovius, Musas per omnes numeros exercuit, tanta habilis ingenii foecunditate, ut neque poetis, neque oratoribus, qui tum maxime florent, dignum fecundae

famae locum relinqueret. Erat austero supercilio, et toto corporis habitu, imo moribus hic noster, subagrestis; sed stylo et sermone perurbanus, quum saepissime, vel in feriis, multo eum saepe jocaretur. Denique vir quem mirari facilius quam digne praedicare possis. Quae autem praecelara ingenii monumenta, quibus toti orbi innotuit, apud omnem posteritatem laudes immortales nomenque nunquam interitum consecutus est, scriptis commisit, hic paucis attingam, fusioem eorum enarrationem in alium locum rejiciens. Edidit igitur

Rerum Scotticarum Historiam, lib. xxiv.

De Jure Regni apud Scotos, Dialogum.

Psalmodiarum Davidis Paraphrasin Poeticam.

De Sphaera Mundi, lib. v.

Silvarum, Elegiarum, Iambon, Hendecasyllabon lib.

Franciscanum et Fratres.

Jephthen, Tragoediam.

Baptisten, Tragoediam.

Et alia plurima. Obiit Edinburgi auno salutis humanae 1582, 28 die Septembris. Viri itaque hujus benemerentissimi manibus parentatus Josephus Scaliger hoc illi fecit elegidion :

Postquam laude tua patriam, meritisque beasti,
 Buchananæ, tuis solis utrumque latus,
 Contemptis opibus, spretis popularibus auris,
 Ventosaeque fugax ambitionis, obis ;
 Praemia quina quater Pisaeae functus olivæ,
 Et linquens animi pignora rara tui :
 In quibus haud tibi se anteferebat quos Itala vates
 Terra dedit ; nec quos Gallia mater alit,
 Aequabunt genium felicitis carminis, et quæ
 Orbis habet famæ conscia signa tuæ.
 Namque ad supremum perducta poetica culmen,
 In te stat, nec quo progrediatur habet.
 Imperii fuerat Romani Scotia limes :
 Romani eloquii Scotia finis erit.

DE JACOBO CRITONIO.

JACOBUS CRITONIUS, genere et natione Scotus, ex familia Clunienſi, in Anguſia generoſis parentibus ortus, a teneris annis in ſchola Edinburgena bonis literis informatus, et in Academia Andreapolitana philoſophicis ſtudiis imbutus. Poſtquam vero artes liberales ex parte didiciſſet, jamque fui juris plane factus, nullum peculiare ſtudium eſt fecutus, ſed quaſi per omnia vagatus, uti erat juvenis multiplicis doctrinae et memoriae, ſtupendique ingenii, modo in grammaticis, modo in poeticis et rhetoricis, modo in philoſophicis ſtudiis, et modo in theologiceis, ſe exercuit, ita ut in omni genere ſcientiarum doctiſſimus haberetur. Demum longinquas petiit regiones, ut illic meliores in ſtudiis progreſſus faceret; et cum in Gallia, Germania, et Italia peregrinaretur, inter omnes viros doctos illius ſeculi tanquam miraculum doctrinae, divinitus miſſum, tum inter Pontificios, tum inter Proteſtantes, habitus eſt. Vita ipſius ab Aldo Manutio ſcripta eſt in praefatione Commentariorum ad Paradoxa Ciceronis, quos commentarios eidem Critonio inſcribit dedicatque. In horum decurſu carmina Critonii nonnulla ab oblivionis injuria vindicat Manutius, cum mirabili illo programmate valvis Academiae Patavinae affixo, in quo publice ſe obtulit contra omnes profeſſores et doctores ejuſdem academiae, imo totius Italiae, de omni quaestione artium aut ſcientiarum cum illis diſſerere. Quod poſtea [fecit] in praecipuis academiis, maxime vero in ipſa Romana civitate, praefentibus pontifice, cardinalibus, ducibus, principibus, aliisque doctis viris, in qua tantam obtinuit laudem, gloriam, et victoriam, ut a Clemente Octavo pro admirabili ipſius ingenio et doctrina, commendatus fuerit principi et duci de Mantua, ad filium ſuum inſtituendum in omni politiciori doctrina. A quo poſtea in nocturna quadam ambulatione, quod amantiam principis deperiret, infeliciter eſt interfectus in aetatis ſuae flore, cum vix trigefimum attigiſſet annum. Ejus effigies in Vaticana

Bibliotheca posita fuit, et in hunc usque diem conservatur a pontifice. Vir erat in humaniore literatura supra vulgarem morem eruditus, poeta non vulgaris, orator disertus, philosophus acutissimus, acris ingenii, solidi iudicii, summae eruditionis, parvis eloquentiae, incredibilis industriae et laboris: denique, in omni melioris doctrinae genere tantam consecutus est perfectionem, ut inter eruditissimos aetatis suae viros non immerito esset numerandus. Reliquit multa egregie calamo annotata, plura quidem multo et majora relicturus, nisi morte repentina fuisset praeventus, quae docta cum voluptate legeret posteritas, praecipue haec:

Orationes quasdam.

Theses quasdam.

Carmina varia.

Claruit anno intimatae pacis evangelicae 1582, sub Scotiae rege Jacobo Sexto.

DE JACOBO LAUSONIO.

JACOBUS LAUSONIUS, ecclesiastes professione, natione Scotus, a prima juventute in studiis virtutum, pietatis, et bonarum literarum optime nutritus, maturior factus incredibili scientiarum inflammatus desiderio petiit Academiam Andreapolitanam, ubi, postquam ad humanioris literaturae cognitionem adjunxisset philosophiam, exacto curriculo studiorum, magisterii laurea donatur. Hinc praeclaram indolem, eximias virtutes, et alta naturae dona diligenter omni liberali arte et scientia excoluit. Adolescentiam sicuti et virilem aetatem in patria transegit, neque enim eum unquam Scotiae fines egressum fuisse accepimus, nisi quod in Angliam, cum Angusiae et Marriae comitibus, et aliis ministris, ad tempus fecerant; ubi certe magnates et viri illustres plurimi, ob insignem qua praeditus fuit eruditionem, eum in summis deliciis habuerunt. Cum autem per aetatem iudicium ei matureceret, se totum divinis maucipavit obsequiis et sacrarum liter-

arum lectioni; unde successu temporis egregius et fidelis Dei vineae colonus prodiit, ejusque piam intentionem bono et prospero eventu fecundavit Deus. Tandem vocatus est ad doctrinae caelestis capita in Edinburgensis urbis templo explicanda, ubi ad aliquot annos, recta docendo fallaque refellendo, munere suo probe perfunctus, gregem sibi commissum nutrebat, instruebat, et custodiebat. Vir pietate, prudentia, doctrina, et in rebus agendis dexteritate insignis, in librorum lectione assiduus, inexhausto labore, indefessa diligentia, in Scripturis sanctis a pueritia studiosissimus et multum eruditus, atque in philosophia Peripateticorum vix alicui suo tempore apud Edinburgenses fecundus. Ingenio mitis, sermone dulcis et compositus, non minus vita quam scientia reverendus: in enodandis quaestionibus Scripturarum disputator acerrimus, rerum sublimium et caelestium contemplationi mirifice deditus. Scripsit praeterea quaedam praeclara opuscula de divinis praecipue Scripturis, quibus nomen suum ad notitiam posteritatis transmisit; inter caetera,

Conciones eruditas in totam fere Apocalypsin.

Sacra Poemata de variis locis Scripturae.

Vitam Joannis Knoxii.

Et alia plurima chartis commisit. Floruit anno humanae salutis reparatae 1588, dum apud Scotos in regni folio federet Jacobus Sextus.

DE JOANNE LESLAEO.

JOANNES LESLAEUS, Episcopus Rossensis, natione Scotus, ex nobili et pervetusta Leslaeorum familia oriundus, in juventute bonis literis instructus, philosophica inchoavit studia in schola patria, ad Fanum scilicet S. Andreae. Postea in Galliam transfretavit, ubi in academiis celeberrimis, [Parisiensi, Pictaviensi, et Tolosana,] studia interrupta repetiit: inde Romam ad theologiam audiendam missus est. Tandem ad Scotiam suam reversus, varia subinde in ecclesia obibat munia, ut ipse de se testatur in Paraenese ad Proceres Populumque Scotticum,

his verbis: "Cum divina providentia factum esset, ut aliqua nostri populi moderandi potestas, mihi nihil fortasse merenti, in ipsa statim adolescentia traderetur, ac procedente tandem aetate munus ita auferretur munere, ut ultimus semper labor, qui aliis honor videri et dici solet, ad sequentem et difficiliorem multo, et longe graviolem quasi gradus quidam videretur, ita meorum studiorum rationes instituentas curavi, ut illae in primis res quae hominem ejusmodi reipublicis muneribus implicitum exornant maxime, in meis actionibus et vita aliquo modo eminent, ne vel iis, qui haec mihi munera detulerant, indignus, vel patriae, quae confirmarat, ingratus omnino viderer. Quare cum in legibus, et in historia ipsarum legum certissima regula, maximum reipublicae administrandae momentum positum esse animadvertentem, partim legibus publicae interpretandis, partim controversiis pro tribunali dirimendis operam navavi, et historiam," etc. Haec ille. Progressu etiam temporis ad episcopatum erectus est in Rossia provincia: fuit etiam Mariae Reginae a secretis, et aliquoties orator S. R. E. in Anglia et Gallia. Primo erat juris utriusque doctor in Academia Aberdonensi, primariusque ejusdem dioecesis iudex, officialis dictus. Paulo post supremae curiae senator, reginaeque a consiliis, et episcopus Rossensis renunciatus est. Denique hunc eruditionis nomine laudare aequum est: omnem humanioris literaturae ornatum, partim in schola patria, partim alibi abunde hauserat. In jurisprudentia clarus erat, in philosophia etiam admodum acutus; theologiam vero non puram, sed erroribus et ritibus pontificiis involutam, didicit. Scripsit autem

Animi Afflicti Consolationes, lib. I.

Animi Tranquilli Remedia, lib. I. In octavo Parisiensi extant.

De Origine, Moribus, et Gestis Scotorum, lib. X. Chronicon.

Pro Jure Serenissimi Regis.

Descriptionem Scotiae, una cum Tabella topographica, Romae impr. 1578.

Et alia. Tandem fato functus est [Bruxellae] anno salutiferi partus [1596.] dum in Scotia rerum potiretur Jacobus Sextus.

DE JACOBO TYRIO.

JACOBUS TYRIUS, S. Theologiae Professor, natione Scotus, ex Anguliana provincia oriundus, cujus familia in ea fatis celebris est, ad Academiam Andreapolitanam in teneris annis a parentibus missus est; ubi diligentem operam in bonis artibus et literis ediscendis navavit, philosophicas disciplinas accurate didicit. Tandem persuasione facerdotum pontificiorum ad eorum religionem et partes est pertractus; itaque relicta academia, et studiorum curriculo interrupto propter amorem Romanae religionis, in Galliam transfretavit. Deinde Parisiis a suis conterraneis Scotis pontificiis, qui ibi in academiis et monasteriis degebant, humaniter est acceptus; cumque intellexisset seminarium Jesuitarum in ea urbe erectum, illuc continuo festinavit, quibus se comitem et parem ordinis illius adjunxit; nec multo quidem post tempore ad publicas disputationes a Sorbonitis doctoribus est provocatus, in qua solenni disputatione coram rege, clero, et regni proceribus, ita docte et egregie se gessit, tam in respondendo quam in opponendo, ut omnes pariter in sui admirationem, pro ipsius ingenii acumine, eruditione insigni, et stupenda memoria, pertraxerit. Erat enim vir optimis naturae dotibus praeditus, omnibus etiam melioribus disciplinis nobiliter excultus, integerrimae vitae, temperans, modestus, humilis, mitis, et mansuetus, quod raro in ullo Jesuitarum invenitur; orator disertissimus, concionator exquisitissimus; moribus gravis et modestus, omnibus affabilis, theologiarum subtilitatum et profanarum literarum scientia nobiliter instructus; divinae gloriae zelo, utinam non praeposito, fervidus, et qui pro Romanae religionis defensione ac propagatione multa fecit et tulit. Concertationes scholasticae, cum religionis instauratoribus in Scotia nostra, beatae memoriae viris, non semel tum voce tum scriptis subibat, licet non adeo felici successu, ut falso refert Lessaeus. Hoc tamen pro certo affirmare licet, eum tanto honore apud patres Jesuitas, et summos

pontifices, cardinales, et episcopus fuisse, ut ad ipsum in arduis negotiis fidei enodandis, tanquam ad supremum iudicem, recurrerent; et Dempsterus testatur. “Jacobus Tyrius,” inquit, “cujus memoriam non Scotia modo, sed Parisi, Roma, Germania, Gallia, Belgium, Italia, ipsa Societas Jesu, assistentem eum excederet, pietatis et doctrinae nomine operose coluit, grataque reverentia aeternum prosequetur.” In senectute tandem Romam est profectus, et in Collegio Jesuitarum per multos annos continuavit. In hoc collegio, quemadmodum et in aliis, multa volumina philosophiae et theologiae accurate, docte, et eleganter contexit.

Sub nomine Joannis Thomsoni, Tractatum de Religione Protestantium; qui inter scripta Antonii Posslevini habetur.

Cursum totius Theologiae Scholasticae, tribus tomis, ex Scoto, Aquinate, et aliis scholasticis.

In Aristotelis Metaphysica Quaestiones.

Et alia varia, quae habentur in Catalogo nostro de Scriptoribus nostrae Gentis. Mortem oppetiit Romae, anno gratiae 1589, sub Jacobo Sexto Scotorum.

DE ROBERTO ROLLOCO.

ROBERTUS ROLLOCUS, Pastor et Academiae Edinburgenae Rector, natione Scotus, patria Sterlinensis, rem literariam sub optimo praecceptore Patricio Buchanano, illius Georgii Buchanani, poetarum facile principis, fratre germano, in schola Sterlinensi, summa coluit industria. Decurso tandem humaniorum literarum studio, Andreapolin ad majora studia destinatus est; et primum philosophicis, postea vero theologicis rebus, tam strenuam navavit operam, et in utriusque tam insignem acquisivit cognitionem, ut omnes suos coaevos virtute ac eruditione superaret. Postquam liberales artes et scientias philosophicas didicisset, et magisterii lauream adeptus esset, theologicis studiis se totum dedit; cujus scientiam speculativam ubi in Collegio Leonar-

dino Andreaepoli acquifiviffet, ad praxin poftca fe contulit, neque diu ingenium ejus infigue latere potuit. Ad pafitoris igitur munus obeundum in ecclefia Edinburgena eft vocatus, ejuſdemque urbis collegii, nuper admodum erecti, quod nunc Collegium Regis Jacobi dicitur, rector conſtitutus, et theologiae profeſſor ibidem. Evangelium regni Dei fervore non modico praedicabat, in pontificiorum erroribus, adhuc non funditus e regno deletis, refutandis, et audacia praecipiti comprimenda, multum adhibuit induſtriae, magnos pertulit labores, et incredibilem oſtendit zelum. Hos diſputationibus publicis frequenter oppugnavit, imo viriliter expugnavit, in concionibus vehementer agitavit, denique libris ſcriptis evidentem confutavit. In facris concionibus tantum admirabili facundia valuit, ut populum inſtaurandis religionibus deditum, et tum novo receptae libertatis gaudio geſtientem, quo vellet facile impelleret. Vir pius, literatus, et divinae gloriae zelo mire fervens, bonarum literarum amantiffimus, omnis virtutis et pietatis ſtrenuus cultor, in divinis eruditiffimus, et in ſecularibus literis egregie doctus, theologus celeberrimus, philoſophus, orator, et poeta omnium praefantiffimus; vir, inquam, undecumque doctiffimus, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, fermone ſcholaeſticus, vita et converſatione devotus. Scripfit varia praeclara opuſcula, quibus nomen ſuum longe lateque divulgavit; e quibus,

De Vocatione Efficaci, lib.

In Epiftolas ad Romanos,

Ad Ephesios.

In Danielem.

In Joannem.

Et caetera, quae alias a nobis enumerata ſunt. Claruit anno virginici partus 1590, dum Scotici regni clavum dirigeret Jacobus Sextus.

DE PATRICIO ADAMSONO.

PATRICIUS ADAMSONUS, Archiepiscopus S. Andreae, genere et natione Scotus, patria Strathernenfis, juvenis naturali pollebat industria; Andreapolin missus ad studia, felicitis ingenii beneficio non vulgares in literis fecit progressus, bonorum auctorum lectioni addictus, teneros annos in scholis feliciter exegit. Peracto itaque philofophiae cursu, vir primas consequi et animo intendens et totis viribus contendens, alacriter ad theologica se accinxit studia, et totum se divinis mancipavit obsequiis. Vir pius et doctus, multisque donis ornatissimus: carminis cultissimi tam felix auctor erat, ut si huic studio se totum dare maluisset, illustres quosque poetas aequare facile potuerit; ad philosophiae simul et theologiae culmen progressus fecit tam serios, ut pares non solum multis post se parasangis relinqueret anticipans, sed et superiores exuperaret brevi, vel saltem profectu adaequaret. Aderant huic eruditioni pietatis amor, et facundia quaedam naturalis; itaque mox varia ecclesiae munia subire coepit; doctrina igitur comite, virtute duce, faultrice fortuna, fausta illi omnia successerunt. Rex illi contulit archiepiscopatum Sancti Andreae, et in Angliam profectus, a regina humaniter suscipitur. Vir in divinis Scripturis studiosus et eruditus, in secularibus literis valde peritus, vita quoque, et sanctitate conversationis, insignis, et ob id idem singulariter dilectus: concionator exquisitus, suavitate et docendi gravitate admirationem populi in se convertit universi. Promotus autem ad archiepiscopatum, oculis regis et magnatum gratiosus esse coepit; praelatis, clero, et populo non adeo carus, utpote qui regis, non ecclesiae pastorum aut populi suffragiis electus: unde postea apud omnes male audire coepit; hinc docti viri, quod contra statuta ecclesiae Scoticae illud munus susceperat, varie in eum insurgunt, et inter alios Andreas Melvinus variis epigrammatibus eum prosequitur; neque etiam ab eo tempore quicquam ei feliciter successit, mutata fortuna

qua prius ufus erat. Sed ad hominis eruditionem quod attinet, plurima fcripfit opufcula, e quibus Londini impreffa funt tomis duobus, cura Thomae Volufeni, illius nepotis, quae antea non extabant. Scripfit

Gratiarum Aétionem illuftr. et potentifs. Principi D. Elizabethae Angliae, Franciae, et Hiberniae Reginae, propter, etc. carmine heroico.

Paraphrafin in varia Scripturae loca.

Catechefin Joannis Calvinii, carmine heroico ; cum variis Elogiis, Epigrammatis, etc.

Claruit anno virginie partus 1590, dum regnaret in Scotia Jacobus Sextus.

DE [MARCO] ALEXANDRO BODIO.

[MARCUS] ALEXANDER BODIUS, natione Scotus, in baronia Ranfrowenfi natus ex antiqua Bodiorum familia, et in Glafguenfi Academia a teneris annis optimis difciplinis imbutus, ubi cum in philofophicis ftudiis aliquot annos utiliter fatis collocaffet, magifterii titulum de more accepit. Poltea, ad majora ftudia capefcenda, exterarum nationes petiit ; in Galliam igitur eft delatus, ubi gymnafia celeberrima frequentavit, in iifque tanta cum diligentia tantoque cum fructu literis Graecis et Latinis operam dedit, ut non ultimus in his, in illis vero primus ei debeatur locus, cum apud Scotos tum apud Gallos : quin et inter eofdem Gallos tam ftudiofe et feliciter poefin, rhetoricam, ipfamque adeo philofophiam coluit audiendo, legendo, docendo, et fcribendo, ut habitus fit quali miraculum eloquentiae, et Mufis filius unice dilectus ; omnia etenim elegantiffime Romane et Attice, ut illa ferebant tempora, hoc eft, optime, compofuit. Erat praeterea tam Marti quam Mercurio deditus, unde his nominibus apud Gallos honorificam in hunc diem obtinuit memoriam. Vir alti et elati animi, atque praefantis ingenii, ftupendae memoriae, inlignis doctrinae, paris eloquentiae, Graecarum denique literarum peritus : omnem humani-

oris literaturae ornatum, philosophiam, jurisprudentiam, et poësin, plus quam vulgariter coluit; erat enim poeta non vulgaris, orator disertus, jurisconsultus expertus, et philosophus acutissimus. Denique vir erat felicitatis ingenii, et in melioribus quibusque disciplinis insigniter eruditus, carmine excellens et prosa, et qui scripta quaedam tum versu tum prosa tersè nitideque composuisse perhibetur. Hos autem laboris sui fructus posteris ad oblectamentum, et ad commodum sibi ad nominis immortalitatem reliquit:

Epistolas responsorias Epistolis Ovidianis, carmine etiam heroico.

Hymnorum librum.

Epigrammata et Carmina varia.

Commentaria in Institutiones Juris.

Epistolarum librum.

Orationes varias, Graecas et Latinas.

Commentaria Caesaris in Graecam linguam transtulit.

Apologiam in defensionem Petri Bembi, aliorumque veterum

Oratorum, contra Justum Lipsium.

Scriptit etiam Philosophum, Rhetorem, et Poetam perfectum, non editum, quod sciam. Claruit anno post adventum Messiae in carne 1598, dum Scotici regni sceptrum teneret Jacobus sextus hujus appellationis.

DE PATRICIO ANDERSONO.

PATRICIUS ANDERSONUS, Jesuita professione, et Scotus natione, natus in Elgina de Murray, ab ipsa statim pueritia bonis literis initiatus, in solo natali literas quae ab humanitate nomen acceperunt, sedulo parentum cura, didicit. Postea maturior factus in Academia Aberdonensi tam sedulam dedit melioribus literis et philosophicis operam, ut gradatim ad suprema conscenderit, unde non immerito, post varios quadriennii sudores, artium magisterio donatus fuit. In quaestionibus maxime subtilibus, et demonstrationibus mathematicis, inter condiscipulos suos primas semper obtinuit; in sacris literis ingeniosus et sub-

tilis nimium habitus fuit. Post aliquot annos, peregrinandi studio captus, primo in Angliam, deinde in Galliam, est profectus; ubi Lutetiae diu multumque studuit in Collegio Jesuitarum, multa didicit, plurima etiam docuit. Assumptus etiam est in societatem Jesu a Jesuitis, quibuscum plurimum conversatus erat. Mathematica studia impense coluit, et inter mathematicorum sui temporis celeberrimos numerandus: theologiam insuper, quam scholasticam vocant, accurate didicit, in humanioribus itaque literis et theologicis, sed traditionibus humanis, superstitiosis ritibus, et horrendis blasphemis mirum in modum refertis, crescebat indies. Vir erat ingenio curiosus et subtilis, eloquio scholasticus, conversatione superstitiose devotus, eruditionis varietate clarus, bonorum auctorum lectioni mirifice deditus, memoriae et industriae singularis, cui etiam pietas, utinam non praeposita, et eruditio nomen non incelebre dederunt. Erat enim concionator elegans, disputator subtilis, et qui ingenii acumine ad solvendos difficillimarum quaestionum nodos multum valuit: astronomiae celebris doctor, caelestium naturarum, corporum, et virtutum sedulus indagator, et τῶν μαθηματικῶν acutus demonstrator. Unde scriptis commisit

Commentaria in Sphaeram.

De Horrore Peccati, lib.

In Passionem Domini Meditationes.

Instructiones quasdam neotericis Catholicis, a reformata Religione deficientibus, et in gremium Romanae Ecclesiae receptis.

Et alia plurima, quae hucusque ad nostram notitiam non pervenerunt. Claruit circa annum adventus Messiae in carne 1598, dum in Scotia feliciter et pacifice rerum potiretur Jacobus Sextus.

DE ROBERTO PONTANO.

ROBERTUS PONTANUS, Caledonius Britannus, ex Cudrosia, aut non procul ab ea, urbe maritima, antiquitate celeberrima, honestis parenti-

bus ortus, et ibidem ad juventutem in bonis literis et piis moribus egregie institutus. Postea propter magnam ingenii spem Andreapolin ad altiora studia missus, inter suos quasi supremus emerfit; ita charismata meliora aemulatus, ut commilitones suos omnes haberet quidem amatores, nec non et admiratores, superiorem, aut etiam parem, plane neminem. Et primum philosophicis, deinde theologicis, tam strenuam navavit operam, et in utrisque tam insignem acquisivit cognitionem, ut per gradus paulatim ascendens, tandem theologici magistrerii supremam adeptus fuerit lauream, omnisque literati viri titulos merito ei solennitate quadam oblatos. Erat siquidem ingenio tam felici, tam tenaci memoria, ut quocunque se daret (et quibus disciplinis honestis se non dedit?) omnia perciperet et comprehenderet, imo in singulis adeo excelleret, ut doctissimos quosque in qualibet artium professione aequaret. Vir vere pacificus, quippe qui et cum omnibus pacem habere studuit; in iis quae mundi sunt mire simplex et innocens, pietate, vitae sanctimonia, humanitate, benignitate erga omnes, ac imprimis incomparabilis modestiae exemplo, non modo caeteris, verum etiam seipso superior, ingenio subtilis, iudicio solidus, eloquio scholasticus. Accessit ad has naturae dotes industria, et assiduum pene per totam vitam ingenii memoriaeque exercitium, et non indiligens cultura; ut suo seculo vix cuiquam secundus habitus sit. Erat sacrarum literarum explicator solertissimus et fidelissimus, veritatis caelestis patronus imprimis strenuus, optimarum disciplinarum cum instaurator tum conservator. Poesin accurate calluit, rhetoricam omnemque politiore doctrinam, omnes artes liberales, physice et mathefin, non a rivulis fordidis, sed ex purissimis fontibus, hoc est, ex Graecis et Latinis auctoribus primis, hausit: astronomus longe notissimus et clarissimus, arithmeticus et geometra insignis, ut ex scriptis liquet. Graecas et Hebraicas literas apprime calluit, in jurisprudentia, quemadmodum et in theologia, praeceminuit; unde in suprema curia diu senatoris munus obibat. Ob singularem pietatem, doctrinam, prudentiamque, per Cathanesiam, Oreadum et Zetlandiae

infulas, minister provincialis seu commissarius in ecclesiarum plantatione, aliter Superintendentens, est electus; et re vera hic est episcopus synodo suffraganeus, non autem archiepiscopus. Erat etiam collegii S. S. Trinitatis Praefectus, et ecclesiae S. Cuthberti praepositus, etc. Hic denique omnium optimarum scientiarum panoplia ubertim instructus, cuncta etiam dignitatum clarissima fastigia, amore studii salutaris, semper neglexit. Scriptis quidem plurima mandavit, verum longe plura scripsisset, nisi multum vitae activae, ad quam in ecclesiarum reformatione vocatus erat, se accommodasset. Quae de ejus scriptis tam versu quam soluta oratione, cum vernaculo tum Latino sermone, vidimus, haec sunt praecipua:

De Unione Britanniae.

De Periodis Temporum.

De Anno Jubilaeo.

Aureum Seculum, lib. VII.

Pindari Olympiorum Translationem.

De Carminum Ratione et Sectione, Pindaro alisque poetis lyricis, praesertim Graecis, familiari.

Lexicon Trilingue.

Homilias in S. Paginam.

Et alia permulta, quae in Catalogo nostro Scriptorum habentur. Tandem anno gratiae 1606 placide et pie senio confectus in Domino obdormivit, aetatis suae anno octogesimo secundo, et die 8 Maij. Tumulatus est quinquaginta passibus ab Edinburgo ad meridionale D. Cuthberti ecclesiae latus, ubi elogium, ab se compositum, in quadrato sepulchrali lapide spectatur:

Ille ego Robertus Pontanus, in hoc prope sacro
Christi qui fueram pastor gregis, auspice Christo
Aeternam moriens expecto resurgere vitam.

Claruit sub Jacobo Primo, ejus maxime, et aliorum literatorum, insigni Maecenate et patrono.

DE ROBERTO BALFOREO.

ROBERTUS BALFOREUS Scotus, ex Fifa clara familia oriundus, a pueritia bonis literis in rure natali instructus, adolescentiam etiam optimis disciplinis in Academia Andreapolitana excoluit, tanta cum diligentia animum literarum studiis applicuit, tantoque fructu omnia perdidit, ut infita esse magnarum virtutum semina fatis manifestis iudiciis ostenderet, maximam etiam spem de eo ipsius praeceptores conciperent. Juvenis felicitatis ingenii, solidi iudicii, fluentis eloquii, poësin, rhetoricam, omnemque cultiorem literaturam accurate spatio paucorum annorum calluit. In aetatis flore constitutus, et honestis disciplinis non mediocriter instructus, hortatu parentum in Gallias se contulit; ibi in Academia Parisiensi ad tempus substitit, publiceque theses philosophicas proposuit, magnaque cum laude illas contra omnes oppugnantem sustinuit. Deinde Burdegalam ab eisdem loci episcopo vocatus, ubi variis honorificis muneribus affectus est, magno etiam senatus totiusque academiae applausu ad rectoratum est evectus: in eo munere per multos annos, doctorum et clarorum virorum monitu, logicam suscepit tractandam et explicandam. Successus hic primus illi feliciter cecidit, multorumque oculos in se allexit, qui mirabantur tantam in eo perspicacitatem et ingenii acumen. Postea una cum philosophia, mathematicas etiam scientias non minori cum laude et approbatione publice professus est. Hinc illius fama per omnes academias sparsa totius Europae, sed inter Gallos vel maxime nomen celebre jam erat adeptus. Vir et rhetorico liquore, poetica varietate, totius philosophiae micantissimo splendore expolitus, geometra insignis, quem quidem ad divina potius pervestiganda rerum secreta, entiumque omnium latentium essentias natura produxisse creditur, quam ut mortali corpore interceptus humanam vitam duceret. Verum hoc unum in eo desendum, quod religionis pontificiae strenuus fautor, et diligens sectator, in eorum ineptias, ritus, caeremonias super-

fitioſas, idololatrias, et horrendas blaſphemias juratus, terrena melius comprehendere, quam ſpiritualia apprehendere valeret. Alioquin vir perhumanus, in coterraneos ſuos egenos et literatos liberalis et munificus. Philoſophica plurima opera, quae nullus mortalium exactis retro ſeculis praeviderat, poſteritati reliquit.

Commentaria in univerſam Logicam, in Phylicam et Ethicam
Ariſtotelis, Burdegalae impreſſa.

Commentaria in Cleomedem, Pariſiis edita.

Concilium Nicaenum primum tranſtulit. Paris.

Orationes varias, praelectiones, aliaque plurima reliquit excudenda, quae adhuc an in lucem prodierant, candide me ignorare fateor. Obiit Burdegalae anno redemptionis humanae 1610, regnante Jacobo Britanniarum primo.

RELIQUA ALII, AUT NOS ALIAS.

1627

JULIO MENSE.

A P P E N D I X.

APPENDIX.

I.—EXTRACTS FROM BAILLIE'S MS.

BAILLIE TO SPANO. June 1645.—If that regement vaike, I thinke Mr. David Dickson could fend yow one of his schollars who would serve yow well: one Mr. Robert Auld, if he be not yet provided, would in my minde be very fit for such a condition. Mr. Henderfone did recommend Mr. Hume to Mr. Forbes, but most upon your configne Mr. David Buchanan, a most honest and worthy man's testimonie, whom I shall canse wryte to yow the next week what he knows of the man.

THE SAME TO THE SAME. April 24, 1646.—The word wes made to goe far and near that not only we retarded the fetting of peace, bot also that in our papers and debates we did presse many unreasonable desyres; yea, desyres expressly contrare to our papers were generally imputed to us; hence many of our friends thought it necellare to have our papers printed: among others, Mr. Buchanan, a most sincere and zealous gentleman, who hes done both in write and print, here and over-sea, many singular services to this Parliament, to his nation, and the whole cause, gott a copie of our late papers by his private friendship, and hazarded to print them with a preface of his owne and an introduction, both very harmless and consonant to the three following papers which we had given in to both Houses. In two dayes or three, 3 or 4000 of these papers were sold; they gave immediately to the people so great satisfaction with our proceedings as wes marvellous: our small friends were thereby so inflamed that they carried first the House of Commons and then the House of

Lords, albeit with the great grief and opposition of the better partie in both Houses, to vote these papers false and scandalous, and as such to be burnt by the hand of the hangman; the publisher, Mr. Buchanan, to be ane incendiary betwixt the two nations, and a declaration to be made for undeceiving of the people. In all this they knew none of us, they grounded the offence on the preface and introduction, not on our papers themselves, so we held our peace. The burning of the papers, and the House of Commons declaration, very slye and cunning, has not yet done much prejudice to us, only it has made the extraordinary malice and pride of some men shyne more clearly. Mr. Buchanan is gone to a place safe enough; if he come among you, he is a man worthy of great honour for many good services.

II.—FROM NICOLSON'S SCOTTISH HISTORICAL LIBRARY.

The *Theatrum Scotiae*, in *Bleau's Atlas*, deserves to be separately remember'd. This was mostly compil'd by the excellent Sir Robert Gordon of Straloch, at the request of the foremention'd great undertaker of that general body of geography; but first begun at the expence of Sir John Scot, of Scots-Tarvet, Director of the Chancery; who encourag'd Timothy Pont (as shall be observ'd anon) in the survey of the whole kingdom. After Pont's death, his maps and papers were sent to Gordon; who, with his son James, survey'd several parts of the nation not meddled with before. Sir John procur'd also for them an order of the General Assembly, directing such ministers as they desir'd to be aiding to them in the accounts of their respective shires: and from hence it was that they were furnish'd with materials for those admirable descriptions which are now printed with the forty-six maps of that noble work. There are not, indeed, so many of 'em of Straloch's own composition as we could wish there were; that learned and loyal person having been a good while incapacitated, for the due carrying on of his undertaking, by the iniquity of the times. Upon which, he devolv'd it on D. Buchanan; who had revis'd a great deal of the first projected draughts: but his life ended before the troubles; and he only finish'd a very few of the county-descriptions.* P. 17.

* In the *Bannatyne Miscellany*, vol. ii. p. 389, may be found a Latin description of the city of Edinburgh, ascribed to David Buchanan.

The conclusion of this animadversion* shews that Master David himself design'd to write a history of the Scotch affairs; and, to make room for this, it was necessary to let the world know that George, as well as his neighbours, had his failings. I know not whether he ever went any farther than a bare draught of some chapters, relating to the better understanding of the antiquities and prime state of the nation; having rank'd some collections under several heads of that nature, which he did not live to bring into perfect form. Such papers I have seen; and they discover their author's skill in the Hebrew and Celtic languages, to have been much more considerable than his acquaintance with the Greek and Roman writers, who are never to be made friends with some of his opinions and etymologies. P. 120.

III.—EXTRACT OF A LETTER FROM SIR ROBERT SIBBALD TO THE REV. ROBERT WODROW.

Edinburgh, April 24, 1702.—The *Historia Literaria* is done by me alone. I hope I may have your and some gentlemen here, their assistance in the revising and correcting of it. I have finished the part till the *Seculum decimum sextum* (some 60 sheets in my writt) except the historians, which I delayed till I gotte the archdeacons booke, and I am now considering it, and writting the historie of them. I give some account of their lives and ther characters, so well as I may from records: it is most from manuscripts. The sixteen and 17 *secula* I did last winter: a good part of them, the account of the writers of divinity, was done in our language for me by the Rev^d. Mr. Lawrence Charters to the year 1700. He giveth the characters of severall of them.† I had

* “*Quare nonnulla prorsus intacta reliquit, de aliis parum egit, de nonnullis obscure scripsit; de quibus omnibus, prout nasetur occasio, nobis erit dicendum.*” Nicolson quotes some manuscript notes, in the possession of Sir Robert Sibbald. See his *Commentarius in Vitam Georgii Buchanani, ab ipsomet scriptam*, p. 57. Edinb. 1702, 8vo. Sibbald here mentions that he was descended from the same family as George Buchanan; “*David Buchananus, ex eadem familia oriundus;*” but we cannot discover his authority for such a statement. A student named David Buchanan was admitted of St. Leonard's College at St. Andrews in the year 1610. His identity with the author of the present volume may perhaps be inferred, but cannot easily be proved.

† Laurence Charters was professor of divinity in the university of Edinburgh. His *Short Account of Scots Divines* has been recently printed in a collection bearing the general title of *Catalogues of Scottish Writers*. Edinb. 1833, 8vo.

some accounts from Dr. Jamefon and Mr. Walter Paterfon's manuscripts. These laft I am to turn to Latin, and add to the worke. The greatest affiftance I had is from some manuscripts of Mr. David Buchanan, who heth written upon our learned men in ane excellent stile of Latin.*

IV.—THE TESTAMENT OF DAVID BUCHANAN.

Mr. David Buchanan,
xix. of Jan.
1653.

The Testament Testamentar and In^r of the goodes, geir, fowmes of money, and debts perteing to vmq^{ll} Mr. David Buchannan, &c. the tyme of his deceif, quha deceift in the moneth of Aguft laft bypaff the zeir of God 1652 zeirs,† ffaithfullie maid and givine vp be himself wpone the xix day of the faid moneth of Aguft and zeir of God abone fpect, in fwa far as concerns the nomina^{one} of his ex^r and legacies,

* Sir Robert Sibbald's Memoirs of the Royal College of Physicians at Edinburgh, a fragment, with portions of his Literary Correspondence, p. 27. Edinb. 1837, 8vo.

† This date of the testator's death agrees with the statement of Archbishop Nicolson, who informs us that the life of David Buchanan ended before the troubles of the kingdom, or, in other words, that he died before the restoration. In the preface to Truth its Manifest, the author speaks of himself in the following terms: "He heartily blesseth God, who, in his fatherly care towards him hitherto (and he hopes will do so to the end, being assured that he, who giveth the principall, will not deny the accessory, if he thinks it fit for his own glory and our good) hath provided for him wherewith to sustain his nature, without great excesse or much want, and bath schooled him both by precept and practice, to live and be content of little; and so, not being so urged by a neer nipping necessity, or imaginary poverty, as to sell or betray the truth for a morsell of bread, nor so led away with the exorbitant desire of preferment or profit, as to cog in upon any terms by flattery, lying, and faining with those in whose hands the distribution of such things is amongst us for the present; he dare be hold to speak home to the point, and tell down-right the truth of things, according to his best information, wherein the church and state are so much cōcerned, not fearing to be crossed in his private interest, and put back from his hopes, by displeasing the gods, yet without giving just occasion of offence to any. Moreover, he prefereth the possessing of himself with calm and freedom of spirit, having his little *viaticum*, such as it is, simple and coarse, to the glistening slavery, with toiling and moiling, of ambitious and covetous ones; to whatsoever hight with lustre and fair shew they attain unto, in the eyes of the world and opinion of men, knowing that it is dear bought, with losse of time, and often of credit and conscience, and to be nothing but a meer shadow, which in a moment vanisheth."

and givine vp be Mr. Williame Buchannan, brother german to the said vmq^{ll} defunct, in swa far as concernes the haille In^r of his goodes, geir, and debts auchtand to him, quhome he nominat his onlie Ex^r in his latter will wnderwrittin, as the famyne of the daitt foirfaid, sub^t with his hand in prefens of the witneff^s eftir mentionat, mair fullie propors.

In the first, the said vmq^{ll} Mr. David Buchannan, had the goodes, geir, fowmes of money, and debts of the avails and quantities efter following, perteinng and adebitit to him the tyme of his deceit^h foirfaid: viz. Imprimis the Infy^t plennifching of his chalmer, with the abulzements of his bodie, estimat to the fowme of I^e xx lib. Scottes money:

Suma of the In ^r	I ^e xx lib.
ffollowes the debts awine to y ^e deid.	

Item, y^r wes auchtand to ye said vmq^{ll} defunct the tyme of his deceits foirfaid, be Mr. James Balfour prin^{ll}, and Androw Balfour, mer^d burges of Ed^r, his cau^r, conforme to y^r band, the fowme of I^m ij^e lib. prin^{ll}, with I^e lxxx lib. money for the byrune annual rent thairof. Be the Laird of Buchannan, conforme to his band, the fowme of Vj^e lxxvj lib. xij^s iij^d prin^{ll} with I^e xxx lib. money foirfaid, for the byrune annual rent thairof. Item, mair be him, conforme to ane vther band, the fowme of Ij^m viij^e xxxvj marks prin^{ll}, with Ij^e lvij lib. for the byrune annual rent thairof.

Suma of the debts awine to y ^e deid	Iij ^m ij ^e xxv lib. vj ^s 8 ^d
Suma of the In ^r with the debts	Iij ^m iij ^e xlv lib. vj ^s 8 ^d
No divifione	

ffollowes the Deid's Legacie, and Latter Will.

I, Mr. David Buchannan, being seik in bodie bot perfyte in judgement, doe mak my latter will as followes. First, I recommend my soull to God, believing onlie to be saved by the merits of Jefus Chryft, my mediator and redeemer. And for my worldlie effa^{is}, I doe difpofe thairwpone as followes. I nominat and ordaine my loving brother Mr. Williame Buchannan my onlie Ex^r and wniverfall Legato^r, with full power to him to give vp In^r of my whole goodes and geir, and doe everie thing els belonging to the office of executrie; and ordaines him to pay to Mistres Birban the fowme of L lib. sterling, out of the first and reddiest of the fowmes to be reflaved fra Mr. Courting, my debtor, at London, quhilk fowme I leve to her in Legacie; and tuitching the conditione of my estate, I refer my

felf to Inventars vnder my hand. In witnes of the whole premisses I have sub^t thir presents with my hand at Ed^t the xix day of Aguf^t 1652 zeirs, befor thir witnesfes, Mr. Williame Syme, and Joⁿ Williamefone, my fervand, and Joⁿ Buchannan. I doe farder ordaine my faid Ex^r to pay to my filter Criftiane Buchannan zeirlie dureing hir lyfytyme the fowme of LXXX lib. Scottes, and lykwyfe to put my twa brother fones, Williame and David Buchannanes, to futch trads and callinges as he fall think moft expedient and conduceabill for thair beft breiding. Thir presents sub^t day and place, and befor the witnesfes abone writtin. Sic sub^t DAVID BUCHANNAN, Williame Syme, witnes, J. Buchannan, witnes, Joⁿ Williamfone, witnes.

Colonell Leonard, &c. Ratifeis and approves, &c. and decernit, &c. conforme to the quhilk, &c. Ro^t. Buchannan, fone to vmq^{ll} Mr. George Buchannan, Minister, became Cau^t as ane Act beirs.

Ed^t. 30 March 1653.

ERK maid heirto as followes, viz. Ther wes juftlie adebitit and auchtand to the faid defunct be vmq^{ll} Robert Bar, efquyre, in Newforge in Ireland, conforme to his ticket, and be vmq^{ll} Gabriell Bar, his fone and ar, or fuccessor, conforme to ane De^t following thairwpone, obtenet aganft him be the defunct befor the Lords of Sefsione for the tyme, the fowme of LXXXV lib. fterling, extending in Scottes money to the fowme of I^m i^c xl lib., and gives and comitts, &c. reffervand compt, &c. Ro^t. Buchannan, indweller in the Cannogait Cau^{ne}, as ane Act beirs.

Ed^t. the 21 of Dece^r 1654.

ERK maid heirto as followes, viz. Ther wes juftlie adebitit to the faid defunct and awghand be the town of Ed^t, or John Erskinne, mer^t, V^c lib. Scottes money, conforme to ane precept; and gives and committs, refarvand compt to be maid, [&c.] q^r wpon Wm. Hogg, wryter in Ed^t, became Caw^t, as ane Act beirs, maid theranent.

INDEX.

- Adamannus Coludius, 56.
Adamsonus, Patricius, 123.
Adamus Scholasticus, 11.
Agninus, Thomas, 11.
Aidanus, 51.
Albanus, Sanctus, 31.
Aleuinus, 60.
Alesius, Alexander, 103.
Andersonus, Joannes, 21.
Andersonus, Patricius, 125.
- Balforeus, Robertus, 129.
Ballantynus, Joannes, 98.
Barrus, 4.
Bathenius, 2.
Bellendenus, Joannes. *V.* Ballantynus.
Bervicius, 2.
Betonus, Jacobus, 19.
Bissait, Baldredus, 27.
Bodius, Marcus Alexander, 124.
Boethius, Hector, 95.
Bonifacius, 58.
Brandius, Thomas, 5.
Britannus, Robertus, 15.
Brunaeus, Thomas, 10.
Buchananus, David, 133.
Buchananus, Georgius, 114.
- Campbellus, David, 102.
Claudius Scotus, 3.
Clemens, Claudius, 62.
Cockburnus, Patricius, 104.
- Colmannus, 52.
Columba, Sanctus, 1.
Columbanus, 47.
Constantinus, Robertus, 18.
Cragius, Gulielmus, 20.
Craumund, Simeon, 21.
Critonius, Jacobus, 116.
Cuthbertus, 53.
- Daniel Vientanus, 4.
David Presbyter, 71.
David, Episcopus Menevensis, 45.
Dempsterus, Joannes, 109.
Donaldus, 19.
Douglasius, Garinus, 92.
Duns, Joannes, 77.
Durhamus, Nicolaus, 9.
- Eglisemmius, Georgius, 20.
Elphinstonus, Gulielmus, 89.
- Fiacrius, Sanctus, 25.
Flemingus, Robertus, 13.
Formannus, Andreas, 22.
Fursaeus, Sanctus, 24.
- Gallus Scotus, 50.
Gervadius, 3.
Gildas Albanus, 44.
Gordonius, Bernardus, 91.
Gregorius, Gulielmus, 96.
Gulielmus Albanensis, 2.

- Gulielmus Aluenvick, 6.
 Gulielmus Lauthomensis, 5.

 Hamiltonus, Robertus, 10.
 Hervaeus, sive Herisius, 80.
 Hildebertus, 32.
 Hugo de Hibernia, 7.
 Humius, Umfridus, 15.

 Jacobus Primus, 85.
 Joannes Erigena, 67.
 Joannes Mailrosius, 64.
 Jonas Monachus, 49.

 Kennedius, Jacobus, 87.
 Kentigernus, 46.
 Kilianus, 54.
 Knoxius, Joannes, 107.

 Langland, Robertus, 9.
 Laurentius, Sanctus, 25.
 Lausonius, Jacobus, 117.
 Leslaeus, Joannes, 17, 118.
 Lichtonus, Henricus, 13.
 Lindesius, David, 99.
 Lindesius, Ingeramus, 26.

 Mackayus, sive Maccaeus, 41.
 Maidulphus, 57.
 Major, Joannes, 94.
 Marianus Scotus, 69.
 Martinus Aluenvick, 6.
 Martinus, Jacobus, 16.
 Maurus, Rabanus, 65.
 Maxwelllus, Gulielmus, 7.
 Mayro, Franciscus, 79.
 Merlinus, 42.

 Morisonus, sive Morysonus, Richardus,
 16, 106.
 Morisonus, Thomas, 19.
 Mushetus, Thomas, 14.

 Ninianus, Sanctus, 35.

 Otterburnus, Thomas, 12.

 Panterus, David, 16.
 Patricius, Sanctus, 38.
 Pelagius, 33.
 Pontanus, Robertus, 126.

 Ramisaeus, Gulielmus, 23.
 Richardus Armachanus, 8, 82.
 Richardus a S. Victore, 72.
 Rollocus, Robertus, 121.

 Sacroboscus, Joannes, 75.
 Scotus, Fridericus, 14.
 Scotus, Michael, 74.
 Scrimgerus, Henricus, 110.
 Sedulius, Coelius, 36.
 Servanus, 40.
 Setonius, Alexander, 100.
 Smetonius, Thomas, 112.
 Strato, Joannes, 14.
 Suessius, sive Scheves, Gulielmus, 83.

 Turnbullus, Gulielmus, 12.
 Turnebus, Hadrianus, 18.
 Tyrius, Jacobus, 120.

 Vigilantius, alias Walker, 23.
 Virgilius, Sanctus, 26.

